

Aan de Raad van State
Afdeling bestuursrechtspraak
Postbus 20019
2500 EA Den Haag

Zeist, 13 maart 2023

Betreft: Hoger beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake uitspraak Rechtbank Midden-Nederland betreffende haar beroep tegen een besluit op bezwaar van de Provincie Utrecht op een door de betreffende provincie verleende Ontheffing Wet Natuurbescherming voor de realisatie van een woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg

Geachte voorzitter,

Bij 'Uitspraak' van 26 januari 2024 heeft de Rechtbank Midden-Nederland een door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ingediende beroep tegen een besluit op bezwaar van de Provincie Utrecht op een door de betreffende provincie verleende Ontheffing Wet Natuurbescherming voor de realisatie van een woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg weliswaar gedeeltelijk gegrond verklaard, maar het betreffende besluit wel in stand gelaten (zie in deze ook Bijlage 1: 'Uitspraak Rechtbank Midden-Nederland inzake beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake besluit op bezwaar provincie Utrecht Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 26 januari 2024, verzonden 06 februari 2024)'). Dat overigens nadat de Rechtbank Midden Nederland eerst bij Uitspraak van 04 augustus 2023 een 'Tussenuitspraak' had gedaan (zie in deze dus ook Bijlage 2: 'Tussenuitspraak Rechtbank Midden-Nederland inzake beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. besluit op bezwaar provincie Utrecht Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg').

Hierbij tekent de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bij uw Afdeling hoger beroep tegen de betreffende 'Uitspraak' van de Rechtbank Midden-Nederland aan. Eerst zal bij het planproces worden stilgestaan, waarna de inhoudelijke beroepsgronden aan de orde zullen worden gesteld. Daarbij zal dan uiteraard ook worden ingegaan op hetgeen door de Rechtbank Midden-Nederland dienaangaande in haar: 'Uitspraak', respectievelijk 'Tussenuitspraak' naar voren is gebracht. Afgesloten zal worden met een eindconclusie.

1. Planproces

De woonwijk zoals deze direct ten noorden van de Soesterberg-Noord wordt beoogd en waarvoor dan door Provincie bij besluit van 04 maart 2021 een Ontheffing is verleend in het kader van de Wet Natuurbescherming voor de er voorkomende beschermde soorten maakt dan in bredere zin deel uit van het: 'Programma Hart van de Heuvelrug'. Dat: 'Programma Hart van de Heuvelrug' is dan in 2004 met het tekenen door 17 partijen van de: 'Raamovereenkomst Hart van de Heuvelrug' gestart. Met het programma wordt dan beoogd op basis van het zogenaamde 'Schaakbordmodel', dus een uitwisseling van rood en groen, het zuidelijke en noordelijke gedeelte van de Heuvelrug, die door tal van ruimtelijke ontwikkelingen in de loop van de tijd steeds meer van elkaar geïsoleerd waren geraakt, weer in landschaps-ecologische zin met elkaar te verbinden.

Nadat in 2006 bekend werd dat Defensie de Vliegbasis Soesterberg zou afstoten is deze dan alsnog als een apart onderdeel aan het: 'Programma Hart van de Heuvelrug' toegevoegd.

Op basis van een daartoe ingericht interactief proces, evenals uitgaande van de toen beschikbare informatie, is toen door de bij de Vliegbasis betrokken overheden het: 'Ruimtelijk Plan Vliegbasis Soesterberg (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)' opgesteld. In dat: 'Ruimtelijk plan Vliegbasis Soesterberg (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)' is dan ter bekostiging van de diverse voor de Vliegbasis beoogde ontwikkelingen, zowel die m.b.t. de natuur, als de recreatie, o.a. in de ontwikkeling van een woonwijk direct ten noorden van Soesterberg-Noord voorzien.

Teneinde dan de ontwikkeling van die woonwijk op de voormalige Vliegbasis Soesterberg in planologische zin mogelijk te maken is vervolgens in 2010 door de Provincie Utrecht, aangezien het betreffende gebied buiten de zogenaamde 'rode contour' was gelegen, evenals net als het overige deel van de Vliegbasis deel uitmaakte van het NNN, een procedure tot een: 'Partiële herziening Herinrichting Vliegbasis Soesterberg (Provincie Utrecht, 2010)' gevoerd, waarbij de provincie ondanks een daartegen door met name de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ingebrachte zienswijze aan het buiten de rode contour brengen van het gebied heeft vastgehouden.

Daarna is dan in 2012 door de beide gemeenten waaronder de voormalige Vliegbasis Soesterberg valt, te weten zowel de gemeente Zeist als Soest, het: 'Bestemmingsplan Vliegbasis Soesterberg' vastgesteld, waarin ter plaatse van de ten noorden van Soesterberg-Noord beoogde woonwijk de bestemming: 'Woongebied' is opgenomen, althans grotendeels, aangezien op dat moment ook nog met bepaalde hindercontouren vanuit de op het bedrijventerrein Soesterberg-Noord gelegen bedrijven rekening diende te worden gehouden. Tegen die beide bestemmingsplannen is indertijd door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. beroep bij uw Afdeling ingediend, waarbij de betreffende beroepen bij Uitspraak van 19 juni 2013 toen deels gegrond, maar voor het overgrote deel ongegrond zijn verklaard.

In 2015 is dan i.r.t. het: 'Programma Hart van de Heuvelrug' door de daarbij betrokken overheden een nieuwe: 'Samenwerkingsovereenkomst Vliegbasis Soesterberg', als voor het overige programmaonderdelen van het betreffende programma de: 'Samenwerkingsovereenkomst Hart van de Heuvelrug' afgesloten. Dat aangezien in 2014 de eerder in 2004 voor het: 'Programma Hart van de Heuvelrug' overeengekomen: 'Raamovereenkomst Hart van de Heuvelrug' afliep. Daarbij is dan tevens bepaald dat de inkomsten die de realisatie van de nieuwe woonwijk moeten opleveren, dat dus ter bekostiging van de op de Vliegbasis beoogde ontwikkelingen op het gebied van natuur en ook recreatie, dan tevens voor een bedrag van 10 miljoen euro ten goede moeten komen aan het gehele programma Hart van de Heuvelrug.

Op 04 maart 2021 is dan door de Provincie Utrecht een Ontheffing Wet Natuurbescherming verleend m.b.t. de beschermde soorten zoals deze ter plaatse van nieuwe woonwijk die dan direct ten noorden van Soesterberg-Noord op de Vliegbasis Soesterberg is voorzien voorkomen (zie ook Bijlage 3: 'Ontheffing Provincie Utrecht Wet Natuurbescherming Woonwijk Soesterberg'). De betreffende Ontheffing moet dan als een volgende stap worden gezien om aldaar tot de realisatie van de beoogde woonwijk te kunnen komen.

Tegen het besluit tot het verlenen van de betreffende Ontheffing voor de realisatie van de woonwijk ten noorden van Soesterberg-Noord is dan door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bij schrijven van 09 april 2021 bezwaar bij de Provincie Utrecht aangetekend (zie in deze ook Bijlage 4: 'Bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake Ontheffing Wnb realisatie

woonwijk Vliegbasis Soesterberg'). Aangezien daarbij aanvankelijk niet de juiste stukken aan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. waren toegestuurd, namelijk het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, april 2020)' i.p.v. het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daarna nog van de geboden mogelijkheid gebruik gemaakt in die zin een: 'Aanvullend bezwaarschrift Ontheffing Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg' in te dienen (zie in deze dus ook Bijlage 5: 'Aanvullend bezwaarschrift Ontheffing Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 12 mei 2021). Na een behandeling door de Awb-bezwarencommissie, d.d. 08 juni 2021, heeft de provincie Utrecht bij besluit van 22 juli 2021 de bezwaren van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ongegrond verklaard en het besluit in stand gelaten (zie in deze ook Bijlage 6: 'Besluit op bezwaar Provincie Utrecht inzake Ontheffing Wet Natuurbescherming woonwijk Vliegbasis Soesterberg').

Daarna heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. tegen het betreffende besluit bij de Rechtbank Midden Nederland beroep aangetekend (zie in deze ook Bijlage 7: 'Beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake besluit op bezwaar Provincie Utrecht Wet Natuurbescherming woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 september 2021').

T.a.v. het ingediende beroep is dan door de provincie Utrecht aan de Rechtbank Midden-Nederland bij schrijven van 14 oktober 2021 een: 'Verweerschrift' ingediend, waarop dan door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bij schrijven van 10 november 2022 aan de Rechtbank een reactie is toegestuurd (zie in deze ook Bijlage 8: 'Nadere memorie Stichting Milieuzorg Zeist inzake beroep Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 10 november 2022), dat ook met het oog op de hoorzitting zoals deze inmiddels door de Rechtbank Midden Nederland voor 24 november 2022 was ingepland.

Vervolgens is dan vlak voor het verstrijken van de periode dat er nog nadere stukken konden worden ingediend door de juridisch vertegenwoordiger van de provincie Utrecht alsnog een aan de Rechtbank Midden-Nederland een zogenaamd: 'Ecologisch Werkprotocol Woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Eelerwoude, 2022)' toegestuurd. Gezien het onmogelijk was voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daar op zo'n korte termijn nog een reactie te kunnen heeft de Rechtbank Midden-Nederland toen besloten de eerder geplande hoorzitting te vervangen door een zogenaamde 'Comparitiezitting', dat teneinde eerst bij de juridische status van het betreffende Ecologisch Werkprotocol (EWP) stil te staan. Op die zitting is daarbij toen tussen partijen overeengekomen dat het betreffende Ecologisch Werkprotocol (EWP) aan het eerdere besluit op bezwaar zal worden toegevoegd, evenals dat alsnog de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in de gelegenheid wordt gesteld daar een reactie op te geven.

Na de wijziging van het besluit is het: 'Gewijzigd besluit', d.d. 8 december 2022, dan door de Rechtbank ter kennis aan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. gesteld, waarna door haar bij schrijven van 17 januari 2023 een reactie op zowel het: 'Ecologisch Werkprotocol Woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Eelerwoude, 2022)' is gegeven, inclusief ook het daarop van toepassing zijnde: 'Advies RUD' (zie in deze ook Bijlage 9: 'Aanvullend beroepschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. besluit op bezwaar provincie Utrecht Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 17 januari 2023).

Op het betreffende: 'Aanvullende beroepschrift SMZ e.o. inzake Ontheffing Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg' is dan bij schrijven van 24 en 25 april (2 x), dus door zowel GS als ook door de vertegenwoordiger van de vergunninghouder, als reactie de: 'Memo Koolstra

Advies' aan de Rechtbank Midden-Nederland toegestuurd. Bij schrijven van 4 mei 2023 is dan op de in de betreffende: 'Memo Koolstra Advies' gegeven bevindingen door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. alsnog een reactie aan de Rechtbank Midden-Nederland toegestuurd (zie in deze ook Bijlage 10: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist op Memo Koolstra Advies', d.d. 4 mei 2023), waarbij dan tevens door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. naar het: 'Stedenbouwkundig plan (Würck, 2017)' verwezen, evenals ook naar een recent rapport van SOVON m.b.t. populatieontwikkeling op de Vliegbasis voorkomende vogelsoorten, waaronder de Veldleeuwerik en waaruit dan voren komt de aantallen veldleeuweriken op de Vliegbasis toch uiteindelijk lager zijn dan dat deze gedurende de eerdere perioden door het Ecologische Adviesbureau Van den Bijtel zijn waargenomen.

Na de hoorzitting op 17 mei 2023 is door de Rechtbank Midden-Nederland op 04 augustus 2023 een 'Tussenuitspraak' gedaan (zie ook betreffende Bijlage 2: 'Tussenuitspraak Rechtbank Midden-Nederland beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake besluit op bezwaar van de Provincie Utrecht Wnb Vliegbasis Soesterberg', d.d. 04 augustus 2023)'. Gezien de strekking van de 'Tussenuitspraak' heeft de Provincie Utrecht bij schrijven van 17 augustus 2023 aan de Rechtbank Midden Nederland aangegeven gebruik te wil maken van de geboden gelegenheid om het door de Rechtbank m.b.t. de verleende Ontheffing geconstateerde gebrek alsnog te herstellen.

Daarna is door de Provincie Utrecht bij schrijven van 2 november 2023 aan de Rechtbank Midden-Nederland aangegeven hoe zij het gebrek veronderstelt te kunnen herstellen, waarbij zij zich dan met name ook beroept op het rapport: 'Woningmarktonderzoek Vliegbasis Soesterberg (Stec-groep, 2023)', zoals de Stec-groep dat in opdracht van de provincie Utrecht heeft laten opstellen.

Bij schrijven van 01 december 2023 is op verzoek van de Rechtbank Midden-Nederland op het betreffende schrijven van de Provincie Utrecht, inclusief de daarbij gegeven bevindingen van de Stec-groep, dan door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een reactie op gegeven (zie in deze dus ook Bijlage 11: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op nadere stukken m.b.t. herstel Provincie Utrecht motiveringsgebrek Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 december 2023)'.
'

Op basis van alle stukken is dan door de Rechtbank Utrecht, zoals ook hiervoor reeds aangegeven, op 26 januari 2024 een definitieve 'Uitspraak' gedaan (zie in deze dus ook de betreffende Bijlage 1: 'Uitspraak rechtbank Utrecht inzake beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake besluit op bezwaar provincie Utrecht Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 26 januari 2024, verzonden 06 februari 2024).

2. Inhoudelijke beroepsgronden

Door de provincie Utrecht is dan, zoals ook hiervoor reeds aangegeven 04 maart 2021 een Ontheffing Wet Natuurbescherming verleend voor de realisatie van een woonwijk op de (voormalige) Vliegbasis Soesterberg. Die Ontheffing is dan in het bijzonder verleend voor de diverse er voorkomende vleermuissoorten, zoals de Gewone dwergvleermuis, de Gewone grootoorvleermuis, de Laatvlieger en de Ruige dwergvleermuis, evenals voor de Veldleeuwerik (zogenaamde 'positieve afwijzing'), de Eekhoorn, de Hazelworm en ook de Kommavolinder.

Alvorens meer specifiek op de diverse beroepsgronden in te gaan, wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. toch eerst in algemene zin stilstaan bij de bijzondere natuurwaarden die de Vliegbasis Soesterberg vertegenwoordigd, dat inclusief de er voorkomende beschermde soorten, dat ook om een en ander vanuit een iets breder perspectief te kunnen beoordelen.

2.1 Algemeen

Eigenlijk was het al vanaf het begin dat door de Defensie/de Luchtmacht werd aangegeven dat zij de Vliegbasis Soesterberg zou verlaten duidelijk dat hier bijzondere natuurwaarden, inclusief vele beschermde soorten, voorkwamen. Dat bleek eigenlijk ook al uit de eerste rapporten zoals deze indertijd door de provincie Utrecht over de natuurwaarden van de Vliegbasis zijn opgesteld (zie in deze dus ook Bijlage 12: Ecologisch advies Vliegbasis Soesterberg (Provincie Utrecht, Sector RER, 2003)').

Mede gezien die bijzondere natuurwaarden is dan ook ten tijde van het proces om te komen tot een toekomstvisie voor de Vliegbasis op verzoek van de gemeente Zeist een internationaal panel (letterlijk) ingevlogen, dit teneinde ten aanzien van die toekomstige ontwikkeling een advies uit te brengen. Juist ook gezien die unieke natuurwaarden heeft dan zogenaamde 'Urban Land Institute', dat ook na consultatie van vele 'stakeholders', het advies uitgebracht om de Vliegbasis als Peace Park te behouden en eventuele bebouwing buiten de Vliegbasis te situeren (zie in deze ook het rapport: 'Vliegbasis Soesterberg in Utrecht (Urban Land Institute, 2007)'). Desondanks is er overeenkomstig het: 'Ruimtelijk Plan Vliegbasis Soesterberg (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)', zoals ook uit hetgeen hiervoor onder het Hoofdstuk 1: 'Planproces' kan worden afgeleid, toch aan de plannen voor de bouw van een woonwijk aan de zijde van Soesterberg-Noord vastgehouden.

Zoals uit diverse inventarisaties naar voren komt, die voor een groot gedeelte ook pas zijn uitgevoerd nadat het: 'Ruimtelijk plan Vliegbasis Soesterberg (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)' reeds was vastgesteld, moet het gedeelte waar de woonwijk is gepland in ecologisch opzicht dus wel degelijk ook voor een relatief groot aantal beschermde soorten van belang worden geacht (zie in deze dus met name ook de publicaties: 'Waar de leeuwerik zingt... - Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2011)', '...nog steeds zingen er leeuweriken - Onderzoek naar de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische Adviesbureau Van den Bijtel, 2016)' én ook: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)'). In het bijzonder geldt dat o.i. dan voor de Veldleeuwerik, voor diverse er voorkomende vleermuissoorten, dus behalve voor die vleermuissoorten waarvoor dan een Ontheffing is verleend, dus de Gewone dwergvleermuis, de Gewone grootoorvleermuis, de Laatvlieger en de Ruige dwergvleermuis, ook voor de Rosse vleermuis en de Watervleermuis, voor de Hazelworm, voor de Kommavlinder en ook voor de Eekhoorn, maar dus ook voor de Buizerd, de Das en de Zandhagedis, waarbij dan voor de laatste drie soorten, net als dat voor de Rosse vleermuis en de Watervleermuis het geval is, dus kennelijk geen ontheffing is aangevraagd.

Juist gezien het grote aantal beschermde soorten dat dan voorkomt op de Vliegbasis ter hoogte van de locatie van de nieuwe woonwijk, met ook een aantal zogenaamde 'icoonsoorten', zoals de Veldleeuwerik en ook de Kommavlinder (zie in deze dus ook de 'Natuurvisie provincie Utrecht - Een plus op het Natuurbeleid 2.0 (Provincie Utrecht, 2016)', Supplement biodiversiteit'), moet ook dat gebied o.i. dus wel degelijk in ecologisch opzicht

bijzonder waardevol worden geacht, dat zeker ook in de relatie tot de biotopen en waarden zoals deze elders op de Vliegbasis voorkomen. Dat dus naast ook een groot aantal soorten die dan wel zijn beschermd, ook een groot aantal soorten die dan weliswaar niet zijn beschermd, maar wel bijzonder moeten worden geacht, zoals diverse soorten paddenstoelen. Niet voor niets is de Vliegbasis dan ook vrijwel in zijn geheel overeenkomstig het provinciale beleid als zogenaamde 'Natuurparel' aangegeven.

Juist ook gezien die aanwezige natuurwaarden, inclusief de er voorkomende al dan niet beschermde soorten, maakte dus vroeger ook het gebied alwaar dan de nieuwe woonwijk op de Vliegbasis wordt gepland een integraal deel uit het NNN, zij het dat de provincie dat met het alsnog plaatsen van het betreffende gebied binnen de 'rode contour', dat dus op basis van de hiervoor al aangehaalde procedure tot een: 'Partiële herziening Herinrichting Vliegbasis Soesterberg', daar dus uit heeft gehaald.

Juist gezien het voorkomen van de vele bijzondere soorten zoals deze op de Vliegbasis Soesterberg voorkomen is dan nog niet zo heel lang geleden door EIS/Naturalis aan de provincie Utrecht het verzoek gedaan dit gebied voor te dragen voor de aanwijzing tot Natura 2000-gebied (zie in deze ook de betreffende Bijlage 8: 'Nadere memorie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake Ontheffing Wet Natuurbescherming Vliegbasis Soesterberg', d.d. 10 november 2022, en dan de daarbij gevoegde Bijlage 2: 'Verzoek EIS/Naturalis aan provincie Utrecht tot voordragen Vliegbasis Soesterberg tot Natura-2000 gebied').

Wat betreft de individuele beschermde soorten is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de mening toegedaan dat door de bouw van de woonwijk wel degelijk de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' van de diverse er voorkomende vleermuissoorten, de Veldleeuwerik, de Hazelworm, de Kommavlinder en ook de Das in gevaar komt. Door het nemen van de juiste mitigerende maatregelen kan dus mogelijk wel de 'gunstige staat van instandhouding' van de Eekhoorn worden gewaarborgd, maar dan dienen die mitigerende maatregelen dus wel ook echt hard te zijn, dus ook op een of andere wijze geborgd. Hieronder zal een en ander nader worden toegelicht, waarbij dan tevens op de andere toetsingscriteria zoals deze m.b.t. de betreffende beschermde soorten overeenkomstig de Wet Natuurbescherming van belang moeten worden geacht zal worden ingegaan.

2.2. Specifieke beroepsgronden

Wat betreft de ter plaatse van de beoogde nieuwe woonwijk voorkomende beschermende soorten is zoals ook hiervoor reeds aangegeven door Gedeputeerde Staten een Ontheffing verleend voor zowel voor de diverse er voorkomende vleermuissoorten, zoals de Gewone dwergvleermuis, de Gewone grootoorvleermuis, de Laatvlieger en de Ruige dwergvleermuis, evenals voor de Veldleeuwerik (zogenaamde 'positieve afwijzing'), de Eekhoorn, de Hazelworm en de Kommavlinder. Dat dus mede op basis van de aanvraag en diverse in die zin aangeleverde stukken, zoals dus een: 'Activiteitenplan Woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, 2020)', evenals kennelijk ook diverse adviezen vanuit SOVON.

Op basis van die aangeleverde stukken wordt dan n.a.v. de in die zin in het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' daartoe gegeven analyses geconcludeerd, dat door het nemen van een aantal mitigerende (en ook compenserende) maatregelen de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' van de ter plaatse van de beoogde nieuwe woonwijk voorkomende

beschermde soorten kennelijk niet in gevaar komt. Daarnaast dat de voor diverse soorten overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'wettelijke belangen' in voldoende mate zijn aangetoond, evenals ook dat er dus 'geen andere bevredigende oplossing' is.

Bij de inhoudelijke toetsing moeten dan overeenkomstig het bepaalde in de Wnb een drietal aspecten relevant worden geacht, namelijk (zie in deze dus ook de Wet Natuurbescherming', Art. 3.3, 3.5, 3.8 en 3.10):

- Het behoud van de vereiste 'Gunstige Staat van Instandhouding (GSVI)';
- Het 'wettelijke belang' dat met de Ontheffing is gediend, hetgeen dan verschillend is voor verschillende soorten. Zo is deze verschillend voor vogels beschermd onder de Vogelrichtlijn, soorten die vallen onder de Habitatrichtlijn of voor Andere/Nationaal beschermde soorten;
- Er 'geen andere bevredigende oplossing' is.

Deze aspecten zullen achtereenvolgens aan de orde worden gesteld, waarbij dan tevens zal worden ingegaan, dat telkens in een apart hoofdstuk, op door de Rechtbank Midden-Nederland de haar: 'Uitspraak', evenals ook haar: 'Tussenuitspraak' in die zin gegeven overwegingen en met name ook conclusies.

2.2.1 Gunstige staat van instandhouding

Hierbij zal dan in eerste instantie op de soorten worden ingegaan waarvoor dan een Ontheffing is aangevraagd en ook verleend. Daarbij zij dan aangetekend dat er o.i., zoals ook uit het: 'Bezwaarschrift' en ook het: 'Beroepschrift' van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. naar voren komt, ter plaatse van de beoogde woonwijk ook andere beschermde soorten voorkomen en waarvoor dan weliswaar geen aanvraag voor een Ontheffing is ingediend, terwijl daar o.i. door de realisatie van de beoogde woonwijk wel degelijk significant negatieve effecten op het 'functionele leefgebied' van de betreffende soorten kunnen ontstaan. Op die soorten waarvoor dan weliswaar geen Ontheffing is verleend zal dan wel nog worden ingegaan, ook al is het aan uiteraard aan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. bekend, dat ook op basis van de jurisprudentie, zoals ook de Rechtbank Midden-Nederland in haar: 'Uitspraak' aangeeft, dat voor zover voor een soort geen aanvraag is ingediend het bevoegde gezag ook niet bevoegd zou zijn die soorten in de verleende Ontheffing mee te nemen. Ook al is in het voorkomende geval natuurlijk wel zo dat de aanvrager en de verlener van de Ontheffing in beide gevallen de Provincie Utrecht zelf is, ook al zou het (intern) dan wel om verschillende afdelingen gaan.

Eerst zal dan op de effecten van de woonwijk op de 'gunstige staat van instandhouding' van de Veldleeuwerik worden ingegaan, daarna op diverse vleermuissoorten waarvoor dan wel een Ontheffing is verleend, vervolgens op de Eekhoorn, de Hazelworm en de Kommavliender en dan op aantal soorten die er wel voorkomen, maar waarvoor dus geen Ontheffing is verleend, zoals de diverse andere vleermuissoorten, de Buizerd, de Ransuil, de Das en de Zandhagedis.

2.2.1.1 Veldleeuwerik

Voor de Veldleeuwerik is dan in de: 'Ontheffing' en ook het: 'Besluit op bezwaar' volstaan met een zogenaamde 'positieve afwijzing'.

Nu komt er op de Vliegbasis Soesterberg, zoals uit diverse onderzoeken naar voren komt, een relatief grote populatie aan Veldleeuweriken voor en wel (veruit) de grootste populatie

van de provincie Utrecht. Daarbij kan dan wel worden aangetekend dat er in de eerdere onderzoeken van het Ecologische adviesbureau Van den Bijtel veel grotere aantallen (en dus ook dichtheden) zijn aangegeven, namelijk van 2010 - 2020 ongeveer 136 - 240 broedparen, dan in het meer recente broedvogelonderzoek van SOVON en waarbij dan in 2021 72 broedparen zijn waargenomen en in 2022 86 (zie voor het totale overzicht dus de betreffende Bijlage 10: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op Memo Koolstra Advies', d.d. 04 mei 2023', en dan de daarbij gevoegde Bijlage 4: 'Broedvogelmonitoring Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2022)', Tabel 7: 'Verandering van de broedvogelbevolking op de Vliegbasis Soesterberg van 2010 tot 2022', pag. 14).

Juist gezien de kwetsbaarheid van de populatie aan Veldleeuweriken in Nederland en in het bijzonder ook in de provincie Utrecht en waarbij ook door SOVON in haar rapport uit 2017 m.b.t. de Veldleeuwerik op de Vliegbasis Soesterberg wordt geconcludeerd dat zowel de provinciale, als de regionale 'staat van instandhouding' 'zeer ongunstig' is (zie in deze ook het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg – Gevolgen voor de Staat van Instandhouding van de Veldleeuwerik (SOVON, 2017)'), zou juist o.i. er alles aan moeten worden gedaan de betreffende populatie minimaal op het huidige populatieniveau in stand te houden, dus er voor te zorgen dat deze in ieder geval niet (verder) afneemt, maar bij voorkeur juist nog verder toeneemt.

Wat betreft de 'regionale staat van instandhouding' hangt de 'zeer ongunstige staat' dan overeenkomstig het betreffende onderzoek van SOVON met name samen met de afname van de 'verspreiding' van de soort op de Utrechtse Heuvelrug. Als we evenwel het rapport van SOVON uit 2022 er bij pakken dan zou de populatie er óók wat betreft de ontwikkeling van de 'populatie' dat deze 'gunstig' zou zijn en waarvan de conclusie dan mede was gebaseerd op de positieve ontwikkeling van de populatieaantallen op de Vliegbasis Soesterberg uiteindelijk wel eens veel ongunstiger kunnen zijn dan toen in 2017 door SOVON geconcludeerd. In die zin is dan ook door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. steeds aangegeven dat zij het van belang acht, dat teneinde in die zin aan de veilige kant te kunnen zitten, m.b.t. zowel de inschattingen van de aantallen als de mogelijke effecten van bepaalde activiteiten steeds van de 'worst case' zou moeten worden uitgegaan.

Nu is m.b.t. de toekomstige ontwikkeling van de Veldleeuwerik, dat dus mede rekening houdend met de realisatie van de woonwijk, eerder door het Utrechts Landschap een: 'Inrichtingsplan natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg - Maatregelen op de duurzame instandhouding van de veldleeuwerik (Utrechts Landschap, 2019)' opgesteld, dat dan weer mede op basis van een dienaangaande door SOVON in 2018 in die zin uitgebracht rapport (zie ook het rapport: 'Voorstel voor maatregelen t.b.v. behoud broedgebied veldleeuwerik in Park Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2018)'). In het rapport van het Utrechts Landschap wordt dan o.a. voorgesteld op bepaalde plekken op de Vliegbasis alsnog het aldaar nu aanwezige bos te kappen, zodat er zo op de Vliegbasis meer leefgebied voor de Veldleeuwerik komt. Aangezien het verwijderen van de aldaar aanwezige bos- en deels struweelachtige vegetaties ook weer bepaalde effecten op aldaar dan weer aanwezige beschermde soorten met zich meebrengt, zoals op de Hazelworm, is daarvoor dan eerder al door de Provincie Utrecht een Ontheffing Wet Natuurbescherming verleend, d.d. 26 maart 2020, die dan inmiddels in rechte onherroepelijk is.

Die diverse maatregelen zoals deze overeenkomst het: 'Inrichtingsplan natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg – Maatregelen op de duurzame instandhouding van de

veldleeuwerik (Utrechts Landschap, 2019)' worden voorgesteld, zijn dan mede weer als uitgangspunt genomen voor de diverse analyses en ook maatregelen zoals deze voor de Veldleeuwerik in het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' worden aangegeven. Daarbij zou dan tevens rekening zijn gehouden met hetgeen in het advies van SOVON zoals dat op de eerdere versie van het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, april 2021)' is uitgebracht, d.d. 28 augustus 2020, en waarbij zij dus o.a. adviseert wat betreft het aantal territoria dat door de aanleg van woonwijk zal worden verstoord een daartoe aangegeven benadering te volgen, namelijk met een straal van 35 m rondom het zwaartepunt van het territorium te nemen (zie in deze ook de notitie: 'Activiteitenplan Woonwijk Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)'). Uiteindelijk komt men dan in het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' tot de conclusie dat als men het aantal 'te mitigeren broedpaar' beziet en dat dan afzet tegenover 'het aantal broedpaar dat op basis van te in die zin te nemen mitigerende (en compenserende) maatregelen zal worden gemitigeerd (en gecompenseerd)' dat in evenwicht/balans is, waarop dus uiteindelijk de 'positieve afwijzing' van GS in de Ontheffing is gebaseerd.

Hierna zal eerst op het aantal te mitigeren aantal broedparen worden ingegaan, zowel wat betreft de gebruiks- als de aanlegfase, waarna op de mitigerende (en compenserende) maatregelen zal worden ingegaan, evenals andere in die zin o.i. relevante aspecten, waarna een conclusie zal worden gekomen m.b.t. het o.i. al dan niet in geding zijn t.g.v. de realisatie van een nieuwe woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg van de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' van de Veldleeuwerik.

2.2.1.1.1 Te mitigeren aantal broedparen

In het: 'Activiteitenplan Woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' gaat men m.b.t. de daarbij gegeven analyses van het verlies aan aantal broedparen Veldleeuweriken t.g.v. van realisatie van de woonwijk dus eerst in op de 'gebruiksfase' en daarna op de 'aanlegfase', inclusief met name ook de geluidsproductie die daarmee gepaard gaat.

Gebruiksfase

Wat betreft de gebruiksfase neemt men daarbij dan 2018 als referentiejaar, aangezien toen ter plaatse van de woonwijk het grootste aantal broedparen voorkwam, dus van een 'worst-case'.

Wat betreft het aantal paren dat in de gebruiksfase zal worden beïnvloed komt men dan op basis van de daartoe in het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 20227)' gegeven analyse uit op in totaal 27 paar, hetgeen dus duidelijk minder is dan de ingeschatte aantallen broedparen uit de eerdere rapporten van SOVON, dus zowel het rapport uit 2017, als dat uit 2018. Wat betreft het rapport van SOVON uit 2018 komt men immers op een totaal aantal van 36 broedparen (met een bufferzone 40 m) tot 30 broedparen (met een bufferzone 20 m) uit. Ook i.r.t. het: 'Inrichtingsplan natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg - Maatregelen gericht op duurzame instandhouding veldleeuwerik (Utrechts Landschap, 2019)', zoals dat dan mede op basis van het rapport van SOVON uit 2018 is opgesteld, komt men m.b.t. het zogenaamde: 'Aangepast ontwerp' weliswaar tot een lager aantal uit, aangezien men daarbij op 29 broedparen uitkwam, maar dus nog wel hoger dan het aantal van 27 broedparen zoals deze uit het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' naar voren komt (zie in deze dus ook het: 'Inrichtingsplan natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg - Maatregelen gericht op duurzame instandhouding veldleeuwerik (Utrechts Landschap, 2019)', Tabel 4: 'Verlies van

broedbiotoop van territoria veldleeuwerik bij verschillende breedtes van de uitloopstrook met waterpartij (Vogel et al., 2018 en schriftelijke mededeling Van den Bijtel 2018)', pag. 18). Waar die betreffende verschillen dan precies in zitten blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan toch nog steeds op basis alle stukken onduidelijk.

Wat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. m.b.t. de effecten van de gebruiksfase in algemene zin nog wil opmerken, dat het haar op basis van het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020), (eveneens) toch niet echt duidelijk is hoe breed nu de breedte is van de bufferzone zoals deze bij de inschatting van de effecten wordt aangehouden..

Dienaangaande kan dan worden aangetekend dat door de betreffende bufferzone relatief smal te houden het directe ruimtebeslag op territoria beperkt worden gehouden (zie in deze dus ook het: 'Inrichtingsplan natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg - Maatregelen gericht op duurzame instandhouding veldleeuwerik (Utrechts Landschap, 2019)', Tabel 4: 'Verlies van broedbiotoop van territoria veldleeuwerik bij verschillende breedtes van de uitloopstrook met waterpartij (Vogel et al., 2018 en schriftelijke mededeling Van den Bijtel 2018)'), maar anderzijds dat een beperkte breedte van de betreffende bufferzone naar verwachting zal leiden tot een groter effect t.g.v. de uitstraling vanuit de woonwijk van licht en geluid (zie in deze dus ook het 'Advies' van SOVON m.b.t. het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, april 2020)', te weten de notitie: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)', Hoofdstuk 1: 'Toets het activiteitenplan met de onderliggende documenten voor zover op de Veldleeuwerik betrekking hebbende' en dan onder b: 'Mitigatieopgave niet goed verifieerbaar' en vervolgens onder het tweede aandachtsstreepje op pag. 3).

Eveneens in meer algemene zin valt het bovendien op dat er uiteindelijk wel is gekeken naar de effecten van het geluid, althans ten tijde van de aanlegfase (zie in deze dus ook het rapport: 'Woonwijk Vliegbasis Soesterberg - Bouwlawaaai in relatie tot verstoring woonwijk (LBP-Sight, 2019)' én ook de daarbij gegeven analyse in het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)', Hoofdstuk 2.5.3: 'Vogels' en dan onder het hoofdje: 'Verstoring in de aanlegfase', pag. 42-44), maar kennelijk niet naar de effecten van verstoring door o.a. geluid en ook licht van de woonwijk zelf¹. Weliswaar wordt betreffende de van de woonwijk te verwachten verstoringseffecten kennelijk een 'verstoringzone' aangehouden van 50 m, maar dat gaat toch vooral over de te verwachten effecten van de in de bufferzone aan te brengen beplanting (lees: haag) op de Veldleeuwerik, althans heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dat zo begrepen (zie in deze dus ook het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Gevolgen voor de staat van instandhouding van de Veldleeuwerik (SOVON, 2017)', pag. 28).

Mede afhankelijk van de inrichting van de nieuwe woonwijk kan de verstoring die daarvan uitgaat evenwel o.i. wel degelijk groter zijn. In het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Gevolgen voor de staat van instandhouding van de Veldleeuwerik (SOVON, 2017)' wordt bijvoorbeeld van een 'worst case' voor de Veldleeuwerik uitgegaan van 100 m (zie in deze dus ook het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Gevolgen voor de staat van instandhouding van de Veldleeuwerik (SOVON, 2017)', Hoofdstuk 7.3: 'Beantwoording gestelde vragen', 4^e gedachtestreepje, pag. 34).

Dat dan de Veldleeuwerik zeer gevoelig is voor verstoring blijkt overigens ook uit de diverse monitoringsrapporten zoals deze in de loop van de tijd door het Ecologische Adviesbureau

¹ Zie wat betreft mogelijke effecten lichtverstoring o.a. ook het rapport: 'Aanvullende ecologische effectbeoordeling (Viridis, 2016)', alhoewel zich dat niet specifiek op effecten van lichtverstoring op de Veldleeuwerik richt.

zijn opgesteld en waaruit dan naar voren komt dat er in die zin aanzienlijke effecten zijn van het voor fietsers opengestelde Wethouder Lemmenpad, zoals dat dwars over de Vliegbasis loopt.

Dan een reactie op het aantal broedterritoria van 27 dat t.g.v. het gebruik van de woonwijk zal worden aangetast/verstoord.

Allereerst is het dus zo, zoals ook blijkt uit het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg Arcadis, dec 2020', dat op zich een veel groter aantal territoria op enigerlei wijze zal worden verstoord door het gebruik van de beoogde nieuwe woonwijk, namelijk 42 broedparen. Althans als je daarbij de daarbij gegeven randvoorwaarden als uitgangspunt neemt, namelijk een verstoringszone van 50 m (zie in deze dus ook het rapport: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)', Fig. 26: 'Geheel of gedeeltelijk verstoorde territoria van de veldleeuwerik', pag. 40). Dat men dan uiteindelijk toch op een (veel) lager aantal van (naar beneden afgerond) 27 territoria uitkomt, hangt dan kennelijk daarmee dat men uitgaat van de totaal verstoorde oppervlakte (zie in deze dus ook het rapport: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg Arcadis, dec 2020', de tabel op de pag. 40 en 41), maar dus kennelijk niet van de systematiek zoals deze door SOVON m.b.t. de verstoorte territoria eerder al in haar rapport van 2018 dienaangaande is aangegeven. Namelijk dat wanneer een territorium voor 50 % is verstoord dat dat dan in zijn geheel als verstoord dient tot worden aangemerkt (zie in deze dus ook het rapport: 'Voorstel voor maatregelen t.b.v. het behoud broedgebied Veldleeuwerik in Park Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2018), pag. 10). Wel is dus kennelijk nu wel, zoals ook hiervoor al aangegeven, alsnog rekening gehouden met de aanbeveling uit de reactie vanuit SOVON op het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis (Arcadis, april 2020)', om bij de berekening van het deel van een territorium dat is verstoord van het werkelijk door de Veldleeuwerik binnen het territorium gebruikte gebied uit te gaan en waarbij dan een straal van 35 rond het zwaartepunt van het territorium wordt aangegeven, te weten rondom de 'baltspiek' (zie in deze dus ook de notitie: 'Activiteitenplan Woonwijk Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)', Hoofdstuk 1.b: 'Mitigatieopgave niet goed verifieerbaar', pag. 2-3), dat dan mede ook op basis van het eerdere aanbeveling van SOVON in haar rapport uit 2018 (zie in deze dus ook het rapport: 'Voorstel voor maatregelen t.b.v. het behoud broedgebied Veldleeuwerik in Park Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2018)', Fig. 5: 'Opbouw territorium Veldleeuwerik', pag.13).

Zou je daar vanuit gaan, dus dat voor zover territoria voor meer dan 50% worden verstoord, deze sowieso als geheel verstoord dienen te worden beschouwd, dan komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus al uit op in totaal op 28 paar uit, waarbij sommige territoria dan niet worden meegeteld aangezien net onder de betreffende grens. Zou je voor de rest ook nog van een bepaald 'aandeel verstoring' uitgaan, dan kom je o.i. dus uiteindelijk wel degelijk op een hoger aantal uit dat waar nu rekening mee wordt gehouden, namelijk 28 paar + 2.53 paar = 30.5 paar.

Meer in het bijzonder komt er dan als het goed is wel een hekwerk, dat ook om te voorkomen dat mensen en ook huisdieren het aangrenzende natuurgebied van de Vliegbasis kunnen betreden, maar onduidelijk blijft toch of juist ook de aanleg van een haag aan de buitenzijde van de wijk niet ook leidt tot het aantrekken van marterachtigen, met als gevolg ook een vergrote kans van predatie (zie ook de notitie: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)', Hoofdstuk 1: 'Toets het activiteitenplan met de onderliggende documenten voor zover op de Veldleeuwerik betrekking hebbende', onder a.: 'Verstorende werking mogelijk onderschat, nadere voorwaarden nodig', pag. 2). Juist in die zin wordt door SOVON

ook aangegeven dit zorgvuldig te monitoren, waarover ook niets in zowel het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)', als in de bij de Ontheffing gevoegde voorschriften is terug te vinden.

Aanlegfase

Dan de aanlegfase. Daarbij komt men dan op basis van de daarbij gegeven analyse uit op een aantal van hooguit 1 extra broedpaar. Een en ander wordt dan mede toegelicht op basis van de in het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec. 2020)' gegeven Fig. 27: 'Plangebied woonwijk met de verstoringscontouren in de gebruiksfase en de ontwikkelingsfase (50 dB(A)) en de territoria van de veldleeuwerik in 2018', pag. 42 (zie dus ook onderstaande Fig.: 'Verstoringcontour in gebruiksfase en ontwikkellingsfase' (uit: 'Activiteitenplan (Arcadis, dec 2020)').

Op basis van de betreffende figuur is dan allereerst duidelijk dat inderdaad t.o.v. de gebruiksfase een aantal territoria sterker zal worden verstoord. Dat aangezien de geluidscontour van 50 dB(A) waarvan daarbij wordt uitgegaan en die dan kennelijk is gebaseerd op het m.b.t. tot de geluidsproductie van de aanleg opgestelde rapport van LBP-Sight (2019) verder strekt dan de verstoringzone van 50 m die t.a.v. het gebruik van de woonwijk wordt aangehouden (zie voor het betreffende rapport van LBP-Sight (2019) dus: 'Woonwijk Vliegbasis Soesterberg - Bouwlawaaai bij realisatie woonwijk in relatie tot de verstoring van het natuurgebied (LBP-Sight, 2019)'). Waarbij dan wel door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wordt aangetekend dat het aan haar toch niet op basis van het rapport van LBP-Sight (2019) geheel duidelijk is waarop die 50 dB(A) geluidscontour in de betreffende Fig. 27 dan is gebaseerd, aangezien een dergelijke figuur niet direct in het betreffende rapport kan worden teruggevonden.

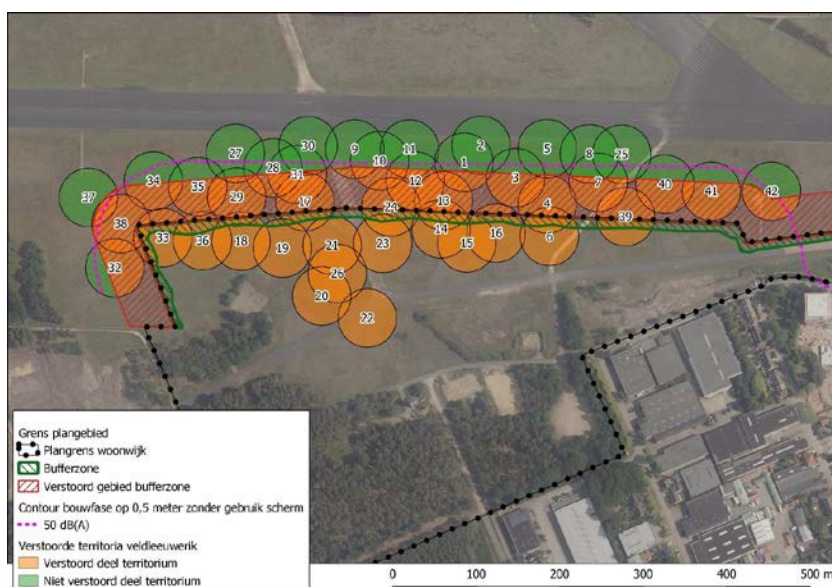

Fig.: 'Verstoringcontour in gebruiksfase en ontwikkellingsfase' (uit: 'Activiteitenplan (Arcadis, dec 2020)')

Dat men dan uiteindelijk toch op een aantal van 1 extra broedpaar uitkomt dat t.o.v. de gebruiksfase zal worden verstoord hangt dan kennelijk daarmee samen dat je volgens het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' de betreffende oppervlakten die worden verstoord niet zomaar bij elkaar mag optellen, maar deze door 3 dient te delen, dat aangezien gedurende de werkzaamheden maar maximaal 1/3 deel zou worden verstoord

(zie in deze dus ook het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)', Hoofdstuk 5.2.3: 'Vogels' en dan onder het hoofdje: 'Veldleeuwerik' en vervolgens: 'Verstoring in de aanlegfase', pag. 42). Waar dan overigens het gegeven vandaan komt dat maar maximaal 1/3 deel zou worden verstoord bij de werkzaamheden is aan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. overigens (eveneens) onduidelijk, aangezien dat voor zover zij dat heeft kunnen nagaan nergens is vastgelegd, dus zowel niet als mitigerende maatregel in het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)', als ook niet in de voorschriften van de Ontheffing.

Nu kun je o.i. allereerst vraagtekens plaatsen bij het aanhouden van een grens van 50 dB(A), aangezien het in algemene zin bekend is dat vogels al boven een drempelwaarde van 42 dB(A) bepaalde effecten kunnen ondervinden, althans wordt daarvan bij bosvogels (gezamenlijk) uitgegaan (zie in deze dus ook het rapport: 'Het voorspellen van het effect van snelverkeer op broedvogelpopulaties (Reijnen, M, et. al, 1991)'). Natuurlijk in het: 'Activiteitenbesluit Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' beroept men zich daarbij mede op basis van de dosis-effectrelatie zoals deze eveneens uit de in die zin door Reijnen et al (1991) gegeven analyse naar voren komt en waarbij men ervan uitgaat dat bij een geluidsniveau van 50 dB(A) van een afname van de broeddichtheid van 10 % sprake is. De vraag is dan toch waarom bijvoorbeeld niet de 'verstoringdrempel' van 48 dB(A) (of juist bij een 'worst case' van 45 dB) als uitgangspunt is genomen, aangezien daarboven in ieder geval van bepaalde negatieve effecten sprake is² (zie in deze overigens dus ook de daartoe door SOVON in hun notitie: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)', Hoofdstuk 3.1: 'Verstoring in de aanlegfase', pag. 5 gegeven analyse).

Zelfs al zou je dan rekening houden met de aangegeven drempelwaarde van de geluidsbelasting van 50 dB (A), dan zou o.i. dus nog van een groter aantal verstoorde paren moeten worden uitgegaan. In die zin wordt ook in het notitie: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)' aangegeven, dat dus ook i.r.t. de onzekerheid of 50 dB(A) ook echt als een drempelwaarde kan worden gezien, dat het dan verstandiger is van een 'worst-case-benadering' uit te gaan, waarbij zeker 50 % van de verstoorte territoria zal verdwijnen, in het voorkomende geval dus volgens het betreffende rapport van 2-3 territoria (zie in deze dus ook de notitie: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)', Hoofdstuk 3.a: 'Verstoring in de aanlegfase', pag. 5).

In ieder geval is het zo dat er o.i. in ieder geval minimaal 1 territorium is die tijdens de gebruiksfases nog net onder de grens van 50% verstoring van het territorium zat, maar daar als je de geluidsverstoring tijdens de aanlegfase bij optelt in ieder geval bovenuit komt, namelijk het territorium met het nummer 42, dus in ieder geval dit territorium in zijn geheel als verloren moeten worden beschouwd. O.i. zou daarnaast dus ook nog met de verstoringseffecten op alle andere territoria die toch ook worden beïnvloed rekening moeten worden gehouden, waardoor hier nog sowieso een aantal territoria aan zal moeten worden toegevoegd (zie in deze ook de m.b.t. de gebruiksfase hiervoor gegeven berekening t.a.v. het 'aandeel verstoring').

² Zie dus ook het rapport 'Het voorspellen van het effect van snelverkeer op broedvogelpopulaties (Reijnen, M, et. al, 1991)', Fig. 6.3: 'Drempelwaarde en afnemen dichtheid' en waarbij sprake is van een 'betrouwbaarheidsinterval' van 45 - 55 dB(A). Ook in het rapport: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)' wordt er naar verwezen dat uit Nederlandse onderzoeken voor de Veldleeuwerik een drempelwaarde van 48 dB(A) met een 'betrouwbaarheidsinterval' van 45 - 55 dB(A) naar voren komt en uit Duitse onderzoeken een 'betrouwbaarheidsinterval' van 47 - 56 dB(A).

Dat voorts bovendien 1 extra paar makkelijk elders op de Vliegbasis een plek moet kunnen vinden, dat ook aangezien de aantallen per jaar variëren, kan o.i. ook niet zomaar worden gesteld, dat ook aangezien door SOVON wordt aangegeven dat gezien de relatief hoge dichtheid van Veldleeuweriken op de Vliegbasis ervan kan worden uitgegaan dat alle territoria reeds zijn bezet (zie in deze wederom de notitie: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)', Hoofdstuk 3.a: 'Verstoring in de aanlegfase', pag. 5). Uiteraard is het zo dat het totale aantal en ook de grootte van de territoria en (dus) ook dichtheid per jaar kan verschillen, aangezien dat naar verwachting afhankelijk is van verschillende factoren, die bovendien jaarlijks kunnen variëren, zoals van de weersomstandigheden, inclusief nu ook extreme perioden met droogte, het (daarmede mede mee samenhangende) voedselaanbod, etc.. Maar dat leidt dan wel toch elk jaar tot een bij die omstandigheden maximale/optimale bezetting.

Wat betreft de mogelijkheid tot het elders op de Vliegbasis een territorium vinden kan daarbij dan nog verder worden aangetekend, dat de dichtheid op de Vliegbasis nu net aan de zijde van de toekomstige woonwijk relatief (zeer) hoog is (zie in deze dus ook het rapport: 'Voorstel van maatregelen t.b.v. het behoud broedgebied Veldleeuwerik in Park Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2018)', Fig. 3: 'Ligging territoria Veldleeuwerik', pag. 8 én met name ook het rapport: 'Over Piepers en ander gebroed (Ecologisch adviesbureau Van den Bijstel, 2015)', Bijlage 4: 'Dichtheden van de Veldleeuwerik in verschillende deelgebieden'), zeker het deel tussen de woonwijk en de voormalige Lange baan, dus kennelijk aldaar van een maximale/optimale bezetting sprake is, dus het überhaupt de vraag is of aldaar (gemiddeld gesproken) een nog hogere dichtheid mogelijk is.

2.2.1.1.2 Mitigatie en compensatie

Dan de mitigatie en compensatie. Ook daarbij komt men dan tot (exact) 27 paar, maar ten eerste is er afhankelijk van bepaalde maatregelen wel degelijk een bepaalde onzekerheid, evenals is de duur waarop het doel wordt bereikt mede afhankelijk van de betreffende maatregel (zie in deze dus ook o.a. het: 'Inrichtingsplan Vliegbasis Soesterberg (Utrechts Landschap, 2016)', Tabel 6: 'Ontwikkelingsduur diverse maatregelen', pag. 18).

In ieder geval blijft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich afvragen of als je bos omvormt of dat zich dan wel (meteen) als geschikt habitat voor de Veldleeuwerik kan ontwikkelen, dat o.a. aangezien het aldaar (toch) om een bosbodem gaat. Natuurlijk waar het om echt opgaand bos gaat wil men de stobben verwijderen, evenals de bosbodem plaggen (10 tot 15 cm) en deze ook bekalken, maar de vraag is dan toch of je zo meteen schraal grasland krijgt dat geschikt is als broedgebied voor de Veldleeuwerik.

Meer in het bijzonder is het ook zo dat daar waar deze maatregelen zijn voorzien, dus met name ter hoogte van de Middel East en de Baankop-Noord, nu juist in de nabije omgeving de dichtheid aan Veldleeuweriken relatief laag is, dus tussen de 0 - 5 paren en de 5 - 10 paren per 10 ha (zie dus ook het rapport: 'Over Piepers en ander gebroed (Ecologisch adviesbureau Van den Bijstel, 2015)', Bijlage 4: 'Dichtheden van de Veldleeuwerik in verschillende deelgebieden').

Bij de gegeven berekening voor de Middle East gaat men dus nu uit van 0.9 paar/ha (zie dus ook het rapport: 'Voorstel van maatregelen t.b.v. het behoud broedgebied Veldleeuwerik in Park Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2018)', Tabel 6: '*Te verwachten effect van*

compenserende maatregelen langs het oostelijk deel van de Lange baan, pag. 24), dus wordt o.i. hierbij uiteindelijk toch gewoon van een te hoog aantal uitgegaan. Ook is het zo dat juist ten oosten van het Wethouder Lemmenpad het aantal territoria van 2010 t/m 2016 ook nog relatief het sterkst is achteruitgegaan (zie in deze dus ook het rapport: 'Over Piepers en ander gebroed (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtelt, 2015)', Bijlage 5: 'Voor- en achteruitgang in het aantal territoria van de Veldleeuwerik t.o.v. 2010 in verschillende deelgebieden').

Hetgeen hiervoor is gesteld t.a.v. de compensatielocaties ter hoogte van de Middle East kan ook worden gesteld m.b.t. het grootste gedeelte van de locaties alwaar de compensatie ter hoogte van het Baanvlak-Noord is voorzien. Dus ook in die zin is het maar de grote vraag of de betreffende voorgenomen compenserende maatregelen wel tot het aantal extra broedparen leidt waarvan dan nu in de diverse rapporten wordt uitgegaan.

Daarnaast wordt dan nu wel m.b.t. het bekalken van deel oostelijke schraalgraslanden uitgegaan van een bepaalde onzekerheid, dus i.p.v. het ingeschatte aantal van 7 paren worden er nu 3 paren in de gegeven berekening opgenomen, maar eigenlijk zou je een dergelijke mitigerende maatregel, dat ook gezien de mogelijke gevolgen voor andere soorten (zie in deze dus ook het rapport: 'Voorstel van maatregelen t.b.v. het behoud broedgebied Veldleeuwerik in Park Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2018)', Hoofdstuk 4.3: 'Relatie met overige beschermde/kwetsbare soorten')³, niet mee moeten willen nemen. In ieder geval zou je o.i. de eventuele kansen die bekalken biedt veel beter uit moeten werken en dat dan eerst nog alleen op een experimentele basis op bepaalde proefvlakken moeten toepassen (bijvoorbeeld 1.5 ha), evenals dat dan niet zozeer t.b.v. het verbeteren van de leefgebied van de Veldleeuwerik, maar eerder als maatregel tegen de verzuring, dus in het kader van de stikstofaanpak.

Al met al komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. m.b.t. de mitigatie en compensatie tot een (veel) lager aantal uit dan waarvan in het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' wordt uitgegaan, evenals zou o.i. van bepaalde maatregelen, zoals van het bekalken van de schraalgraslanden, dus gewoon moeten afgezien vanwege de mogelijke effecten op andere kwetsbare soorten.

Als men wat betreft de compensatie zoals deze in het oostelijke deel van de Vliegbasis is voorzien uitgaat van een oppervlakte van het aldaar te verwijderen bos en opgaande beplanting van 10.48 ha, evenals van een gemiddelde dichtheid ter plaatse van het aantal broedparen van 0.5 per ha, dan komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. aldaar dus uiteindelijk uit op maximaal 5 i.p.v. 10 extra broedparen (zie wat betreft het totale overzicht ook het rapport: 'Inrichtingsplan natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg – Maatregelen gericht op de duurzame instandhouding van de Veldleeuwerik (Utrechts Landschap, 2016)', Tabel 1: 'Samenvatting compenserende maatregelen Oost in vergelijk met Vogel et al. (2018)', pag. 5).

³ Zo is het wel opvallend dat weliswaar de dichtheid aan Veldleeuwerik in met name het oostelijk gedeelte Vliegbasis relatief laag is, maar daar nu juist weer wel de hoogste dichtheid aan Kommavinders voorkomt, althans overeenkomstig de analyse die daartoe in het: 'Activiteitenplan Vliegbasis woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' wordt gegeven (zie in deze dus ook het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)', Fig. 30: 'Heatmap van de verspreiding van de kommvinder op de vliegbasis').

Wat betreft het bekalken heeft men dan nu 3 paar aangehouden i.p.v. eerst 7 paar, maar onduidelijk is in welke mate daarbij dan rekening is gehouden, dus bij aangehouden oppervlakte van 17.6 ha, met aanwezige kwetsbare vegetaties.

Met betrekking tot het oostelijke deel komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus uit op maximaal 5 (zonder bekalken schraalgrasland) tot 8 (inclusief bekalken schraalgrasland al hoewel dus ook onzeker) extra broedparen. Daarbij is dan nog geen rekening gehouden met de beplanting met struiken (zie in deze dus ook het: 'Inrichtingsplan natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg – Maatregelen gericht op de duurzame instandhouding van de Veldleeuwrik (Utrechts Landschap, 2016)', Kaart 2: 'Aan te planten struweel Middle East', pag. 9), hetgeen dus naar verwachting wel degelijk tot een beperktere oppervlakte leidt alwaar kan worden gebroed, dus als je daarbij rekening houdt met een 'broedvrije zone' van 50 m (zie in deze dus ook het rapport: 'Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Gevolgen voor de staat van instandhouding van de Veldleeuwrik (SOVON, 2017)', pag. 28).

Ook voor het noordelijke deel is het dan tevens de vraag of je daar wel op 13 extra broedparen uitkomt. Allereerst is dat dus hoger dan het aantal van 8 dat eerder door SOVON werd aangehouden (zie in deze dus ook het rapport: 'Voorstel van maatregelen t.b.v. het behoud broedgebied Veldleeuwrik in Park Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2018)', Tabel: 7: '*Resultaat van de voorgestelde maatregelen - Voorzichtigheidshalve wordt het resultaat ingeschat op 50% van de gemiddelde dichtheid op schraalgrasland in Park Vliegbasis Soesterberg, dus 0,9 territoria per hectare*', pag. 27). Dat grotere aantal kan dan worden verklaard doordat kennelijk nog meer bos en opgaande beplanting wordt gekapt/verwijderd dan eerder voorgenomen (zie in deze dus ook het rapport: 'Inrichtingsplan natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg - Maatregelen gericht op duurzame instandhouding Veldleeuwrik (Utrechts Landschap, 2019)', Tabel 2: 'Samenvatting compenserende maatregelen Noord in vergelijking met Vogel et al., 2018)', pag. 10).

Ga je wat betreft de voorgenomen maatregelen voor Noord uit van de kap van bos en opgaande beplanting en ook verwijderen/afdekken rolbaan met een totale oppervlakte van ongeveer 9 ha (zie in deze dus ook het rapport: 'Voorstel van maatregelen t.b.v. het behoud broedgebied Veldleeuwrik in Park Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2018)', Tabel: 7: '*Resultaat van de voorgestelde maatregelen - Voorzichtigheidshalve wordt het resultaat ingeschat op 50% van de gemiddelde dichtheid op schraalgrasland in Park Vliegbasis Soesterberg, dus 0,9 territoria per hectare*', pag. 27) + de extra kap bos/verwijderen opgaande beplanting en ook het verwijderen//afdekken rolbaan met oppervlakte 3.92 ha (zie dus ook het rapport: 'Inrichtingsplan natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg – Maatregelen gericht op duurzame instandhouding Veldleeuwrik (Utrechts Landschap, 2019)', Tabel 2: 'Samenvatting compenserende maatregelen Noord in vergelijking met Vogel et al., 2018)', pag. 10), evenals ook van een dichtheid van (gemiddeld) 0.5 broedparen per ha, dan kom je uiteindelijk uit op $12.93 \text{ ha} \times 0.5 \text{ paar/ha} = 6.46 \text{ paar}$ i.p.v. 13. Ook daarbij is dus nog geen rekening gehouden met gevolgen aanplant struweel (zie in deze dus ook het: 'Inrichtingsplan natuur en recreatie Vliegbasis Soesterberg - Maatregelen gericht op duurzame instandhouding Veldleeuwrik (Utrechts Landschap, 2019)', Kaart 6: 'Aanplant te planten struweel Baankop-Noord', pag. 13).

Dus m.b.t. mitigatie en compensatie i.p.v. 27 paar komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uiteindelijk uit op maximaal 5/8 (maatregel Oost) + 6.46 (maatregel Noord) + 1 (maatregel West) = 12/15 broedpaar.

2.2.1.1.3 Relatie met 'Plan-MER Vliegbasis Soesterberg' en 'NNN-Saldotoets'

Waar in de diverse rapporten en ook de daarin voorgestelde mitigerende maatregelen o.i. dan tevens grotendeels aan voorbij wordt gegaan is de relatie met de: 'Plan-MER Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg (TAUW, 2009)' en met name ook de: 'Natuurtoets Vliegbasis Soesterberg - Actualisatie Saldotoets EHS (Arcadis, 2011)', beide planvormen die aan de beide bestemmingsplannen voor de Vliegbasis ten grondslag zijn gelegd.

Duidelijk zal zijn dat door de extra kap van bos t.o.v. de eerder voornemens er ook sprake zal zijn van een wijziging in de verhouding tussen opgaand bos en schraal grasland, inclusief de (beschermde) soorten die daar gebruik van maken. Met name in het rapport van SOVON, te weten: 'Voorstel voor maatregelen t.b.v. het behoud van het broedgebied van de Veldleeuwerik in Park Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2018), Hoofdstuk 4.3: 'Relatie met overige beschermde soorten', wordt daar wel bij stilgestaan, maar komt men hier verder nergens meer op terug.

Bezien we dan de eerdere 'Natuurtoets Vliegbasis Soesterberg – Actualisatie Saldotoets EHS (Arcadis, 2011)' dan was daarbij nog sprake t.a.v. de oppervlakte aan bos van een neutrale balans (zie in de dus ook het rapport: 'Natuurtoets Vliegbasis Soesterberg – Actualisatie Saldotoets EHS (Arcadis, 2011)', Fig. 4.4: 'Oppervlakten natuur op de Vliegbasis', pag. 19). T.g.v. de voorgenomen compensatie zal deze t.a.v. de oppervlakte aan bos nu dus negatief uitkomen.

De vraag blijft dan toch voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. of dat het dan zonder een nadere verdere analyse zomaar kan dat t.a.v. het eerdere saldo m.b.t. de EHS, thans het NNN, er extra bos kan worden gekapt, dus zonder dat daarvan dan weer binnen de Vliegbasis (over)compensatie plaatsvindt.

2.2.1.1.4 Cumulatieve effecten

Wat betreft de cumulatieve effecten wordt daar ook in de diverse rapporten en ook in de verleende Ontheffing op zich wel bij stilgestaan, maar is daarmee o.i. toch uiteindelijk bij het bepalen van de totale effecten en dan in het bijzonder ook m.b.t. de Veldleeuwerik onvoldoende rekening gehouden (zie in deze overigens ook de als zodanig in het advies: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)', de gemaakte opmerking op pag. 2, eerste gedachtestreepje), zeker ook aangezien het mogelijk wel degelijk ook om bepaalde permanente effecten gaat, zoals in ieder geval ook bij de Pleisterpaats het geval is en mogelijk ook bij De Nederlandse Bank (DNB) het geval kan zijn. Ook blijkt uit met name de inventarisatiegegevens van het Ecologisch Adviesbureau Van den Bijtel dus wel degelijk dat Veldleeuweriken zeer verstoringsgevoelig zijn, zoals o.a. blijkt t.a.v. het gebruik van het Wethouder Lemmenpad (zie in deze dus o.a. het rapport: 'Het broedseizoen van de Veldleeuwerik (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2016)' én ook: 'Over Piepers en ander gebroed (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2015)').

2.2.1.1.5 Reactie door Koolstra Advies op het advies van SOVON

Door de provincie Utrecht is aan SOVON gevraagd om een reactie op het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, april 2020)' te geven, hetgeen dan t.a.v. diverse aspecten tot een aantal kritische kanttekeningen heeft geleid (zie in deze dus ook de notitie:

‘Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)’). Dienaangaande wordt dan in het: ‘Verweerschrift’ van de provincie Utrecht., d.d. 14 oktober 2021, verwezen naar een e-mail van Koolstra Advies (zie in deze dus ook het: ‘Verweerschrift’, d.d. 14 oktober 2021, Bijlage 4: ‘Email Koolstra-Advies’, d.d. 08 september 2020). Helaas is deze reactie nauwelijks leesbaar, maar geeft deze o.i. ook nauwelijks enige verduidelijking t.a.v. hetgeen door SOVON in haar reactie op het: ‘Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, april 2020)’ naar voren is gebracht.

Weliswaar is dan mede op basis van het advies van SOVON uit 2020 het: ‘Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, april 2020)’ kennelijk op een aantal punten aangepast, met dus als resultaat het: ‘Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)’, zoals het rekening houden bij de gegeven effectanalyses met een straal van het territorium van de Veldleeuwerik van 35 m, maar dat geldt o.i. dus niet t.a.v. een aantal andere in die zin door SOVON gegeven opmerkingen.

2.2.1.1.6 Gunstige staat van instandhouding Veldleeuwerik

Ten gevolge realisatie van de beoogde woonwijk zal uiteindelijk een aantasting plaatsvinden van een aanzienlijk gedeelte van de populatie aan Veldleeuweriken op de Vliegbasis Soesterberg, dat ook op een aantal plekken met nu juist een relatief hoge broeddichtheid, zeker voor het deel tussen de geplande bufferzone en de Lange Baan. Daarbij komt de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. tot een hoger aantal broedparen dat zal worden verstoord uit dan in het: ‘Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)’ wordt aangegeven, zowel tijdens de gebruiksfase, als in de aanlegfase. Aangezien er eveneens o.i. sprake is van een onvoldoende mitigatie/compensatie, dat mede ook i.r.t. tot de (grote) onzekerheid van bepaalde maatregelen, zowel wat betreft de ter plaatse van de nemen mitigerende/compenserende maatregelen uiteindelijk te bereiken dichtheid en dus de aantallen Veldleeuweriken, dat ook gezien de dichtheden die ter plaatse uit diverse eerdere onderzoeken naar voren komen, als ook de tijd die nodig is wil er überhaupt van een bepaald herstel sprake zijn, zal o.i. dus wel degelijk door de realisatie van de woonwijk de overeenkomstig de Wet natuurbescherming vereiste ‘gunstige staat van instandhouding’ van de Veldleeuwerik in gevaar komen. Daarbij moeten de betreffende effecten o.i. niet alleen lokaal worden beoordeeld, maar ook t.o.v. de regionale en landelijke trend, die ‘zeer -’ tot ‘matig ongunstig’ is. Dus zou o.i. er alles aan moeten worden gedaan juist de populatie Veldleeuweriken zoals deze thans op de Vliegbasis voorkomt op minimaal het huidige niveau/aantal in stand te houden.

Dat t.g.v. de ontwikkeling van de woonwijk het aantal Veldleeuweriken niet zal zakken beneden wat dan als een ‘levensvatbare populatie’ wordt gezien, namelijk minimaal 150 broedparen, doet daar o.i. niets aan af. Met name op regionaal niveau is de situatie al zo ongunstig geworden, dat elke populatie die nu nog aanwezig is gewoon in zijn geheel behouden zou moeten blijven en zo mogelijk juist moeten bezien hoe deze kan worden versterkt.

M.b.t. levensvatbaarheid van de populatie aan Veldleeuweriken op de Vliegbasis is het o.i. dan zo dat je daar op populatieniveau juist niet de grenzen moet opzoeken, maar als er dan al van een bepaalde ‘overschot’ aan reproductie sprake is⁴, dat dan t.o.v. het aantal dat

⁴ In het rapport: ‘Herontwikkeling Vliegbasis Soesterberg - Gevolgen voor de staat van instandhouding van de Veldleeuwerik (SOVON, 2017)’ wordt t.a.v. de reproductie overigens aangegeven, dat een autonome afname is niet uitgesloten, ook al omdat de redenen van de eerdere toename onduidelijk zijn. Zo is onduidelijk of de gemiddelde reproductie zich bij een dergelijke hoge dichtheid gunstig blijft

nodig is om een minimale levensvatbare populatie van 150 broedparen in stand te houden, je daardoor juist de kans kunt vergroten dat als er weer geschikte leefgebieden bij komen, dat dus o.a. door een transitie van een intensieve naar een weer meer natuurinclusieve landbouw, dat die gebieden dan ook weer kunnen worden geherkoloniseerd.

Bij dit alles komt, dat zoals ook hiervoor al aangegeven, uit recente tellingen van SOVON naar voren komt dat de populatie toch veel lager is dan uit eerdere inventarisaties naar voren is komen, namelijk lager dan 100 paar, dus wel degelijk lager is dan in het algemeen als een levensvatbare populatie kan worden aangemerkt.

O.i. had dus wel degelijk een Ontheffing voor de Veldleeuwerik moeten worden verleend, althans geweigerd, dat gezien de van de realisatie van de woonwijk op de Vliegbasis te verwachten significant negatieve effecten op de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' van de Veldleeuwerik, waarbij dan tevens kan worden verwezen naar hetgeen in die zin in het advies van SOVON m.b.t. het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, april 2020)' naar voren is gebracht, te weten de notitie: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)'.

2.2.1.1.7 Uitspraak Rechtbank Midden Nederland m.b.t. GSvl van de Veldleeuwerik

M.b.t. het opzettelijk verstoten van de Veldleeuwerik oordeelt de Rechtbank Midden-Nederland in met name haar 'Tussenuitspraak' dat door de Provincie Utrecht met een; 'positieve weigering' kon worden volstaan, aangezien zij *'voldoende zouden hebben onderbouwd dat de verstoring van de Veldleeuwerik vanwege het verloren gaat van het leefgebied wordt weggenomen door mitigerende maatregelen'*, waarbij de Rechtbank dan verwijst naar de in daarbij in de 'Tussenuitspraak' gegeven overwegingen 19 t/m 29.

Zoals ook hiervoor uiteengezet, wordt de betreffende conclusie door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op geen enkele wijze gedeeld. Niet alleen is zij op de daarbij door haar in die zin gegeven analyses van mening dat het aantal t.g.v. het gebruik en ook de aanleg van de woonwijk te mitigeren vleermuizen hoger is dan waarvan in het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2022)' wordt uitgegaan, evenals dat het op basis van gegeven mitigerende maatregelen het aantal broedparen dat zo uiteindelijk wordt gemitigeerd veruit onvoldoende moet worden geacht teneinde (op termijn), dat ondanks de realisatie van de beoogde woonwijk, tot een minimaal neutrale balans voor de Veldleeuwerik te kunnen komen.

O.i. kom je gewoon wat betreft het aantal broedparen dat door de realisatie van de woonwijk zal worden verstoord gewoon hoger uit, als je ziet hoeveel paar op basis van de daarbij door SOVON voorgestelde systematiek zullen worden verstoord. Bij die door SOVON voorgestane systematiek wordt er daarbij dan vanuit het gegeven dat indien 50 % van een territorium, dat dan is bepaald door een straal van 35 m rondom de geconstateerde 'baltsplek', is verstoord dat territorium als geheel als verloren moet worden beschouwd (zie in deze dus met name de notitie: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (SOVON, 2020)' en waarbij SOVON dan een reactie op systematiek uit het 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, april 2020)' geeft). Dat dan in de 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' daarvan dan wordt afgeweken, kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich, dat met name ook vanuit het perspectief dat je gezien de kwetsbaarheid van

ontwikkelen (Chamberlain & Chrick, 1999; Teunissen *et al.*, 1999). De territoria zijn immers klein, waarmee een eventueel ongunstig voedselaanbod niet makkelijk kan worden opgevangen binnen deze territoria.

de populatie aan Veldleeuweriken o.i. zou moeten uitgaan van 'worst-case', dus niet in vinden.

Door de Rechtbank Midden-Nederland wordt dan aangegeven dat zij zich wel in de afwijkende systematiek kan vinden zoals deze in het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' wordt toegepast, namelijk het bij elkaar optellen van verstoorde territoria. Door de Rechtbank wordt daarbij dan als motivatie aangegeven dat de Veldleeuwerik niet jaarlijks van het zelfde nest gebruik maakt en dat de nesten van de Veldleeuwerik niet jaarrond zijn beschermd. Daarnaast dat een gedeelte van het territorium dat niet wordt verstoord ook een volgend broedjaar opnieuw een onderdeel van een territorium of nestlocatie van de Veldleeuwerik kan zijn. Verder wordt aangegeven dat de in de rapporten gesignaleerde territoria deels overlappend zijn⁵.

M.b.t. hetgeen de Rechtbank i.r.t. het aantal verstoorde broedparen in de door haar daarbij gegeven afzonderlijke overwegingen aangeeft, is het zo dat deze overwegingen op zich, tenminste als je ze elk afzonderlijk beschouwd, natuurlijk juist zijn. Waar de Rechtbank o.i. evenwel onvoldoende rekening mee houdt is dat Veldleeuweriken zeer verstoringgevoelig zijn. Verder dat dan weliswaar de Veldleeuweriken niet jaarlijks op hetzelfde nest terugkeren, maar de dichtheden op de Vliegbasis (gelukkig) wel zo hoog zijn, dat elke geschikt territorium is bezet. Dat er in die zin dus geen sprake is van onbezet territorium, maar ook dat ze dus ook niet zomaar allemaal even op kunnen schuiven. Dus dat ook in die zin wel degelijk, ook al is dan een bepaald deel van het territorium verstoord, door SOVON dan als 50 % aangegeven, dat territorium wel degelijk als geheel verloren moet worden beschouwd. En dat in die zin met de methodiek zoals deze nu in het rapport: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' wordt toegepast wel degelijk van een onderschatting sprake is.

M.b.t. tot hetgeen dan door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. i.r.t. de te mitigeren maatregelen naar voren is gebracht valt het dan op dat de Rechtbank Midden-Nederland in haar: 'Tussenuitspraak' op geen enkele wijze nader ingaat wat door de Stichting in die zin naar voren is gebracht. Meer in het bijzonder heeft zij er daarop op gewezen, dat op basis van de eerdere onderzoeken van het Ecologische Adviesbureau Van den Bijtel, dat er nu juist ter plaatse waar de betreffende mitigerende/compenserende maatregelen worden genomen de dichtheden, dat gezien de ligging en naar verwachting ook de kwaliteiten van de betreffende biotopen, relatief veel lager zijn dan waarvan dan door de in die zin door SOVON aangegeven berekeningen is rekening gehouden en waarvan dan tevens in het: 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2022)' wordt uitgegeven en dat je daar bij de gegeven berekeningen dus nadrukkelijk rekening zou moeten houden. Met dus als conclusie dat de dienaangaande in het 'Activiteitenplan woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' van een sterke overschatting van het aantal broedpaar dat wordt gemitigeerd/gecompenseerd sprake, met als gevolg dat door wel degelijk de realisatie

⁵ Dat dan de verschillende territoria zouden overlappen is natuurlijk het gevolg van het theoretische model dat wordt toegepast en waarbij er dan in het voorkomende geval op basis van het Advies van SOVON ervan wordt uitgegaan dat het territorium is bepaald door een straal van 35 m van het zwaartepunt van het territorium, namelijk de 'baltspiek'. In werkelijkheid zal gewoon bij de dichtheden die op de Vliegbasis voorkomen elk territorium volledig zijn bezet, evenals gezien de ligging en aard van een bepaalde biotoop, de dichtheden op bepaalde plekken dan naar verwachting groter of kleiner van omvang zijn. Bezien we dan de diverse dichtheden zoals deze op de Vliegbasis voorkomen dan is dus deze nu juist op het midden van de Vliegbasis het hoogst, zoals ook in het gebied ter hoogte/nabij de geplande woonwijk, wat dus ook de relatieve hoge aantallen broedparen verklaard dat bij realisatie van die woonwijk zal worden verstoord.

van de beoogde woonwijk uiteindelijk tot een achteruitgang van de populatie Veldleeuweriken op de Vliegbasis zal leiden en daarmee dus de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' die toch al zeer ongunstig is nog verder achteruitgaat.

Dat dan ook door de Rechtbank dienaangaande in de 'Tussenuitspraak wordt aangegeven dat *'door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. niet zou zijn betwist dat bij het gebruik van de hiervoor beschreven systematiek voor het vaststellen van de omvang van de verstoorde territoria met mitigerende maatregelen het verlies aan territoria volledig kan worden gecompenseerd'*, klopt o.i., dat juist ook wat dienaangaande in haar beroep en nadere stukken naar voren is gebracht, dan ook op geen enkele wijze.

Dat de Rechtbank Midden Nederland dan overeenkomstig met name haar: 'Tussenuitspraak', dat uitgaande van het gegeven dat volgens haar met 'een positieve weigering' kan worden volstaan en zij in die zin dus ook niet behoeft in te gaan op hetgeen dienaangaande door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in het: 'Ecologische Werkprotocol' m.b.t. de Veldleeuwerik is aangegeven, is op zich vanuit dat eerdere oordeel logisch. Evenwel uitgaande van hetgeen in het voorgaande en ook in andere diverse nadere stukken in die zin door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. naar voren is gebracht, namelijk dat met de realisatie van de woonwijk wel degelijk de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'Gunstige staat van de instandhouding' van de Veldleeuwerik in gevaar zal komen, dat dus doordat enerzijds het aantal te mitigeren broedparen wordt onderschat en anderzijds het aantal broedparen dat door de gegeven mitigerende/compenserende maatregelen wordt gemitigeerd/gecompenseerd sterk wordt overschat en dat daardoor de 'gunstige staat van instandhouding door de realisatie van de beoogde woonwijk wel degelijk in het geding komt, moet ook hetgeen door de Stichting in reactie op het 'Ecologische Werkprotocol' m.b.t. de Veldleeuwerik naar voren is gebracht en dan met name ook i.r.t. de vereiste: 'Soort Functie Combinaties (FSC's)' wel degelijk in die zin van belang worden geacht.

2.2.1.2 Vleermuizen

Voor bepaalde vleermuissoorten is dan wel een Ontheffing verleend, zoals dus voor de Gewone dwergvleermuis, de Gewone grootoorvleermuis, de Laatvlieger en de Ruige dwergvleermuis, maar voor andere weer niet, zoals dus voor de Watervleermuis en de Rosse vleermuis.

Hieronder zal dan eerst een meer algemene reactie worden gegeven, waarna op de 'Staat van instandhouding' van de afzonderlijke soorten zal worden ingegaan. Daarnaast op de relatie tussen het gegeven bevindingen en het al dan niet in voldoende mate daarvan waarborgen in het: 'Ecologisch Werkprotocol (EWP)'. Vervolgens zal worden afgesloten met een conclusie m.b.t. het op basis van de verleende Ontheffing al dan niet o.i. in voldoende mate waarborgen van de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming voor de thans in het gebied van de beoogde nieuwe woonwijkvoorkomende vleermuissoorten vereiste 'gunstige staat van instandhouding'.

2.2.1.2.1 Algemeen

Op basis van hetgeen in het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' m.b.t. de diverse vleermuissoorten naar voren wordt gebracht, zal het duidelijk zijn door de provincie Utrecht met name voor die vleermuissoorten een Ontheffing is verleend, die hetzij ter plaatse van de toekomstige woonwijk een verblijfplaats hebben, hetgeen dan in het

bijzonder voor de Gewone dwergvleermuis, de Gewone grootoorvleermuis en de Ruige Dwergvleermuis geldt, hetzij er een 'essentiële vlieg-/foerageerroute' voorkomt, zoals voor de Laativlieger het geval is. Dat aan die betreffende verblijfplaatsen en ook de vlieg-/foerageerroute dan bij de toekomstige ontwikkeling van de beoogde woonwijk een bescherming dient te worden gegeven, daarover verschillen de Provincie Utrecht en de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. niet van mening.

Waar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. en de Provincie Utrecht wel van mening over verschillen en dat ook i.r.t. de: 'Tussenuitspraak' van de Rechtbank Midden Nederland is de betekenis van het gebied als 'essentieel leefgebied' voor de diverse soorten vleermuizen die er voorkomen en waarbij de Stichting zich daarbij dan met name ook beroept op de gegevens zoals deze uit diverse (monitorings)onderzoeken van Van den Bijtel Ecologisch Onderzoek naar voren komen en dan niet alleen m.b.t. onderzoeksresultaten uit het monitoringsonderzoek uit 2017 (zie dus ook het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder), waarbij dus inderdaad het onderzoek meer vlaktegwijs, dus op basis van een aantal 'proefvlakken', heeft plaatsgevonden, maar met name ook die uit 2010 (zie dus ook het rapport: 'Waar de leeuwerik nog zingt (Van den Bijtel Ecologisch onderzoek, 2010)', Hoofdstuk 4.3: 'Zoogdieren' en dan onder het hoofdje: 'Vleermuizen', pag. 50-51) en ook 2011 (zie in deze dus ook het rapport: 'Waar de leeuwerik zingt (Van den Bijtel Ecologisch onderzoek (2011), Deel 1: Gebied, weer methode' en met name ook Deel 3: 'Zoogdieren, reptielen, amfibieën', de hoofdstukken 1.3.5 t/m 1.3.13 die dan over diverse op de Vliegbasis waargenomen vleermuissoorten gaan) kun je daar wel degelijk een meer algemene beeld uit krijgen.

Meer in het bijzonder is het ook zo dat ook door de Provincie Utrecht op basis beschikbare onderzoeken, hetzij een nader aanvullend onderzoek (op basis van het zogenaamde: 'Vleermuisprotocol') ook niet wordt/is aangetoond dat het gebied van de toekomstige woonwijk dan voor bepaalde soorten daadwerkelijk niet-essentieel zou zijn. Dus naar het voorkomen van bepaalde beschermde vleermuizen over de gehele Vliegbasis en dus ook of er voor de thans op de locatie van de toekomstige woonwijk voorkomende vleermuizen daadwerkelijk wel in die zin voldoende alternatieven beschikbaar zijn. Dat dus ook gezien de eisen die de betreffende soorten aan een bepaalde locatie/gebied stellen en dat dan mede op basis van hetgeen dienaangaande in de diverse zogenaamde: 'Kennisdocumenten', etc., m.b.t. de betreffende soorten naar voren is gebracht (zie in deze dus met name ook hetgeen in die zin i.r.t. o.i. relevante vleermuissoorten reeds in met name het: 'Bezwaarschrift', het: 'Beroepschrift', de 'Nadere Memorie', het: 'Aanvullende beroepschrift (als reactie op het Ecologisch Werkprotocol)' en ook in haar: 'Reactie op de Memo Koolstra Advies' is aangegeven).

Verder is het dus zo dat aangezien er wel degelijk van bepaalde vleermuissoorten er verblijfplaatsen ter plaatse van de toekomstige woonwijk voorkomen, je o.i. niet kunt stellen dat als je t.a.v. de toekomstige inrichting van de woonwijk maar als mitigerende maatregel aangeeft dat die verblijfplaatsen (zelf) behouden moeten blijven dat het dan ook is ge(waar)borgd dat deze ook daadwerkelijk in de toekomst behouden blijven. Daarvoor is o.i. toch voor bepaalde soorten meer nodig, zoals het behoud van een groene omgeving van de betreffende verblijfplaatsen en ook van 'essentiële vliegroutes' en ook '- foerageergebieden', zoals (in zekere zin) dus ook in het rapport: 'Gewone grootoorvleermuizen in de geplande woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg (Van den Bijtel Ecologisch onderzoek, 2012)' m.b.t. de Gewone grootoorvleermuis wordt aangegeven (zie in deze dus ook Bijlage 4:

'Bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake Ontheffing Wnb realisatie woonwijk Vliegbasis Soesterberg', en de daar dan weer bijgevoegde Bijlage 5: 'Gewone grootoorvleermuizen in de geplande woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg (Van den Bijtel Ecologisch onderzoek, 2012)').

Gelukkelijk is hieraan aan het later alsnog opgestelde 'Ecologische Werkprotocol (Eelerwoude, 2022)' aan bepaalde 'essentiële vliegroutes' wel nadere aandacht gegeven, maar o.i. dus nog steeds in onvoldoende mate.

Overigens is het hierbij ook wel voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de vraag of onder verblijfplaatsen nu ook paarplaatsen, etc., vallen (zie in deze dus ook diverse 'Kennisdocumenten' m.b.t. vleermuizen), want daarvoor kunnen er dus velen zijn. Ook in die zin was het o.i. dus verstandig geweest als toch een meer geactualiseerde en uitgebreide inventarisatie op basis van het zogenaamde: 'Vleermuisprotocol' had plaatsgevonden (maar zie in deze dus wel ook de diverse verspreidingskaarten uit 2016 in het monitoringsrapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder (Van den Bijtel ecologisch onderzoek, 2017)').

2.2.1.2.2 Gewone dwergvleermuis

Hierbij wordt dan door de provincie Utrecht aangegeven dat er t.g.v. de activiteiten t.b.v. de nieuwe woonwijk geen verblijfplaatsen van de Gewone dwergvleermuis verloren zullen gaan. Op zich is dat ook geen punt van verschil. Waar het t.a.v. de in die zin door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. om gaat is of er ter plaatse van de beoogde nieuwe woonwijk al dan niet sprake is van een verlies aan 'essentieel foerageergebied', evenals 'essentiële vliegroutes'.

O.i. gaat het dan ter plaatse van de nieuwe woonwijk voor diverse soorten vleermuizen wel degelijk om een 'essentieel foerageergebied'. Allereerst kan daarbij worden verwezen naar het verspreidingskaartje van de Gewone dwergvleermuis op de Vliegbasis, zoals deze uit het onderzoek van het Ecologische Adviesbureau Van den Bijtel uit 2009/2010 en ook 2011 naar voren is gekomen en waaruit blijkt dat met name het gebied van de Vliegbasis zoals dat grenst aan de wijk Soesterberg-Noord veelvuldig door de Gewone dwergvleermuis wordt bezocht om er te foerageren (zie in deze dus ook het rapport: 'Waar de leeuwerik zingt (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2011)', 'Deel 3', Hoofdstuk 1.3.9: 'Gewone dwergvleermuis', Fig. 'Verspreidingkaartje gewone dwergvleermuis', pag. 17)). Bij dit natuuronderzoek ging het dan om een (meer) vlaktedekkend onderzoek, dus geeft o.i. een goed inzicht welke deelgebieden binnen de Vliegbasis voor een bepaalde soort ook echt essentieel moeten worden geacht.

Daarnaast kan bijvoorbeeld ook naar het kaartje van de Gewone dwergvleermuis uit het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)' en dan het 'Bijlagenrapport' worden verwezen. Wel moet daarbij worden aangetekend dat het hierbij om een proefvlakonderzoek ging, dus alleen een beeld geeft van bepaalde deelgebieden op de Vliegbasis. Ook uit dit kaartje blijkt dan dat het gebied van de beoogde nieuwe woonwijk veelvuldig door de Gewone dwergvleermuis wordt bezocht om er te foerageren. Evenals wordt aangegeven dat er een vliegroute van de Gewone dwergvleermuis voorkomt die dan loopt van de woonwijk van Soesterberg-Noord via het verlengde van de Batenburgweg naar het Camp New Amsterdam (zie in deze dus ook het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)', Hoofdstuk 4.4.2: 'Vleermuizen in de proefvlakken')

Dat het gebied van de beoogde nieuwe woonwijk dan veelvuldig door de Gewone dwergvleermuis wordt bezocht is ook logisch aangezien het om een gebouwbewonende soort gaat en het dus ook mag worden verwacht dat behalve de Gewone dwergvleermuizen die in de verkeerstoren verblijfplaatsen hebben ook de Gewone dwergvleermuizen die verblijfplaatsen in de aangrenzende bedrijventerrein/woonwijk van Soesterberg-Noord hebben hier zullen foerageren. Met name voor de Gewone dwergvleermuizen die in de aan de Vliegbasis grenzende woonwijk een verblijfplaats hebben bestaan er daarvoor o.i. ook niet zomaar alternatieven.

Hierbij kan dan nog worden aangetekend, zoals ook hiervoor in algemene zin reeds aangegeven, dat ook door de provincie niet is aangetoond dat het hier niet om een 'essentieel foerageergebied' zou gaan, aangezien ook niet op basis van bijvoorbeeld het: 'Vleermuis-protocol' is nagegaan of er verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuizen in de aangrenzende woonwijk aanwezig zijn en in welke mate deze dan gebruik maken van het foerageergebied zoals dat thans nog ter plaatse van de beoogde nieuwe woonwijk aanwezig is.

2.2.1.2.3 Gewone grootoorvleermuis

Wat betreft de Gewone grootoorvleermuis wordt door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar beroepschrift aangegeven dat weliswaar de bestaande verblijfplaatsen blijven behouden, zoals een winter- en paarverblijf in de groepschuilplaats en ook een zomerverblijfplaats in de omgeving van een groep Robinia's, maar dat teneinde deze daadwerkelijk te kunnen behouden er in de nabijheid van de betreffende verblijfplaatsen óók de er voorkomende 'grotere en robuustere groenstructuren' als foerageergebied zouden moeten worden behouden, waarbij dus tevens wordt verwezen naar Bijlage 4: 'Bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake Ontheffing Wnb Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', en dan de daarbij gevoegde Bijlage 5: 'Gewone grootoorvleermuizen in de geplande woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2012)', Hoofdstuk 5: 'Mogelijke maatregelen'.

Dat dan het gebied van de beoogde woonwijk wel degelijk voor de Gewone grootoorvleermuis van belang moeten worden geacht komt dan meer in het bijzonder ook uit het verspreidingskaartje van de Gewone grootvleermuis uit het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavliender - Monitoring van de natuurwaarden van de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)' en dan het: 'Bijlagenrapport' naar voren en op basis waarvan duidelijk wordt dat de Gewone grootoorvleermuis hier veelvuldig jaagt/foerageert en baltst. Wel moet hierbij worden aangetekend dat het hierbij dus om een proefvlakonderzoek ging, dus dat dit geen beeld geeft van het voorkomen en ook het gebruik van de gehele Vliegbasis door de Gewone grootoorvleermuis.

Door de Provincie Utrecht wordt dan in haar: 'Verweerschrift' van 14 oktober 2021 gesteld dat ook na de ontwikkeling van de woonwijk binnen een afstand van 2000 m van de er voorkomende verblijfplaatsen er voldoende foerageergebied aanwezig blijft (zie wat betreft de afstand van 2000 m dus ook het: 'Kennisdokument Gewone grootoorvleermuis (Bij12, 2017)'), ook al zal er dan de bouw van woningen plaatsvinden. Ook hierbij is evenwel het punt dat dit nergens concreet is vastgelegd, zowel niet in het: 'Activiteitplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)', maar ook niet in de voorschriften.

Weliswaar staat dan nu dienaangaande in het: 'Ecologisch Werkprotocol (Eelerwoude, 2022)' m.b.t de Gewone grootoorvleermuis vanaf de verblijfplaats in de Verkeerstoren ook een bepaalde Vliegroute opgenomen, maar zolang deze uiteindelijk niet met grotere groenstructuren is verbonden zal deze o.i. onvoldoende functioneel zijn.

2.2.1.2.4 Laatvlieger

Wat hiervoor is gesteld t.a.v. de Gewone grootoorvleermuis geldt in zekere zin ook voor de Laatvlieger. Daarbij gaat het dan in bijzonder ook om het behoud van de 'essentiële vliegroute' zoals deze ter plaatse van de beoogde nieuwe woonwijk aanwezig is, evenals o.i. wel degelijk ook van het aldaar m.b.t. de betreffende soort voorkomende 'essentiële foerageergebied'.

Nu wordt door de Provincie Utrecht steeds aangegeven dat op basis van de verleende Ontheffing wel degelijk het behoud van de betreffende 'essentiële vliegroute' zou zijn gewaarborgd, waarbij dan wordt verwezen naar het: 'Activiteitenplan Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)' en dan in het bijzonder ook de betreffende Fig. 11: '*Vliegroute van de Laatvlieger tussen Soesterberg (verblijfplaats) en de Vliegbasis (foerageergebied)*'.

Wat betreft het borgen van de 'essentiële vliegroute' is dan inmiddels wel in het 'Ecologisch Werkprotocol (Eelerwoude, 2022)' die route aangegeven, maar daarbij valt het dan wel op dat deze doodloopt op nieuwe woonwijk. Dat terwijl als je de diverse verspreidingskaartjes beziet nu net ter hoogte van de locatie van de beoogde nieuwe woonwijk er voor de betreffende soort een belangrijk en o.i. dus wel degelijk 'essentieel foerageergebied' voorkomt (zie in deze dus ook het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)', 'Bijlagenrapport' en dan het verspreidingskaartje van de Laatvlieger). Wat dat betreft wordt in dat rapport dan aangegeven, dat vooral het relatief beschutte grasland ten noorden van de verkeerstoren van belang is als jachtgebied voor deze soort en dat daar regelmatig meer dan tien dieren jagen op insecten, soms op nog geen meter boven de grond (zie dus ook het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinder - Monitoring van de natuurwaarden van de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)', Hoofdstuk 4.4.2: 'Vleermuizen in de proefvlakken').

Wat betreft de huidige 'gunstige staat van Instandhouding' is het dan zo dat deze voor de Laatvlieger 'Matig ongunstig' is, dus ook in die zin o.i. zou moeten worden gewaarborgd dat zowel de thans voor deze beschermde soort aanwezige 'essentiële vliegroute' en ook het aanwezige 'essentiële foerageergebied' daadwerkelijk behouden blijven.

2.2.1.2.5 Ruige dwergvleermuis

Waar het bij de Ruige dwergvleermuis dan om gaat is of niet alleen de bestaande verblijfplaatsen blijven behouden, maar met name ook of er in de beoogde toekomstige woonwijk er ook voldoende bos/bomen met ook bosranden overblijven, dat zonder verstoring, aangezien deze met name ook aangezien dergelijke biotopen voor de Ruige dwergvleermuis als een belangrijk foerageergebied kunnen worden aangemerkt (zie in deze dus ook het: Kennisdocument Ruige dwergvleermuis (Bij12, 2017)').

Ook voor deze soort geldt zoals uit de beschikbare verspreidingskaartjes naar voren komt dat de locatie van de beoogde nieuwe woonwijk als een belangrijk, zo niet essentieel, foerageergebied functioneert, waarvoor o.i. eveneens niet zo maar op de Vliegbasis

alternatieven aanwezig zijn (zie in deze dus ook het rapport: 'Waar de leeuwerik nog zingt ... (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2010)', Hoofdstuk 31.3.8: Ruige Dwergvleermuis', Fig.: 'Verspreidingkaartje Ruige dwergvleermuis' pag. 15) én ook het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinger - Monitoring van de natuurwaarden van de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)', 'Bijlagenrapport' en dan het kaartje van de Ruige dwergvleermuis).

2.2.1.2.6 Rosse Vleermuis en Watervleermuis

De Stichting Milieuzorg Zeist e.o. blijft op basis van de beschikbare gegevens met de Provincie Utrecht van mening verschillen, dat op basis beschikbare verspreidingskaarten, of er ter hoogte van de op de Vliegbasis beoogde nieuwe woonwijk al dan niet sprake is van een 'essentieel foerageergebied' voor zowel de Rosse Vleermuis als de Watervleermuis (zie in deze dus ook het rapport: 'Van gelobde maanvaren tot kommavlinger - Monitoring van de natuurwaarden van de Vliegbasis Soesterberg (Ecologische adviesbureau Van den Bijtel, 2017)', 'Bijlagenrapport' en dan de verspreidingskaartjes van de Rosse vleermuis en ook de Watervleermuis) .

In ieder was het dus goed geweest als ook hiernaar op basis van het: 'Vleermuisprotocol' een nader onderzoek ter hoogte van de beoogde woonwijk en ook de wijdere omgeving had plaatsgevonden.

2.2.1.2.7 Ecologisch Werkprotocol m.b.t. waarborgen SFC's vleermuizen

Weliswaar ligt er na het: 'Activiteitenplan soortenbescherming Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2022)' nu dus ook een 'Ecologische Werkprotocol woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Eelerwoude, 2022)', waarbij met name ook is aangegeven hoe men de 'verblijfplaatsen' van bepaalde soorten en ook bepaalde 'essentiële vliegroutes' wil beschermen, zoals voor de Gewone grootoorvleermuis en ook de Laatvlieger (zie in deze dus ook het: 'Ecologische Werkprotocol woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Eelerwoude, 2022)', Fig. 8: '*Overzicht van specifieke Soort Functie Combinaties (SFC's) die in het stedenbouwkundig plan moeten worden ingepast*', pag. 16). Zoals evenwel met name ook in het: 'Aanvullende beroepschrift' van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. en ook de: 'Reactie Memo Koolstra Advies' naar voren gebracht worden o.i. de diverse zogenaamde 'Soort-Functie-Combinaties (SFC's)', waarbij deze voor de afzonderlijke vleermuissoorten dus met name ook zijn gebaseerd op de informatie zoals deze dienaangaande uit de diverse onderzoeken naar de er voorkomende vleermuizen naar voren komt en dan met name ook uit de rapporten van het Ecologische Adviesbureau van den Bijtel, voor de diverse er voorkomende vleermuizen nog steeds op geen enkele wijze geborgd.

2.2.1.2.8 Conclusie gSvl diverse vleermuissoorten

T.g.v. van de beoogde ontwikkeling van de woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg kan voor bepaalde soorten vleermuizen o.i. wel degelijk de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' in gevaar komen. In ieder geval zou voor alle soorten moeten worden geborgd, dat door te nemen mitigerende maatregelen, dat de verblijfplaatsen voldoende worden beschermd (tegen o.a. lichtinval), evenals er voldoende groene structuren als 'essentieel foerageergebied' in de directe omgeving van die verblijfplaatsen aanwezig blijven én ook de voor bepaalde soorten noodzakelijke landschapsecologische structuren, dus 'essentiële vliegroutes', behouden blijven.

Weliswaar is dan nu in het: 'Ecologische Werkprotocol (Eelerwoude, 2022)' nu een kaart opgenomen, met zowel de verblijfplaatsen diverse soorten, waaronder diverse vleermuissoorten, evenals bijvoorbeeld ook de 'Vliegroute' van de Laatvlieger (zie in deze dus ook het: 'Ecologische Werkprotocol (Eelerwoude, 2022)', Fig. 8: '*Overzicht van specifieke Soort Functie Combinaties (FSC's) die in het stedenbouwkundig plan moeten worden ingepast*', pag. 16), maar daarbij is dus o.i. geen enkele rekening gehouden met de betekenis van het gebied of delen daarvan als 'essentieel foerageergebied' van bepaalde soorten vleermuizen, evenals ook van bepaalde 'essentiële vliegroutes'. Dat dan op basis van hetgeen in het vorenstaande dienaangaande m.b.t. de diverse vleermuissoorten naar voren is gebracht en waarbij de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zich i.r.t. de dienaangaande getrokken conclusies dan met name ook baseert op de onderzoeksgegevens zoals deze in die zin uit de diverse beschikbare ecologische onderzoeken naar voren komen.

M.b.t. tot hetgeen dan in het: 'Verweerschrift', d.d. 14 oktober 2021, is aangegeven dat de binnen het gebied voor diverse vleermuissoorten aanwezige foerageergebieden en ook vliegroutes niet essentieel zijn, dat dan kennelijk wel m.u.v. die van de Laatvlieger, zou het o.i. dan ook alsnog nader moeten worden onderbouwd op basis van een meer uitgebreid gebiedsdekkend onderzoek en dat dan met toepassing van het zogenaamde: 'Vleermuisprotocol'.

2.2.1.2.9 Uitspraak Rechtbank Midden-Nederland i.r.t. gSvl vleermuizen

In met name de: 'Tussenuitspraak' van de Rechtbank Midden-Nederland oordeelt zij dan dat wat betreft '*het beschadigen of vernielen van voortplantings- en rustplaatsen van de Gewone dwergvleermuis, de Gewone grootoorvleermuis, de Laatvlieger en de Ruige Dwergvleermuis met een 'positieve weigering' had kunnen worden volstaan aangezien er geen essentiële foerageergebieden en vliegroutes zouden worden verstoord*' (zie in deze dus met name ook de: 'Tussenuitspraak', Overwegingen 33 t/m 38).

Op basis van hetgeen hiervoor dienaangaande per soort naar voren is gebracht, wordt dit door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus op geen enkele wijze gedeeld, dat ook aangezien er voor de diverse soorten in die zin dus ook niet zomaar alternatieven beschikbaar zijn, althans niet t.o.v. het gebied waar de betreffende soorten dan thans voornamelijk gebruik maken. Natuurlijk op de diverse beschikbare verspreidingskaarten valt af te leiden, dat voor de diverse soorten vaak ook voorkomen op andere delen van de Vliegbasis, maar waar het o.i. om gaat is de daadwerkelijke 'Soort-Functie-Combinaties (FSC's)' voor een bepaalde vleermuissoort, en dan blijkt op basis van de diverse voor een bepaalde soorten beschikbare verspreidingskaarten, evenals hun functie van het gebied voor de toekomstige woonwijk voor de betreffende soort, dat dus als foerageergebied voor de betreffende soorten o.i. wel degelijk als 'essentieel leefgebied' te moeten worden aangemerkt. Daarbij komt dat door de Provincie Utrecht o.i. dus ook niet op basis van nader onderzoek overeenkomstig het: 'Vleermuisprotocol' is aangetoond dat dit niet het geval zou zijn.

Dat de Rechtbank Midden-Nederland dan overeenkomstig met name haar:

'Tussenuitspraak', dat uitgaande van het gegeven dat volgens haar met 'een positieve weigering' kan worden volstaan en zij in die zin dus ook niet hoeft in te gaan op hetgeen dienaangaande door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in het 'Ecologische Werkprotocol' m.b.t. de diverse vleermuissoorten is aangegeven, is op zich vanuit dat oordeel logisch, maar uitgaande van het gegeven dat het hier wel degelijk voor de als zodanig voorkomende soorten om een 'essentieel leefgebied' gaat, dat op basis van de daartoe door de Stichting

MilieuZorg Zeist e.o. dienaangaande gegeven analyses en waarbij zij zich dus baseert op de gegevens uit de diverse in die zin beschikbare ecologische rapporten, moet hetgeen zij in reactie op het 'Ecologische Werkprotocol' m.b.t. de betreffende soorten naar voren heeft gebracht wel degelijk voor het waarborgen van de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'Gunstige staat van instandhouding' van belang worden geacht.

2.2.1.3 Hazelworm

Duidelijk zal zijn dat het m.b.t. de Hazelworm ter hoogte van de locatie van de toekomstige woonwijk om een kernpopulatie gaat (of in ieder geval ging), dat op basis van het voorkomen ter plaatse van enige honderden exemplaren. Dat dus ook op basis van het aantal exemplaren dat inmiddels is weggevangen.

Natuurlijk er is voor deze soort i.v.m. het opruimen van 'Niet Gesprongen Explosieven (NGE's)' al eerder een Ontheffing voor verleend, waardoor de populatie zoals deze oorspronkelijk binnen het plangebied voorkwam inmiddels grotendeels is verplaatst naar het bosgebied van de Middle-East, maar dat doet o.i. niets af aan de betekenis die aan het ter plaatse van de toekomstige woonwijk voorkomende biotoop voor de Hazelworm dient te worden toegekend.

Dat de populatie zoals deze dan thans in het bosgebied van de Middle East is uitgeplaatst nu wederom moet wijken, dat dan t.b.v. de mitigatie/compensatie van de Veldleeuwerik, dus voor een tweede keer naar 'elders' wordt verplaatst, namelijk naar het aan de westkant van de Vliegbasis gelegen zogenaamde 'Sheltergebied', daar kun je o.i. in ethische zin, zeker aangezien het hier om een natuurgebied gaat, wel degelijk grote ecologische vraagtekens bij plaatsen.

Natuurlijk zoals ook uit een door het Ecologische Adviesbureau Van den Bijtel op een dienaangaande vraag van de provincie Utrecht gegeven reactie naar voren komt is het waarschijnlijk zo dat dat voor een tweede keer verplaatsen voor de Hazelworm zelf niets zou uitmaken, mits uiteraard het nieuwe leefgebied aan bepaalde eisen voldoet, maar waar het de Stichting MilieuZorg Zeist e.o. om gaat of je zo wel elke keer in een populatiestructuur van een bepaalde soort als mens mag ingrijpen, dat ook zonder dat je ook exact weet wat de gevolgen daarvan voor de soort op individueel niveau en dus uiteindelijk ook de populatie zijn.

Verder is in het: 'Beroepschrift' van de Stichting MilieuZorg Zeist e.o. naar de Rechtbank Midden-Nederland aangegeven dat met de kap van het bos en het verwijderen van de opgaande beplanting ter hoogte van de Baankop-Noord, dat t.b.v. het aldaar uitbreiden van het leefgebied van de Veldleeuwerik, er wel ook een inbreuk plaatsvindt op de aldaar aanwezige zogenaamde westelijke boscorridor die over de Vliegbasis loopt en daardoor dus wel degelijk de voor de Hazelworm overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' in het geding kan komen. Door de provincie Utrecht wordt dan in het: 'Verweerschrift' op het "Beroepschrift" van de Stichting MilieuZorg Zeist e.o. aangegeven dat deze corridor geldt voor soorten als de Das en andere mobiele soorten die op die schaal van het landschap gebruik maken. Dat die corridor wel leefgebied aan de Hazelworm biedt, maar niet is bedoeld als migratieroute voor de betreffende soort.

Wat betreft dat laatste is het gewoon zo dat het hier o.i., zoals ook in de 'Nadere Memorie' van de Stichting MilieuZorg Zeist e.o. aangegeven, om een boscorridor gaat, waarbij dus wel degelijk de Hazelworm als één van de doelsoorten geldt (zie in deze ook de bij de betreffende Bijlage 8 'Nadere Memorie' gevoegde Bijlage 4: 'Overzicht Westelijke corridor Vliegbasis Soesterberg', inclusief lijst met doelsoorten). Door de voorgenomen

verplaatsingen komen dus wel degelijk de op Vliegbasis voorkomende populaties aan Hazelwormen meer geïsoleerd van elkaar te liggen, waardoor de kans op lokaal uitsterven groter wordt. Juist in die zin was het goed geweest als hiernaar eerder een uitgebreider nader ecologisch onderzoek had plaatsgevonden, dat ook in acht nemend de betekenis van de populatie zoals deze in diverse delen van de Vliegbasis voorkomt i.r.t. die elders op de Heuvelrug. Hierbij zij dan wel aangetekend dat men name in de: 'Natuurscan ecologische verbindingzones Hart van de Heuvelrug (Viridis, 2021)' daar wel een bepaald beeld wordt gegeven (zie in deze dus ook de: 'Natuurscan ecologische verbindingzones Hart van de Heuvelrug (Viridis, 2021)', Fig. J. 22: 'Hazelworm', pag. 202), maar de vraag is wel voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. of het daarbij gegeven beeld wel klopt, aangezien zij op zich geen gebieden kent waar de dichtheid zo hoog als dat dat ter hoogte van de toekomstige woonwijk op de Vliegbasis het geval was.

Verder leidt de bouw van de woonwijk ertoe dat ook de populatie aan Hazelwormen zoals deze ter hoogte van Sortie 16 voorkomt grotendeels geïsoleerd raakt van de natuurlijke omgeving, zodat het ook in die zin de vraag wat dat dan in cumulatieve zin voor de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'Gunstige Staat van instandhouding (GSvl)' voor de betreffende soort betekent.

2.2.1.3.1 Conclusie gSvl Hazelworm

Al met al komt met door de met de realisatie van de woonwijk op de Vliegbasis, etc., samenhangende verplaatsing van de er voorkomende populatie aan Hazelwormen o.i. wel degelijk de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' van deze soort in gevaar.

2.2.1.3.2 Uitspraak Rechtbank Utrecht i.r.t. gSvl Hazelworm

Door de Rechtbank Midden-Nederland wordt dan met name in haar: 'Tussenuitspraak' aangegeven dat door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. geen nadere onderbouwing heeft gegeven voor haar vrees dat de 'staat van instandhouding' van de Hazelworm door het verlenen van de Ontheffing in gevaar komt.

O.i. is deze onderbouwing juist wel gegeven, dat in de zin dat door de diverse activiteiten de populaties aan Hazelworm zoals deze op de Vliegbasis en ook de wijdere omgevingvoorkomen juist nog sterker geïsoleerd van elkaar komen te liggen, met dus ook de kans op uitsterven van bepaalde populaties, zoals die ter hoogte van Sortie 16. Daarnaast heeft de Provincie Utrecht toch o.i. in onvoldoende mate duidelijk gemaakt, wat dan momenteel landschapsecologische betekenis is van de populatie aan Hazelwormen zoals deze op de Vliegbasis voorkomt en dat ook i.r.t. de populatie van de (Utrechtse) Heuvelrug als geheel. Juist de zeer grote aantallen Hazelwormen zoals deze ter hoogte van de beoogde nieuwe woonwijk op de Vliegbasis zijn waargenomen en naar verwachting inmiddels ook grotendeels zijn weggevangen, namelijk van enige honderden exemplaren, duidt erop dat het daar en dus op de Vliegbasis wel degelijk om een kern- of zo men wil bronpopulatie gaat, die dus ook van essentieel belang is voor het overleven van de populaties zoals deze elders op de Heuvelrug voorkomen, zodat je hier extra zorgvuldig mee om zou moeten gaan.

2.2.1.4 Eekhoorn

Ook van deze soort komt er ter plaatse van de toekomstige woonwijk thans een relatief groot aantal nesten voor, waarbij het voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dus nog maar de vraag

is wat het verwijderen van die nesten voor populatie zoals deze thans nog op de Vliegbasis voorkomt betekent, ook al aangezien het bekend is dat het aantal Eekhoorns er afneemt.

Natuurlijk in zowel het: 'Activiteitenplan soortenbescherming Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2020)', als ook het: 'Ecologisch Werkprotocol woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Eelerwoude, 2022)' wordt dan aangegeven dat er voor de Eekhoorn voldoende groen en dus nestbomen overblijven, dat ook als deel van de voor deze soort van belang zijnde 'Soort-Functie Combinaties (SFC's)', maar zoals ook al in het: 'Beroepschrift', de: 'Nadere Memorie', het: 'Aanvullende beroepschrift (als reactie op het Ecologisch Werkprotocol)' en ook in de: 'Reactie op de Memo Koolstra Advies' door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. reeds aangegeven is o.i. dat nu juist op geen enkele wijze geborgd, evenals dus ook het behoud van gebieden met een bepaalde rust, dat zeker niet als je de verkaveling zoals deze daartoe in het in 2017 gepresenteerde: 'Stedenbouwkundig plan (Würck, 2017)' beziet.

Wat betreft de periode van het eventueel kappen van bomen met nestplekken wordt dan de periode maart-september daarvoor in het: 'Activiteitenplan Soortenbescherming Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2022)' als de kwetsbare periode aangegeven, maar die kap zou toch juist ook niet tijdens de voortplantingsperiode moeten plaatsvinden, die dus al vroeg kan zijn, dus van december tot februari (zie in deze dus o.a. ook de website van de VZZ).

Gelukkig heeft daartoe inmiddels op basis van zowel de: 'Natuurkalender woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Koolstra Advies, 2021)', zoals deze mede n.a.v. de hoorzitting bij de Awb-Bezwarencommissie van GS en PS is opgesteld, evenals ook hetgeen dienaangaande nu in het: 'Ecologisch Werkprotocol woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Eelerwoude, 2022)' is aangegeven, alsnog een (bepaalde) aanpassing plaatsgevonden.

2.2.1.4.1 Conclusie gSvl Eekhoorn

Aangezien de populatie met Eekhoorns op de Vliegbasis in aantal afneemt, evenals o.i. onvoldoende is gewaarborgd dat er voldoende nestbomen met ook voldoende rust overblijven, hetgeen overigens ook geldt voor de Eekhoorns zoals deze thans ter hoogte van Sortie 16 voorkomen, kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan ook niet anders concluderen dat ook voor de Eekhoorn de (locale) 'Gunstige Staat van Instandhouding(GSvl)' op geen enkele wijze is geborgd.

2.2.1.4.2 Uitspraak Rechtbank Midden-Nederland m.b.t. gSvl Eekhoorn

Door de Rechtbank Midden-Nederland wordt dan m.b.t. hetgeen door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar beroepschrift m.b.t. de 'gunstige staat van instandhouding' van de Eekhoorn naar voren is gebracht, aangegeven dat door de Provincie Utrecht in voldoende mate is gemotiveerd, dat ondanks dat de (locale) staat van instandhouding van de Eekhoorn slecht is, dat door de verleende Ontheffing geen afbreuk zal worden gedaan aan de 'staat van instandhouding' van de Eekhoorn.

Zoals eveneens in het voorgaande reeds aangegeven is o.i. evenwel op basis van o.a. het 'Ecologisch Werkprotocol (Eelerwoude, 2022)' uiteindelijk op geen enkele wijze gewaarborgd dat er voldoende nestbomen overblijven, inclusief ook voldoende bos daaromheen om een voortdurende verstoring door menselijke activiteiten te voorkomen. Daar komt bij dat het de ervaring van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. juist is dat door bouw woningen in o.a. Kerckebosch (gemeente Zeist) ter plaatse of de in de directe nabijheid van die woningbouw

eerdere voorkomende Eekhoorns, dat ook op bepaalde plekken met vele nesten, deze daar (grotendeels) zijn verdwenen.

2.2.1.5 Kommavlinder

Zoals met name in het: 'Aanvullende bezwaarschrift', het: 'Beroepschrift', de: 'Nadere Memorie' en ook het: 'Aanvullende beroepschrift' van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. aangegeven gaat door de ontwikkeling van de toekomstige woonwijk toch een aanzienlijk deel van de op de Vliegbasis voorkomende populatie aan Kommavinders verloren. Daarbij komt dat nu net in het zuid-westelijk gedeelte, van de Vliegbasis, waarvan ook de beoogde toekomstige woonwijk deel uitmaakt, net ook de hoogste dichtheid aan Kommavinders op de Vliegbasis heeft (zie in deze dus ook Bijlage 13: 'Kommavinders op de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Zeegers, K. et al, 2022)', Tabel 1: 'Dichtheden Kommavlinder (aantal/ha) naar deelgebied en datum', pag. 6).

Ook vanuit het gegeven dat het de afgelopen jaren mede vanwege het extreem droge weer (zeer) slecht ging met de Kommavlinder, waarvan op de Vliegbasis dan 10% van de Nederlandse populatie voorkomt (zie in deze dus wederom Bijlage 13: 'Kommavinders op de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Zeegers, K. et al, 2022)'), kan het verlies aan leefgebied voor deze soort zoals dat samenhangt met de realisatie van de woonwijk o.i. wel degelijk betekenen dat daardoor uiteindelijk de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'Gunstige Staat van Instandhouding (gSvl)' in gevaar kan komen.

Natuurlijk overeenkomstig het: 'Activiteitenplan soortenbescherming Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Arcadis, dec 2022)' en met name ook het: 'Ecologisch Werkprotocol woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Eelerwoude, 2022)' wil men m.b.t. de Kommavlinder ook bepaalde mitigerende maatregelen nemen, maar deze bieden, zoals de realisatie van bepaalde plekken met vegetaties (na transplantatie) die in beginsel geschikt zijn voor de Kommavlinder, o.i. gezien de vele activiteiten zoals deze in de nieuwe woonwijk zullen plaatsvinden en met name ook de kwetsbaarheid van deze soort geen enkele waarborg dat de Kommavlinder zich hier dan ook succesvol kan voortplanten.

In ieder geval moet voor zover dan de realisatie van de woonwijk in die zin al aanvaardbaar moet worden geacht, o.i. wel degelijk ook de compensatie van het verlies aan leefgebied t.g.v. de realisatie van de woonwijk van belang worden geacht, waarbij het dan de vraag is of het meer open gebied zoals dat door de kap van het bos ter hoogte van de Middle- East t.b.v. de mitigatie/compensatie voor de Veldleeuwerik zal ontstaan wel ook (meteen) geschikt moet worden geacht voor de Kommavlinder.

2.2.1.5.1 Conclusie m.b.t. gSvl Kommavlinder

Overeenkomstig het rapport: 'Kommavinders op de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Zeegers, K. et al, 2022)' moet de populatie aan Kommavinders op de Vliegbasis wel degelijk van Nationale betekenis worden geacht. Daarnaast is het bekend dat de populatie aan Kommavinders erg te leiden heeft van de (extreme) droogte van de afgelopen jaren. In die zou o.i. dan ook alles aan moeten worden gedaan de er thans voorkomende populatie, dat inclusief ook de Kommavinders zoals deze thans ter hoogte van de beoogde nieuwe woonwijk voorkomen, te behouden. Dat juist om de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' in voldoende mate te kunnen borgen.

2.2.1.5.2 Uitspraak Rechtbank Midden-Nederland m.b.t. gSvl Kommavlinder

In met name de ‘Tussenuitspraak’ van de Rechtbank Midden-Nederland wordt dan aangegeven dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. geen nadere onderbouwing is gegeven van haar standpunt dat het verlenen van de Ontheffing een gevaar oplevert voor de ‘gunstige staat van instandhouding van de Kommavlinder.

O.i. heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. juist in haar: ‘Beroepschrit’, etc., aangevoerd dat gezien de Nationale betekenis van de Vliegbasis voor de gunstige staat van instandhouding voor de populatie aan Kommavlinde in Nederland als geheel, elk verlies aan leefgebied op de Vliegbasis die ‘gunstige staat van instandhouding’ in gevaar kan brengen, dat ook aangezien het verlies aan leefgebied zoals dat ter plaatse van de beoogde woonwijk voorkomt niet tot nauwelijks zal worden gecompenseerd.

2.2.1.6 Buizerd

Dan komen er dus wel degelijk op de locatie van de toekomstige woonwijk een aantal buizerdnesten voor, thans 2, ook al zijn deze dan niet altijd jaar voor jaar bezet. In die zin had ook voor deze soort o.i. dus wel degelijk een Ontheffing moeten worden verleend, met ook een aantal nadere voorwaarden/mitigerende maatregelen (zie in deze dus o.a. ook Bijlage 4: ‘Bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist inzake Ontheffing Wnb realisatie woonwijk Vliegbasis Soesterberg’ en dan de betreffende Bijlage 6: ‘Buizerds in de geplande woonwijk op de Vliegbasis Soesterberg (Van den Bijtel ecologisch onderzoek, 2012)’ en natuurlijk ook het: ‘Kennisdokument buizerd (Bij12, 2017)’⁶. Dus zowel m.b.t. de bescherming van de ‘nestbomen’, evenals een bepaalde ‘groene rustige zone’ daarom heen én ook: ‘verstoringarme aan- en afvliegroutes’.

Hierbij kan dan tevens worden aangetekend dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. m.b.t. de betreffende nesten van de Buizerd van mening is (en blijft), ook al hebben zij dan (vaak) een wisselend nest, dat de nesten van deze soort wel degelijk als ‘jaarrond beschermd’ moeten worden aangemerkt, dat ook aangezien het de ervaring is dat ze toch na enige tijd (vaak) weer terugkeren op de betreffende nesten/horsten.

Overigens wordt dus wel degelijk ook in het: ‘Ecologische Werkprotocol Vliegbasis Soesterberg (Eelewerwoude, 2022)’ bijzondere aandacht aan de ter plaatse van de toekomstige woonwijk voorkomende nesten van de Buizerd bijzondere aandacht (zie in deze dus ook het: ‘Ecologische Werkprotocol Vliegbasis Soesterberg (Eelewerwoude, 2022), Fig. 8: ‘Overzicht van specifieke Soort Functie Combinaties (FSC’s) die in het stedenbouwkundig plan moeten worden ingepast’, pag. 16), waarbij dan (tevens) bijzondere aandacht wordt gevraagd voor de bescherming van het tweetal buizerdnesten zoals deze ter plaatse van beoogde woonwijk zijn waargenomen, dus ook in die zin moet dit in wettelijk zin wel degelijk van betekenis worden geacht.

2.2.1.7 Ransuil

Alhoewel het toch dus niet geheel zeker of er een nest van de Ransuil ter plaatse van toekomstige woonwijk voorkomt, kan dat kennelijk ook niet geheel worden uitgesloten (zie in deze dus ook het rapport: ‘Onderzoek ransuilen in de toekomstige woonwijk (Van den Bijtel Ecologisch onderzoek, 2019)’).

⁶ Overigens valt het op dat in de aan de Ontheffing toegevoegde Bijlage 3 m.b.t. te nemen mitigerende maatregelen de buizerd dus weer wel wordt genoemd, terwijl daarvoor dus geen Ontheffing is verleend.

In ieder geval dus opvallend dat wel al een aantal achtereenvolgende jaren, zij het met een onderbreking, in betreffende bosperceel bedelende jongen zijn waargenomen, kennelijk ook gezien de geschiktheid om er voedsel te vinden. Aangezien het onzeker is of er toch een nest voorkomt, had het dus goed geweest als toch ook in die zin in de: 'Verleende ontheffing' bepaalde voorwaarden en bijbehorende mitigerende maatregelen voor de Ransuil waren opgenomen.

2.2.1.8 Das

Dan wordt kennelijk i.t.t. het: 'Activiteitenplan soortenbescherming woonwijk Vliegbasis (Arcadis, april 2020)' overeenkomstig het: 'Activiteitenplan soortenbescherming woonwijk Vliegbasis (Arcadis, dec 2020)' voor de das geen Ontheffing noodzakelijk geacht. Dat terwijl er in (wijde) omgeving wel degelijk (een) burcht(en) voorkomen, evenals op de locatie van de toekomstige woonwijk ook een burcht en een tweetal bijburchten, ook al zouden deze dan zijn verlaten. Van (bij)burchten is evenwel bekend dat ze tijdelijk verlaten kunnen worden, hetzij niet gebruikt, maar dat daarvan later toch weer gebruik wordt gemaakt.

Dan de burcht zoals deze ter hoogte Sortie 16 voorkomt. Deze is ook ter sprake gekomen bij de: 'Gebiedsvisie Sortie 16' zoals deze voor dit gebied is opgesteld en is toen ook al door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. aangegeven dat niet alleen de omgeving moet worden behouden, maar ook verbindingen met de foerageergebieden.

Weliswaar wordt dan met name overeenkomstig het: 'Ecologisch Werkprotocol woonwijk Vliegbasis Soesterberg (Eelerwoude, 2022)' wel ook rekening gehouden met een 'ecologische corridor' tussen de burcht op de locatie Sortie 16 en de na de woonwijk resterende foerageergebieden op de Vliegbasis, maar aangezien de dassen dan minimaal 600 m moeten lopen om daar te komen, evenals deze corridor wel degelijk t.g.v. de (aanleg) van infra en ook woongebouwen zal worden gestoord, waarbij dus niet aan de daaraan te stellen eisen/voorwaarden zal worden voldaan (zie in deze dus met name ook de betreffende Bijlage 9: 'Aanvullend beroepschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. besluit op bezwaar provincie Utrecht Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg' en dan het betreffende Hoofdstuk 2.2.1.1: 'Preventieve maatregelen m.b.t. het waarborgen van de functionaliteit van de Soort-Functie-Combinaties (FSC's)' en dan onder het hoofdje: 'Das', pag. 7-8), moet de kans dat de op Sortie 16 aanwezige dassenburcht alsnog wordt verlaten, ook al worden dan in die zin in een dienaangaande m.b.t. de ontwikkelingen op Sortie 16, namelijk de bouw van 150 - 200 woningen, ook bepaalde mitigerende maatregelen genomen, zoals de aanleg van een dassentunnel onder de N-237, wel degelijk (zeer) groot worden geacht. Dus ook in die zin is de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'Gunstige Staat van Instandhouding (GSvl)' van de Das o.i. thans onvoldoende gewaarborgd.

Overigens tonen de ervaringen met het uitplaatsen van de dassen op het op niet al te grote afstand van de Vliegbasis gelegen landgoed de Oude Tempel, waar in het kader van het 'Programma Hart van de Heuvelrug' ook een bepaalde ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt, aan dat dat nog niet zo eenvoudig is.

2.2.1.9 Zandhagedis

Ook deze soort is wel ter plaatse van de toekomstige woonwijk waargenomen, of in ieder geval in de directe nabijheid (zie in deze dus o.a. ook het rapport: 'Waar de leeuwerik zingt (Ecologisch adviesbureau Van den Bijtel, 2011)', 'Verspreidingskaartje zandhagedis'),

dus is het in die zin toch ook voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. onduidelijk waarom dan voor deze soort geen Ontheffing is verleend, tenzij dus echt zeker is dat deze soort er niet (meer) voorkomt.

2.2.1.10 Overall conclusie m.b.t. gSvl

Bezien we dan diverse overwegingen zoals deze m.b.t. de overeenkomstig de Wet Natuurbescherming vereiste 'gunstige staat van instandhouding' t.a.v. diverse er ter plaatse van de beoogde woonwijk voorkomende beschermde soorten naar voren is gebracht, dan kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. niet anders concluderen dat op basis van de voorliggende Ontheffing die 'gunstige staat van instandhouding' voor de betreffende soorten in onvoldoende mate is gewaarborgd. Met name in de overzichtstabel zoals deze door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar: 'Aanvullend beroepschrift' m.b.t. het 'Ecologisch Werkprotocol woonwijk Vliegbais Soesterberg (Eelerwoude, 2022)' is gegeven is dat feitelijk nog eens samengevat, althans het onvoldoende borgen van wat voor het in een gunstige staat instandhouding van de betreffende soorten o.i. minimaal noodzakelijk is (zie in deze dus ook onderstaande Tabel: 'Analyse Soort-Functie-Combinaties (SFC's)').

Soort	Verblijfplaats	Vliegroute/Netwerk/Corridor	Foerageergebied
Vleermuizen			
Gewone vleermuis	Verblijfplaatsen binnen plangebied behouden, maar directe omgeving (5-10 m) beperkt	Niet behouden	Geen waarborg dat dat wordt behouden
Ruige dwergvleermuis	Idem		?
Gewone grootvleermuis	Idem	? (wel op Afbeelding 9 aangegeven, maar niet concreet doorvertaald)	Geen waarborg dat dat wordt behouden
Watervleermuis	Idem	? (wel op Afbeelding 9 aangegeven, maar niet concreet doorvertaald)	
Laatvlieger	Buiten plangebied	Deels behouden	Geen waarborg dat dat wordt behouden
Zoogdieren			
Eekhoorn	'Nestbomen' deels behouden	?	? (wel worden 500 stuks hazelaar aangeplant)
Das	?	Opgenomen, maar gezien verstoring ook effectief?	Nee
Vogels			
Veldleeuwerik	Onvoldoende mitigatie/ compensatie	NVT	Onvoldoende mitigatie/ compensatie
Buizerd	Deels nesten behouden, maar directe omgeving veel te beperkt (zie ook	Niet behouden	

	'Kennisdocument Buizerd (Bij12, 2017)'. Buiten plangebied		
Ransuil	Buiten plangebied		?
Reptielen			
Hazelworm	Niet behouden		
Zandhagedis	Niet behouden		
Vlinders			
Kommavlinder	Deels		
Bijzondere soorten			
Paddenstoelen	Deels		
Bijen	?		

Tabel: Analyse Soort-Functie-Combinaties (SFC's)

2.2.2 Wettelijk belang

Wat betreft het aantonen van het wettelijke belang is dat verschillend voor verschillende soorten. Zo is deze, zoals ook hiervoor al in algemene zin aangegeven, voor vogels vallend onder de Vogelrichtlijn (zie in deze ook de Wet Natuurbescherming, Paragraaf 3.1: 'Beschermingsregime vogels Vogelrichtlijn') anders dan soorten vallend onder de Habitatrichtlijn (zie ook de Wet Natuurbescherming, Paragraaf 3.2: 'Beschermingsregime soorten Habitatrichtlijn') en weer anders voor soorten vallend onder Andere/Nationale soorten (zie ook de Wet Natuurbescherming, Paragraaf 3.3: 'Bescherming andere soorten').

2.2.2.1 Wettelijk belang Vogelrichtlijnsoorten

M.b.t. tot soorten die vallen onder de Vogelrichtlijn kan dan wel door de Minister of de Provincie een Ontheffing worden verleend, indien dat nodig is vanuit het belang van de Volksgezondheid en de Veiligheid, maar dus niet, zoals dat m.b.t. soorten van de Habitatrichtlijn wel het geval is, voor andere dwingende redenen van groot openbaar belang, dat dan met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

In die zin had o.i. dan ook uitgaande van het gegeven dat m.b.t. de Veldleeuwerik niet met een 'positieve afwijzing' kan worden volstaan, aangezien t.g.v. van de realisatie van de beoogde woonwijk, zoals ook in het bovenstaande reeds naar voren gebracht, de 'gunstige staat van instandhouding' van deze soort wel degelijk in gevaar komt. Alleen al op die grond had de door de Provincie Utrecht t.b.v. de realisatie van de beoogde woonwijk op de Vliegbasis op basis van de Wet Natuurbescherming verleende Ontheffing moeten worden geweigerd.

2.2.2.2 Wettelijk belang Habitatrichtlijnsoorten

Wat betref de soorten die dan onder de Habitatrichtlijn vallen, zoals dus in het voorkomende geval de ter plaatse van de beoogde woonwijk op de Vliegbasis voorkomende vleermuizen, dient dan te worden aangetoond dat het betreffende woningbouwproject en 'de dienaangaande belangen zodanig groot en openbaar zijn dat zij als voldoende zwaarwegend kunnen worden aangemerkt in verhouding tot de belangen die door Art. 3.5. van de Wet Natuurbescherming worden beschermd'. Door de Rechtbank wordt daarbij dan aangesloten

bij de recente rechtspraak van de Afdeling, waarin zij de rechtspraak van het Hof van Justitie van de Europese Unie over 'dringende redenen van groot openbaar belang' in het kader van de gebiedsbescherming bij toepassing van de Habitatrictlijn ook van toepassing verklaard in het kader van soortenbescherming.

Wat betreft het o.i. ontbreken van de grote openbare belang is daarbij dan met name ook in het: 'Beroepschrift' van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. reeds uitvoerig stilgestaan. Zowel Soest als Zeist kent een 'negatief geboortesaldo'/'sterfteoverschot' (zie dus ook het betreffende: 'Woningmarktonderzoek Zeist (Companen, 2020)' en ook het 'Woningbehoefteonderzoek Soest (Companen, 2019)'). De behoefte aan extra woningen moet in beide gemeenten dan ook o.i. relatief beperkt worden geacht. Bovendien kennen beide gemeenten, dus zowel Zeist als Soest, voldoende locaties om in eigen woningbehoefte te kunnen voorzien.

Wat betreft de 'regionale woningbehoefte' zijn daar zowel binnen de Regio Utrecht, als de Regio Amersfoort bovendien voldoende locaties beschikbaar die in die woningbehoefte kunnen voorzien, zonder dat dat direct ten koste hoeft te gaan van een groot verlies aan natuurwaarden. Dat nog even afgezien van het feit dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. juist vanwege een duurzame ontwikkeling van de beide Regio's er geen voorstander van is hier grotere aantallen nieuwe woningen te bouwen dan strikt noodzakelijk en zeker als ten koste gaat van aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie. Juist in die zin zou die noodzakelijke woningbouw o.i. hetzij binnen de provincie Utrecht meer moeten worden geconcentreerd nabij de grotere steden, dus Utrecht en Amersfoort, hetzij d.m.v. zogenaamde 'gebundelde deconcentratie' meer moeten worden verspreid over het land, dat ook t.a.v. de aanpak van de problematiek van de zogenaamde 'Krimpgebieden', hetgeen overigens ook als een van de zogenaamde: 'Vergezichten' zal worden doorvertaald in de nieuwe door de Minister van BZK in het vooruitzicht gestelde: 'Nota Ruimte'.

In die zin is o.i. het in die zin vereiste 'wettelijke belang' dus onvoldoende aangetoond.

2.2.2.2.1 Uitspraak Rechtbank Midden Nederland m.b.t. het wettelijke belang Habitatrictlijnsoorten

Met name in de: 'Tussenuitspraak' is dan door de Rechtbank Midden-Nederland aangegeven dat met de beoogde bouw van woningen uit het 'dure segment' het met name voor aanwezige vleermuissoorten vereiste grote openbare belang onvoldoende is aangetoond.

Zoals ook hiervoor onder Hoofdstuk 1: 'Planproces' reeds aangegeven, heeft zij daarbij wel de Provincie Utrecht in de gelegenheid gesteld dat gebrek te herstellen. Daarna is dus door de Provincie Utrecht bij schrijven van 2 november 2023 aan de Rechtbank Midden-Nederland aangegeven hoe zij het gebrek veronderstelt te kunnen herstellen, waarbij zij zich dan met name ook beroept op het rapport: 'Woningmarktonderzoek Vliegbasis Soesterberg (Stec-groep, 2023)', zoals de Stec-groep dat in opdracht van de provincie Utrecht heeft opgesteld.

Bij schrijven van 01 december 2023 is op verzoek van de Rechtbank Midden-Nederland op het betreffende schrijven van de provincie, inclusief de daarbij gegeven bevindingen van de Stec-groep, dan door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. een reactie op gegeven (zie in deze dus ook de betreffende Bijlage 11: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op nadere stukken

m.b.t. herstel provincie Utrecht motiveringsgebrek Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 december 2023)'.

Op basis van alle stukken is dan door de Rechtbank Midden-Nederland, zoals ook hiervoor reeds aangegeven, op 26 januari 2024 een definitieve 'Uitspraak' gedaan (zie in deze dus ook de betreffende Bijlage 1: 'Uitspraak rechtbank Utrecht inzake beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake besluit op bezwaar provincie Utrecht Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 26 januari 2024, verzonden 06 februari 2024) en waarbij zij dan m.b.t. het vereiste grote openbare belang m.b.t. de op Vliegbasis voorkomende vleermuissoorten aangeeft dat dat belang op basis van daarbij door de provincie Utrecht in haar reactie gegeven nadere onderbouwing, dat dus op basis van het in haar opdracht uitgevoerde nadere onderzoek van de Stec-groep, in voldoende mate is onderbouwd. Daarnaast dat door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar reactie m.b.t. de kwantitatieve woningbehoefte naar voren is gebracht, dat gezien hetgeen in die zin reeds in de 'Tussenuitspraak' is aangegeven, namelijk dat er een grote woningbehoefte is, geen verdere bespreking behoeft, evenals wat betreft de kwalitatieve woningbehoefte er door de Stichting onvoldoende aanknopingspunten naar voren zijn gebracht om aan de uitkomsten van het rapport van de STEC-groep te twijfelen.

Op basis van hetgeen dan eerder door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar reactie op de dienaangaande reactie van de provincie Utrecht, d.d. 01 december 2023, naar voren is gebracht, dat zowel in kwantitatieve -, als in kwalitatieve zin, blijft de Stichting Milieuzorg Zeist evenwel van mening, dat van beide, dus zowel van de woningbehoefte in kwantitatieve als in kwalitatieve zin, het (grote) openbare belang, dat ook i.r.t. de vele er voorkomende bijzondere en daarvan ook deels beschermde soorten, onvoldoende is aangetoond. Dat geldt dan niet alleen wat betreft de noodzaak van de bouw van woningen op de Vliegbasis in het algemeen, maar die van woningen uit het 'dure segment' in het bijzonder.

Hieronder wordt dienaangaande nogmaals (voor de zekerheid) hetgeen in die zin door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. m.b.t. het wettelijke belang in haar reactie van 01 december 2023 op de reactie van de Provincie Utrecht van 02 november 2023 naar voren is gebracht herhaald (zie in deze dus met name ook de Bijlage 11: 'Reactie Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op nadere stukken m.b.t. herstel Provincie Utrecht motiveringsgebrek Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 december 2023), zij het wel met enige actualisaties en aanvullingen.

Dwingende redenen van groot openbaar belang

In haar: 'Tussenuitspraak' en dan de daarin gegeven overwegingen 45 t/m 59 is dan door de Rechtbank Midden-Nederland aangegeven dat met name t.a.v. de in het gebied voorkomende vleermuissoorten overeenkomstig het bepaalde in Art. 3.8, 5^e lid, onderdeel b, onder 3^e de wettelijk noodzaak, dus het 'grote openbaar belang' dient te worden aangetoond. Dat evenwel uit de betreffende woningmarktonderzoeken van zowel Zeist en ook Soest, die dan mede aan het besluit ten grondslag zijn gelegd, niet kan worden afgeleid dat er een behoefte is aan de koopwoningen in het (zeer) dure segment zoals deze overeenkomstig het 'Stedenbouwkundig Plan (Würck, 2017)' op de Vliegbasis zullen worden gebouwd. Dat in die zin het vereiste van 'dwingende redenen van groot openbare belang' onvoldoende is aangetoond.

Teneinde dat grote openbare belang dan wel te kunnen aantonen heeft de Provincie Utrecht dus alsnog door de Stec-groep een nader: 'Woningmarkt-onderzoek Vliegbasis Soesterberg (Stec-groep, 2023)' laten uitvoeren. Daaruit komt dan naar voren dat er sprake is van een 'dwingende reden van groot openbaar belang' aangezien het woningbouwplan voor de Vliegbasis voorziet in:

- Een behoefte aan dure koopwoningen en vrije kavels in Soest en Zeist;
- Zorgt voor de noodzakelijk doorstroming waarbij het strekt tot het wegnemen van knelpunt op de regionale woningmarkt.

Hierna zal bij de diverse in die zin getrokken conclusies worden stilgestaan, dat dan mede n.a.v. de door de Stec-groep in die zin in haar rapport gegeven analyses.

Behoeftte aan dure koopwoningen en vrije kavels in Soest en Zeist

M.b.t. de behoefte wordt dan in het woningmarktonderzoek van de Stec-groep een onderscheid gemaakt tussen de lokale woningmarkt én de wat dan de marktregio wordt genoemd. Daarbij wordt dan aangegeven dat de woningmarkt voor Zeist en Soest breder is dan de lokale woningmarkt en men op basis van het aantal verhuisbewegingen dan tot de conclusie komt dat in ieder geval daarbij ook de gemeente Utrecht van belang moet worden geacht. Zo komt dan (weliswaar) 45 % van alle inkomende vestigers in de gemeente Zeist en Soest uit deze gemeenten zelf, maar zou dan zo'n 13 % van de inkomende verhuizingen naar de gemeenten Zeist en Soest afkomstig zijn uit de gemeente Utrecht. In die zin er dan vanuit gegeven dat wat dan de marktregio wordt genoemd bestaan uit Zeist, Soest én Utecht.

Op basis van beschikbare 'Primos-prognoses' wordt dan aangegeven wat de kwantitatieve behoefte is, zowel lokaal als wat betreft de marktregio, evenals op basis van het zogenaamde 'Stec-Doorstroommodel' dan met name de behoefte in kwalitatieve zin.

Hierbij tekent de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. wel in algemene zin aan dat zij veel van de in het Stec-rapport gebruikte gegevens niet kan verifiëren, aangezien er bijvoorbeeld als het dan over het harde of zachte planaanbod gaat niet wordt aangegeven om welke locaties het dan gaat, zij het dat wel naar bepaalde bronnen wordt verwezen. Verder is een en ander moeilijk door haar te verifiëren aangezien Zeist en ook Utrecht dan deel uitmaken van de Regio Utrecht en Soest van de Regio Amersfoort, ieder met hun eigen regionale programmering.

Kwantitatieve woningbehoefte

Hierbij wordt dan allereerst op basis de zogenaamde 'Primos-prognoses' aangegeven dat het aantal huishoudens lokaal, dus wat betreft Zeist en Soest, gedurende de periode tussen 2021 en 2031 zal toenemen met 2.795, evenals wat betreft de marktregio, dus van Utrecht, Zeist en Soest samen, met 33.960 huishoudens. Als dat wordt afgezet tegen het harde aanbod aan woningen, dus de harde plancapaciteit, dat op basis van de: 'Provinciale Planmonitor Utrecht (van december 2020)', dan betekent dat dat er gedurende die periode dan lokaal een additionele behoefte is aan 980 woningen en in de marktregio 19.010 woningen. Die additionele behoefte komt dan boven op de plannen voor de Woonwijk Vliegbasis Soesterberg, aangezien deze al onderdeel van de harde plannen uitmaakt. Als dan rekening wordt gehouden met de periode 2031 tot 2041 komt men dan respectievelijk uit op een additionele behoefte van 1.140 woningen, respectievelijk 15.265 woningen, waarbij

dan evenwel zowel rekening worden gehouden met zowel de zogenaamde zachte als harde plancapaciteit.

M.b.t. de op basis van de 'Primos-prognoses' aangegeven kwantitatieve behoefte is het dan wel zo, zoals ook al in het: 'Beroepschrift' van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. aangegeven, dat zowel Zeist als Soest thans beide een 'sterfteoverschot' kennen, dus voor zover het aantal huishoudens dan groeit dat dat dan voornamelijk komt door een 'migratie-overschot', dat dus door wat dan als 'binnenlandse -' en 'buitenlandse migratie' wordt aangeduid. Deze beiden komen dan voort uit wat dan de trek naar de Randstad wordt genoemd.

Teneinde evenwel een goed beeld te kunnen krijgen van de daadwerkelijke behoefte, zou daarbij dus o.i. van het zogenaamde 'migratiesaldo nul', dus van de autonome groei van de van de locale bevolking, moeten worden uitgegaan en niet van de instroom van buiten. Verder is het zo dat er weliswaar kennelijk nog steeds aan aantal huishoudens richting de Randstad trekken, maar er o.a. vanwege Corona inmiddels ook andere tendensen op gang zijn gekomen, dat o.a. vanwege het groter aantal mensen dat (meer) thuis is gaan werken en dus ook er de voorkeur aangeeft nu juist buiten de Randstad te wonen. Daar komt bij dat Primos bij haar berekeningen dus altijd al rekening houdt met een bepaalde plancapaciteit, waardoor o.i. als vanzelf een bepaalde 'self-fulfilling profecy' ontstaat.

Nu kan op zich natuurlijk niet worden ontken dat zowel de gemeente Zeist als Soest een aantal (zeer) aantrekkelijke woonmilieus heeft, waar altijd wel gezinnen van buiten zich willen vestigen, dat ook gezien de nabijheid van steden als Utrecht en in zekere zin ook Amersfoort. Maar de vraag is dan als dit ten koste van gaat van aldaar aanwezige (zeer) hoge natuurwaarden of dat dan wel gewenst is. Dat mede ook vanuit een regionaal en ook landelijk (en eigenlijk ook internationaal) perspectief. Zo maakt inmiddels vanwege de aldaar aanwezige natuurwaarden het zuidelijke gedeelte van de Heuvelrug deel uit van het Nationale Park Utrechtse Heuvelrug en is de inzet in het kader van: 'Nationale Parken Nieuwe Stijl' de hele Heuvelrug als Nationaal Park aan te laten wijzen (zie in deze dus o.a. de brochure: 'Nationaal Park Heuvelrug – Ruimtelijke ambities voor het gebied (OKRA, 2017)'). Daarbij moet dan met name ook de natuur op de (voormalige) Vliegbasis Soesterberg, dat dan in het echte hart van de Heuvelrug is gelegen, zowel in ecologisch als ook landschapsecologisch opzicht van cruciale betekenis worden geacht, dat ook gezien de enorme rijkdom aan al dan niet beschermde soorten. Juist ook vanwege die internationale betekenis van de voormalige Vliegbasis Soesterberg voor de militaire historie en ook de natuur heeft het zogenaamde ULI, dus een internationaal panel dat indertijd op verzoek van de o.a. de gemeente Zeist een advies over de toekomst van de Vliegbasis heeft uitgebracht, geadviseerd deze in zijn geheel als: 'Peace Park' in te richten en er dus feitelijk geen nieuwe woonwijk te bouwen (zie in deze dus ook het rapport: 'Vliegbasis Soesterberg in Utrecht (ULI, 2007)').

Teneinde dan vanaf het begin bij bepaalde ruimtelijke ontwikkelingen met aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie rekening te kunnen houden, is de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan al vanaf het begin van het ontstaan, dat dus begin jaren '70, kritisch geweest over bepaalde woningbouwontwikkelingen binnen de gemeente Zeist. Juist in die tijd ontstonden er met name aan de randen van Zeist grote nieuwe woonwijken, zoals die van Zeist-West op de overgang van de Heuvelrug en het Kromme Rijngebied en ook de wijk Vollenhove midden in de bossen van de Heuvelrug.

Juist teneinde een meer zorgvuldige afweging te kunnen maken tussen de binnen de gemeente Zeist aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie én de behoefte aan nieuwe woningbouwlocaties, dat ook gezien haar eerdere ervaringen, heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan reeds begin jaren '80 m.b.t. de door de gemeente in de: 'Nota bouwlocaties (Zeist, 1982)' gegeven bouwlocaties de effecten daarvan op de betreffende waarden aangegeven, dat teneinde in die zin tot bepaalde balans tussen de woningbehoefte en aanwezige waarden te komen, inclusief de bijbehorende mogelijke maatregelen teneinde aan die balans ook echt vorm te kunnen geven (zie in deze dus ook de betreffende Bijlage 11: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op nadere stukken m.b.t. herstel Provincie Utrecht motiveringsgebrek Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 december 2023, en dan de daarbij gevoegde Bijlage 1: 'Beschouwingen bij een Zeister Nota over (on)mogelijke bouwlocaties (Stichting Milieuzorg Zeist e.o., 1983)').

Later is met name door het toenmalige Streekverband Zuid-Oost Utrecht een dergelijke exercitie ook gemaakt voor het gehele Streekverband, inclusief o.a. de gemeente Zeist, waarbij dan tevens naar voren is gebracht welke locaties al dan niet voor de bouw van woningen in aanmerkingen kwamen (zie in deze dus ook het rapport: 'Landschapsonderzoek Zuid-Oost Utrecht Eindrapport – De effecten van bouwen op de natuur en landschap (UvA Fysisch Geografisch Bodemkundig Laboratorium, 1987)').

Nadat dan veel van de betreffende locaties al dan niet bebouwd zijn geraakt, is er dan begin jaren '90 kennelijk een nieuwe woningbouw golf op gang gekomen. Dat speelde dan mede in het kader van de: 'Vierde Nota Ruimte' en dan de actualisering daarvan, de zogenaamde 'Vierde Nota Extra', ook wel als de VINEX aangeduid. Daarbij is toen o.a. naar diverse mogelijke ontwikkelingsrichtingen van de stad Utrecht gekeken, dat ook gezien de waarden die daarbij in het geding waren en is er daarbij toen ervoor gekozen, dat mede op basis van een in die zin door Bureau Waardenburg uitgevoerd ecologisch onderzoek (zie in deze dus ook het rapport: 'Ecologische toetsing stedenbouwkundige modellen Regio Utrecht (Bureau Waardenburg, 1990)'), die ontwikkeling ter hoogte van het kassengebied van Vleuten/De Meern, dus ter plaatse van wat nu Leidsche Rijn is gaan heten, te laten plaatsvinden, evenals ter hoogte van de agrarische gronden van Houten. Dat aangezien uit het betreffende onderzoek naar voren kwam dat *'verstedelijking ten oosten van de lijn gevormd door Kromme Rijn en de Vecht als bijzonder schadelijk voor de ecologische waarden van het studiegebied wordt beoordeeld'*, terwijl dat voor de locaties alwaar dan thans de zogenaamde VINEX-wijken zijn verzezen, dus nabij Vleuten en De Meern en ook Houten, *'beperkt schadelijk'* werd geacht.

Aangezien in het hart van Heuvelrug, dus langs de as N-237, dat ondanks dat het betreffende gebied dan overeenkomstig het: 'Streekplan Provincie Utrecht 1985 - 1994' deel uitmaakte van een 'bufferzone' tussen de stadsgewesten Utrecht en Amersfoort, er op basis van zogenaamde Art. 19-procedures toch tal van meer stedelijke ontwikkelingen hebben plaatsgevonden en zo dat hart in landschapsecologische zin dichtslibde, is dan begin jaren '90 door met name de Stichting Utrechts Landschap aandacht voor deze problematiek gevraagd. Op basis van het zogenaamde 'schaakbord-model', dus een uitwisseling van rood en groen, zou dan moeten worden gezien hoe het noordelijke en zuidelijke gedeelte van de Heuvelrug weer met elkaar zouden kunnen worden verbonden. Met het: 'Programma Hart van de Heuvelrug' werd daaraan dan mede vorm gegeven.

En alhoewel de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. uiteraard positief stond tegenover de basisgedachte om het zuidelijke gedeelte van de Heuvelrug wederom in landschapsecologische zin met het noordelijke gedeelte te verbinden, heeft zij er vanaf het begin voor gepleit eerst de (landschaps)ecologische waarden van de diverse gebieden in het hart van de Heuvelrug in kaart te brengen en vervolgens op basis van een integrale visie te bezien waar al dan niet bepaalde ontwikkelingen mogelijk zijn. Juist door in het kader van het: 'Programma Hart van Heuvelrug' er toch voor te kiezen bepaalde gebieden met (zeer) hoge natuur- en ook cultuurhistorische waarden tot nieuwe woonlocaties te ontwikkelen, zoals o.i. met de bouw van woningen op zowel een deel van de Vliegbasis, als op het Landgoed de Oude Tempel het geval is, evenals overigens ook op andere locaties, heeft dat er uiteindelijk toe geleid dat in die zin door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inmiddels (helaas) vele procedures zijn gevoerd teneinde die waarden te kunnen beschermen.

Inmiddels is er dan na de financiële – en ook woningbouwcrisis van de jaren 2008-2012 van een nieuwe woningbouw golf sprake. Teneinde daaraan dan tegemoet te komen is in het kader van zowel het MIRT-Oost/UNED, als ook binnen Regio Utrecht (en ook de Regio Amersfoort) dan bezien waar die woningen dan het beste zouden kunnen landen, dat ook rekening houdend met de in bepaalde gebieden aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie. Eind 2020 heeft dan UNED met: 'Utrecht-Nabij (UNED, 2020)' haar visie op de toekomstige ontwikkeling van de Metropoolregio Utrecht gepresenteerd (zie in deze dus ook het rapport: 'Utrecht Nabij (UNED, 2020)'). Mede vanuit duurzaamheidsoverwegingen, wordt daarbij dan met name ook ingezet op woningbouwlocaties nabij (H)OV-Knooppunten en in het bijzonder dan die i.r.t. het zogenaamde 'Wiel met de zeven spaken' (zie in deze dus ook Bijlage 11: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op nadere stukken m.b.t. herstel Provincie Utrecht motiveringsgebrek Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 december 2023, en de dan daarbij gevoegde Bijlage 2: 'Visiebeeld Utrecht Nabij (UNED, 2020)').

Met het zogenaamde: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief Regio Utrecht (Regio Utrecht, 2021)' heeft de Regio Utrecht, hetgeen dan een samenwerkingsverband is van de 16 gemeenten in de betreffende regio, inclusief dus Utrecht en Zeist, eveneens een visie ontwikkeld voor haar toekomstige ontwikkeling, dat uiteraard ook in afstemming met die in het kader van het MIRT-Oost/UNED. Ook in dat: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief Regio Utrecht' wordt dan (ook) maximaal ingezet op diverse (H)OV-knooppunten in en om de stad Utrecht, zij het dat daarbij tevens wordt ingezet op een daaraan gekoppelde groene kwaliteitsimpuls, waaraan inmiddels mede door de Provincie Utrecht in het kader van het: 'Programma Groen Groeit Mee' vorm wordt gegeven.

De Regio Amersfoort, waar dus behalve Amersfoort ook Soest ondervalt, heeft dan meer zelfstandig een eigen visie ontwikkeld, hetgeen dan tot de visie: 'Regio Amersfoort Centraal - Ontwikkelbeeld en strategie 2030-2040 (Regio Amersfoort, 2021)' heeft geleid.

Met name in de zogenaamde: 'Regionale Woondeals' tussen het Rijk en Regio, wordt hieraan dan mede nadere vormgegeven. Daarbij wordt dan tevens rekening gehouden met het zogenaamde: 'Programma NOVEX'⁷ en de daarbij als zodanig genoemde: 'NOVEX-gebieden' en waarbij dan wat betreft de Regio Utrecht t.a.v. de woningbouw dan met name ook (op termijn) sterk wordt ingezet op de zogenaamde A12-zone en bijvoorbeeld ook

⁷ Het: 'Programma NOVEX' kan dan (in zekere zin) als een uitwerking van de 'Nationale Omgevingsvisie (NOVI)' worden gezien.

Rijnenburg (zie in deze dus o.a. ook de: 'Agenda Provinciaal Ruimtelijk Voorstel Utrecht in het kader van het Programma NOVEX (Provincie Utrecht, 2023)').

Citaat uit provinciale Agenda NOVEX:

“Grootschalig NOVEX-woningbouwgebied Groot Merwede (Utrecht en Nieuwegein) maakt onderdeel uit van de Grote U en overlapt deels met Metropoolpoort A12-zone. Dit gebied heeft veel potentie omdat er meerdere locaties kunnen worden (her)ontwikkeld onder hoogstedelijke condities nabij en tussen de huidige stadscentra. Er wordt nu al volop gebouwd in Groot Merwede. Tot en met 2030 zijn de plannen voor 23.000 woningen klaar voor uitvoering. Voor de periode tussen 2030-2040 lijkt er ruimte te zijn voor 15.000 tot 25.000 woningen. Op langere termijn (vanaf 2035) is onder voorwaarden de ontwikkeling van Rijnenburg mogelijk met naar schatting 20.000 tot 25.000 woningen. In totaal is de woningbouwpotentie 60.000 tot 70.000 woningen. Ingezet wordt daarbij op het gelijkwaardig laten meegroeien van het aantal arbeidsplaatsen”.

Inmiddels wordt dan binnen de provincie Utrecht gewerkt aan wat dan een 'Regionale Programmering wonen en werken' wordt genoemd, dat teneinde m.b.t. de diverse woningbouw- en werkprogramma's van de diverse gemeenten tot een zorgvuldige afstemming te kunnen komen, evenals i.r.t. de zogenaamde: 'Regionale Woondeals' ook met het rijk (zie in deze dus o.a. ook de: 'Woondeal Regio Utrecht 2022-2030') en ook de: 'Woondeal Regio Amersfoort 2022- 2030').

Mede in het kader van de Regionale Programmering voor de Regio Utrecht is er dan ook door de Stec-groep, dat dus wel uitgaande van de door het PRIMOS gegeven prognoses, een overzicht gegeven van wat (tot en met 2029) dan de behoefte is en wat er dan in de pijplijn zit en waarbij zij in de stad Utrecht dan wat betreft dat laatste tot 40.444 woningen komt, en wat betreft Zeist tot 1.725 woningen (zie in deze dus ook Bijlage 11: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op nadere stukken m.b.t. herstel Provincie Utrecht motiveringsgebrek Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 december 2023, en de dan daarbij gevoegde Bijlage 3: 'Regionaal Programma Wonen en Werken U-16 (Stec-groep, 2021)', Tabel 6: 'Overzicht voor realisatie en pijplijn voor de Regio Utrecht, uitsplitsing naar gemeente tot 2030'). Dus zou er dan wel degelijk, i.t.t. hetgeen uit het voorliggende rapport van Stec-groep naar voren komt van voldoende plancapaciteit sprake zijn. Dat blijkt o.i. dus ook uit de gegeven: 'Regionale woondeal Regio Utrecht 2022-2030'. Weliswaar is dat dus inclusief de Vliegbasis Soesterberg, maar aangezien het daarbij maar om een relatief beperkt aantal woningen gaat, maakt dat aantal, te weten in totaal 229 woningen, niet het verschil.

Hetzelfde is dan gedaan voor de 'Regio Amersfoort' en daaruit komt dan naar voren dat er voor Soest nog in het binnenstedelijke gebied voor in totaal tot 2030 1.279 woningen mogelijk zijn (zie in deze dus ook Bijlage 11: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op nadere stukken m.b.t. herstel Provincie Utrecht motiveringsgebrek Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 december 2023, en de dan daarbij bevoegde Bijlage 4: 'Regionaal Programma Wonen en Werken Regio Amersfoort tot 2030 (Stec-groep, 2021)', Tabel 3: 'Overzicht voor realisatie en pijplijn voor de Regio Amersfoort, uitsplitsing per gemeente').

Meer in het bijzonder wordt dan met name ook in het: 'Integraal Ruimtelijk Perspectief Regio Utrecht (Regio Utrecht, 2021)' voor de gemeente Utrecht dan aangegeven dat aldaar tot

2040 er ruimte zou zijn voor in totaal minimaal 68.700 en maximaal 96.200 woningen, evenals voor de gemeente Zeist minimaal 3.000 en maximaal 8.000 woningen, dat dan bestaande uit 3.000 woningen uit harde plannen en 5.000 woningen ter hoogte HOV Zeist-Noord en ook 500 – 1.500 woningen bij het Station Driebergen-Zeist (zie in deze dus ook Bijlage 11: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op nadere stukken m.b.t. herstel Provincie Utrecht motiveringsgebrek Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 december 2023, en de dan daarbij gevoegde Bijlage 5: 'Integraal Ruimtelijk Plan Regio Utrecht (Regio Utrecht, 2021)', Bijlage: 'Woningbouw: 'Overzicht aantallen'). Wat betreft Zeist tekent de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daarbij wel aan dat zij kritisch staat tegen een verdere verdichting d.m.v. woningbouw in Zeist-Noord, evenals ook bij het Station Driebergen-Zeist, zeker als dat eveneens ten koste gaat van aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie. Waar het o.i. in deze evenwel om gaat dat er in principe met name rondom de stad Utrecht in het geheel geen tekort aan ruimte voor de realisatie van bepaalde woningbouwplannen bestaat, uiteraard voor zover je de aangegeven groei al zou willen accommoderen en voor zover dat al het geval is je ook daarbij dan o.i. nadrukkelijk wel ook rekening zou moeten houden met aldaar aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie.

T.b.v. de gegeven ruimtelijke ontwikkelingen zijn dan door de Minister van BZK enige miljarden ter beschikking gesteld, waaronder dus voor Regio Utrecht een aanzienlijk bedrag (zie in deze dus ook de: 'Kamerbrief Min. BZK over provinciale woningbouwafspraken', d.d. 13 oktober 2022 en met name ook: 'Kamerbrief Min. BZK over aanpak grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties, d.d. 16 oktober 2023').

Met name door de lokale natuur- en milieuorganisaties van Zeist zijn er dan t.a.v. van de diverse lopende ruimtelijke ontwikkelingen, dat ook aangezien er daarbij o.i. niet tot nauwelijks een grens lijkt aan de groei van de woningbouw, diverse kritische reacties naar buiten gebracht, dat o.a. in kader van de: 'Provinciale Omgevingsvisie Provincie Utrecht 2021' en met name ook de: 'Omgevingsvisie Zeist 2023' (zie in deze dus ook Bijlage 11: 'Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op nadere stukken m.b.t. herstel Provincie Utrecht motiveringsgebrek Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 december 2023, en de dan daarbij gevoegde Bijlage 6: 'Reactie SBZ op woningbouwbehoefte regio en in het bijzonder Zeist'). Duidelijk zal zijn dat zij op basis van de daarbij gegeven analyses toch met name voor Zeist op geheel andere woningbouwaantallen uitkomen, althans als wordt uitgegaan van een 'migratie saldo nul', dan de aantallen zoals deze nu uit de daartoe door de Stec-groep gegeven analyse naar voren komen, althans wat betreft met name Zeist.

Natuurlijk er vindt een bepaalde uitwisseling tussen steden als Utrecht en Amersfoort en de omliggende gemeenten plaats, hetgeen dan ook wel als het zogenaamde 'roltrap-model' wordt aangeduid, namelijk dat jongeren uit die omliggende gemeenten als student (of anderszins) naar de stad trekken en later deels weer naar die omliggende gemeenten terugkeren (zie in deze dus ook onderstaande fig.: '*Roltrap-model Regio Utrecht (uit het rapport: 'Kwalitatieve woningmarktanalyse U-16 (Companen, 2020)*'), maar dat is vermoedelijk eigen aan elke (stads)regio en heeft dus o.i. op zich niet tot een verhoogde woningvraag te leiden. Dit veroorzaakt o.i. dan ook niet de grote groei aan huishoudens in bijvoorbeeld de Regio Utrecht/stad Utrecht en de aangrenzende gemeenten, maar deze komt dus toch voornamelijk voort uit de 'binnenlandse –' en 'buitenlandse migratie', waarbij dan de ambitie is om tot 2040 in totaal 80.000 extra arbeidsplaatsen te realiseren daaraan natuurlijk een belangrijke bijdrage levert.

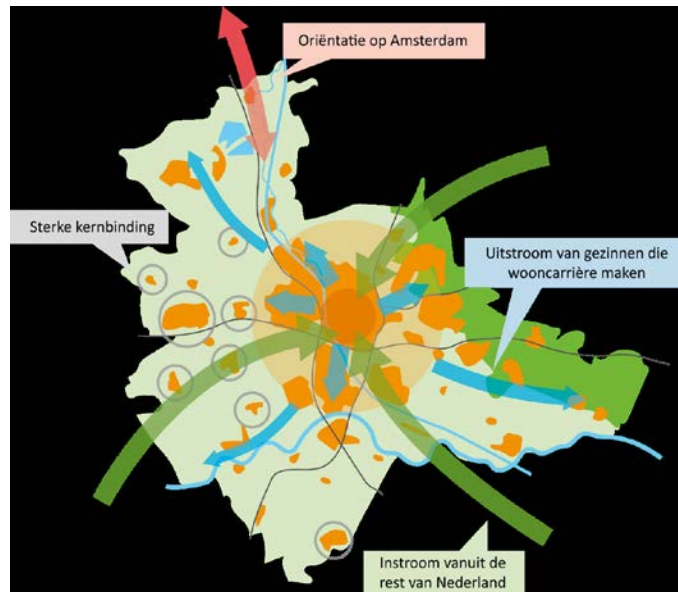

Fig.: 'Roltrap-model Regio Utrecht'

Verder is het zo dat met name op landelijk niveau juist meer spreiding van zowel de groei als het aantal woningen over 'Heel Nederland' wordt nagestreefd (zie in deze dus ook de: 'Contourennotitie Nota Ruimte (Min. BZK, 2023)'), zodat ook in die zin bij de behoefteberamingen zoals deze uit het rapport: 'Woningmarktonderzoek Vliegbasis Soesterberg (Stec-groep, 2023)' naar voren komen o.i. grote vraagtekens kunnen worden geplaatst.

Daar komt dan nog bij dat er steeds meer twijfels zijn of men de bevolking überhaupt, dat t.b.v. de economie wel moeten laten blijven groeien, dat dan voornamelijk door buitenlandse migratie, dat dan met alle gevolgen van dien, of dat het wenselijk is daarbij ook duidelijke keuzen te maken (zie in deze dus ook het: 'Rapport Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen (Staatscommissie Demografische Ontwikkelingen, 2024)').

In ieder geval zou er o.i. dus geen woningbouw behoeven en ook moeten plaatsvinden op plekken binnen de Regio die daarvoor gezien de er ter plaatste aanwezige waarden van natuur, landschap en cultuurhistorie en dan wat betreft de natuur dat mede ook gezien de er voorkomende beschermde (en ook bijzondere) soorten veel te kwetsbaar zijn, hetgeen dan o.i. in ieder geval met name ook voor de Vliegbasis geldt.

Kwalitatieve woningbehoefte

Bij het bepalen van de 'kwalitatieve woningbehoefte' wordt dan door de Stec-groep gebruik gemaakt van het: 'STEC-Doorstroommodel'. Dat is dan een dynamisch vraaggestuurd model dat jaarlijks de vraag naar en het aanbod van woningen tegen elkaar afzet.

Daarbij wordt dan tevens in het rapport: 'Woningmarktanalyse Vliegbasis (Stec-groep, 2023)' in die zin aangegeven dat de gemiddeld verhuisketen door nieuwbouw tweeënehalve verhuizing lang is, maar dat die voor ouderen tot wel vijf verhuizingen kan leiden.

Zoals ook uit het: 'Stedenbouwkundig plan Vliegbasis Soesterberg (Würck, 2017)' naar voren komt, wil men dan op de Vliegbasis Soesterberg met name grondgebonden koopwoningen

uit het 'zeer) dure segment' bouwen. Dat dan met name ook gezien de opbrengst die men wil genereren teneinde zowel de ontwikkelingen op de Vliegbasis te kunnen financieren, overigens zowel die m.b.t. de natuur als de recreatie, evenals ook het tekort op het totale Programma Hart van de Heuvelrug van 10 miljoen euro.

De vraag is dan, zoals dus ook in de: 'Tussenuitspraak' naar voren komt, of de behoefte aan die (zeer) dure grondgebonden koopwoningen wel in voldoende mate kan worden aangetoond, dat teneinde het vereiste 'grote maatschappelijke belang' te kunnen onderbouwen.

In die zin wordt dan allereerst aangegeven dat gedurende de periode tussen 2021 en 2031 binnen de marktregio het aantal 'gezinnen' en met name het aantal 'alleenstaanden' en ook 'stellen van 65-plus' toeneemt, die dan beide als een belangrijke doelgroep voor de (zeer) dure grondgebonden (en dus ruime) koopwoningen die men op de Vliegbasis wil realiseren worden aangegeven.

Vervolgens wordt dan aangegeven dat de vraag naar grondgebonden koopwoningen, zoals voor de periode van 2021 tot 2031 lokaal, dus voor Zeist en Soest, 690 woningen zou bedragen, evenals voor de marktregio van 19.830 woningen.

Voor zover het dan om (zeer) dure grondgebonden koopwoningen gaat zou er dan over de periode van 2021 tot 2031 op basis van het 'STEC-Doorstroommodel' dan lokaal, dus wat betreft de gemeenten Zeist en Soest, in totaal een vraag naar 235 dure grondgebonden koopwoningen zijn. Aangezien het huidige aanbod in harde plannen gedurende die periode dan 650 woningen bedraagt, zou die behoefte dan in onvoldoende mate zijn aangetoond. Daarbij wordt dan wel aangetekend dat de te bouwen (zeer) dure woningen op de Vliegbasis Soesterberg, namelijk 229 woningen, dus reeds deel uitmaken van het betreffende aanbod.

Vanuit de marktregio bezien, dus wanneer óók met de behoefte aan dure grondgebonden koopwoningen van de stad Utrecht wordt rekening gehouden, zou met dan gedurende de periode tussen 2021 en 2031 op een vraag van 5.390 woningen uitkomen en als we dat dan tegen het aanbod afzetten, namelijk van 4.000 woningen, dan zou er volgens het rapport: 'Woningmarktanalyse Vliegbasis (Stec-groep, 2023)', dus feitelijk in die zin een tekort bestaan van 1.390 woningen.

Teneinde dan die behoefte verder te onderbouwen, wordt dan in het rapport: 'Woningmarktanalyse Vliegbasis (Stec-groep, 2023)' tevens een beeld gegeven van de behoefte aan 'landelijke woonmilieus' binnen de regio, evenals de behoefte aan 'vrije kavels'. Aangezien dan volgens het: 'WnON2021' er in de marktregio een behoefte van 7 tot 12 % van de verhuiscapaciteit de voorkeur heeft voor een landelijk woonmilieu zou de totale vraag dan op 415 tot 710 woningen uitkomen. Weliswaar zouden er dan binnen de gemeente Utrecht in harde plannen 300 – 400 woningen worden beoogd die zich nu nog (zonder woningbouw) kwalificeren als landelijke woonmilieu, maar aangezien deze nadat ze zijn gebouwd daaraan niet meer voldoen, namelijk aan het daarbij gehanteerde criterium van maximaal 14 woningen per ha, zouden deze dan verder buiten beschouwing moeten worden gelaten. Aangezien er binnen de gemeente Zeist en Soest er een aanbod is van 315 woningen, dat dus inclusief de Vliegbasis, zou er dan een additionele behoefte resteren van 100 tot 395 woningen.

In een vergelijkbare zin berekent men dan een resterende behoefte aan 75 tot 1.200 aan kavels voor dure grondgebonden woningen, waarbij dan m.b.t. dat laatste getal tevens rekening is gehouden met de potentieel geïnteresseerde huishoudens.

Bij de gegeven analyses en bijbehorende conclusies tekent de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. dan allereerst aan dat nu juist op basis van de daarbij in zowel in de rapporten: 'Woningbehoefte-onderzoek 2019 gemeente Soest (Companen, 2019)' en ook het: 'Woningmarktonderzoek Zeist (Companen, 2020)' naar voren komt dat de lokale behoefte aan grondgebonden woningen uit het (zeer) dure segment beperkt is.

Feitelijk komt dit ook uit de regionale woningmarktanalyse zoals deze in 2019 door Companen voor de Regio Utrecht is opgesteld naar voren (zie in deze dus met name ook het rapport: 'Regionale Woningmarktanalyse U 10 (Companen, 2019)') en waaruit dan blijkt dat met name van 2018 – tot 2023 in de koopsector er een vraag is naar rijwoningen en appartementen en dus de vraag naar luxe vrijstaande koopwoningen er op zich wel is, maar dus relatief zeer beperkt (zie in deze dus ook onderstaande Fig.: 'Prognose saldo vraag en aanbod naar woningtype 2018 - 2023').

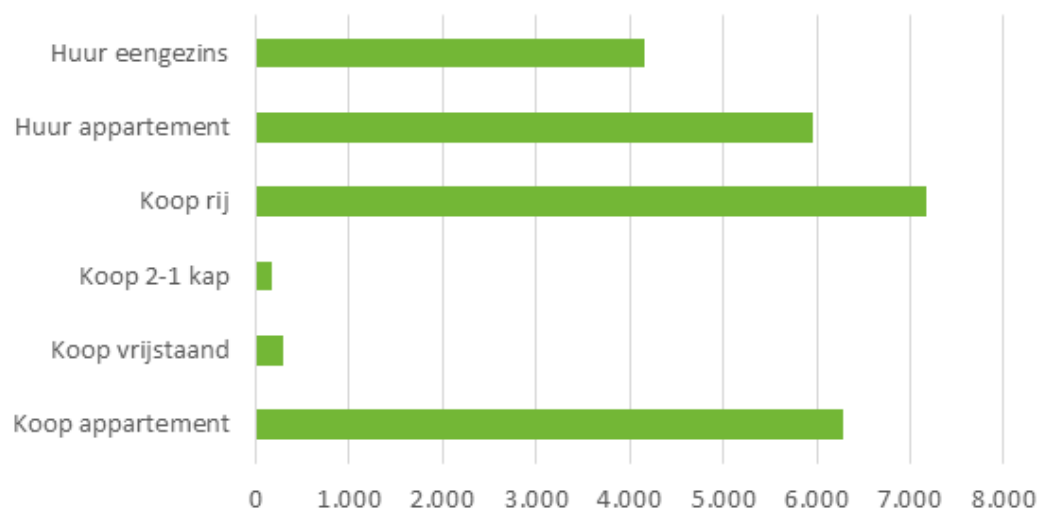

Fig.: 'Prognose saldo vraag en aanbod tot 2023 naar woningtype 2018 – 2023 U-10 (uit: 'Regionale Woningmarktanalyse U 10 (Companen, 2019)')

Dit komt dan eveneens uit de: 'Regionale Woningmarktanalyse U 10 (Companen, 2020)' naar voren, waarbij dan tevens een doorkijk naar 2030 wordt gegeven (zie in deze dus ook onderstaande Fig.: 'Saldo vraag en aanbod naar woningtype en prijsklasse per deelgebied 2019-2030 agglomeratie Utrecht (d.w.z. Utrecht, IJsselstein, Nieuwegein, Vijfheerenlanden (Vianen), Houten, Bunnik, Zeist, De Bilt, Stichtse Vecht) (excl. nieuwbouwplannen)').

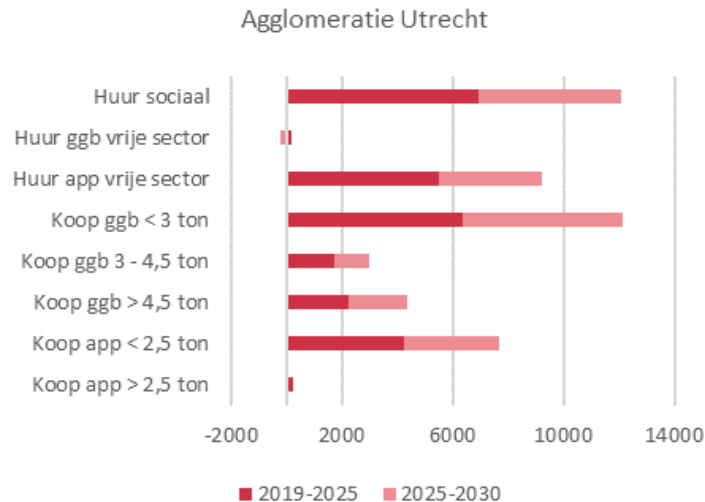

Fig.: Saldo vraag en aanbod naar woningtype en prijsklasse per deelgebied 2019-2030 agglomeratie Utrecht (d.w.z. Utrecht, IJsselstein, Nieuwegein, Vijfheerenlanden (Vianen), Houten, Bunnik, Zeist, De Bilt, Stichtse Vecht) (excl. nieuwbouwplannen)

Bezien we dan in dit verband ook de: 'Woonvisie Utrecht in Balans (Utrecht, 2019)' dan zien we dus dat daar juist de meeste spanning zit bij de sociale huur en goedkope koop en minder bij de hogere inkomensgroepen en woningen met middeldure en dure koop (zie in deze dus ook onderstaande Fig.: 'Keuze index verhouding aanbod en vraag op basis van inkomen (bron: 'Woningmarktsimulatiemodel Companen, 2018)'). Ook zou het in die zin met het aanbod van 1.130 woningen voor huizen boven de 400.000 euro dus wel meevallen. Juist in die zin zet men in de betreffende woonvisie dan ook maximaal in op de bouw van sociale woningen en woningen uit de zogenaamde middencategorie. Dat teneinde nu juist de doorstroming te bevorderen.

	Aanbod ↓	Tot HT-grens	Tot EU-grens	Tot €41.056	Tot €50.000	Tot €55.000	Tot €65.000	Tot €80.000	Tot €80.000	Vanaf €80.000
Vraag →		2.730	2.660	850	970	970	1.090	910	910	1.090
Sociale huur < aft-grens	1.250									
Sociale huur > aft-grens	1.050									
Part. Huur*	1.590	Veel concurrentie								
Goedk. koop < € 185.000	630	Veel concurrentie								
Middenkoop < € 300.000	1.970									
Dure koop < € 400.000	1.020									
Z. dure koop > € 400.000	1.130									
Totale potentiële keuze	1.250	3.890	2.950	2.600	4.190	4.510	3.710	4.110		
Totale potentiële vraag		2.730	2.660	850	970	970	1.090	910	1.090	
Keuze-index aanbod/vraag		0,5	1,5	3,5	2,7	4,3	4,1	4,1	3,8	

* Particuliere huur is niet voor alle inkomensklassen in gelijke mate bereikbaar. Bij de doorrekening naar potentiële keuze is rekening gehouden met het prijsniveau van particuliere huur.

Fig.: Keuze index verhouding aanbod en vraag ann0 2018 op basis van inkomen (bron: 'Woningmarktsimulatiemodel Companen, 2018)'

Plan zorgt voor de noodzakelijke doorstroming op de woningmarkt

Verder is het dan voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inderdaad de grote vraag of met name: 'Alleenstaanden en stellen boven de 65', maar in zekere zin ook 'Gezinnen' wel op (zeer) dure koopwoningen zitten te wachten. Voor 'Gezinnen' is vaak toch de betaalbaarheid een probleem, zeker voor woningen boven de euro 750.000, terwijl: 'Alleenstaanden en stellen boven de 65' o.i. juist eerder zoeken, voor zover zij over enig vermogen beschikken, naar beschermde vormen van wonen, dat vaak in 'luke appartementen', veelal ook in een van de vele landhuizen ter hoogte van de Stichtse Lustwarande die thans geschikt worden gemaakt voor het wonen van ouderen, inclusief de daarbij behorende service (en zorg).

Overigens is er kennelijk wel in die zin een verschil tussen het zogenaamde 'doorstroompotentieel' voor groepen binnen de 'agglomeratie Utrecht (dus de gemeenten Utrecht, IJsselstein, Nieuwegein, Vijfheerenlanden (Vianen), Houten, Bunnik, Zeist, De Bilt, Stichtse Vecht)' en die daarbuiten (zie in deze dus ook onderstaande Fig.:

'Doorstroompotentieel groepen binnen agglomeratie Utrecht en daarbuiten (bron: 'Regionale woningmarktanalyse U-16 gemeenten (Companen, 2020)') en waaruit dan naar voren komt dat er binnen agglomeratie Utrecht er niet tot nauwelijks een 'doorstroompotentieel' is voor dure grondgebonden koopwoningen boven 450.000 euro.

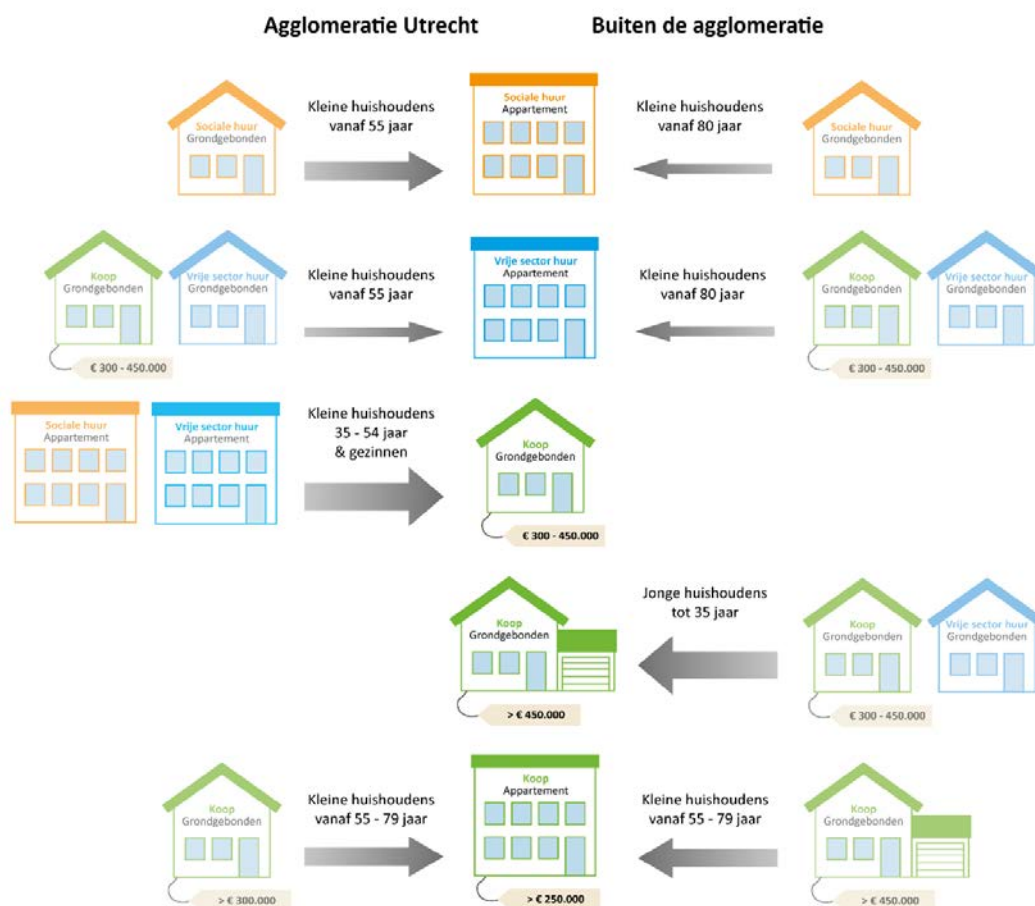

Fig.: Doorstroompotentieel groepen binnen agglomeratie Utrecht en daarbuiten (bron: 'Regionale woningmarktanalyse U-16 gemeenten (Companen, 2020)')

Voor zover het dan echt om dure grondgebonden koopwoningen gaat hebben deze dan in het verleden o.i. dan ook niet tot nauwelijks voor doorstroming gezorgd, althans niet binnen Zeist, aangezien er bijvoorbeeld voor een nieuwe woonwijk in het Lyceumkwartier uiteindelijk naar verluid slechts een woning aan een Zeistenaar zou zijn verkocht en de rest van buiten Zeist kwam.

Verder is bijvoorbeeld voor het: 'Woningbouwplan Bloeyendael', dat dus op het voormalige Hessingerrein in De Bilt, en dat dan ook uit woningen en overigens ook appartementen uit het (zeer) dure segment bestond indertijd niet tot nauwelijks een woning verkocht, hetgeen er overigens mede toe heeft geleid dat dat plan tot op heden niet is gerealiseerd.

Wat betreft de aantrekkingskracht die dan van 'Landelijk wonen' uit zou gaan, heeft ook daar de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. zo haar twijfels over, dat ook aangezien daar reeds een relatief groot aanbod voor is en dan met name ook in Zeist, namelijk in Bosch en Duin (zie in deze dus ook het rapport: 'Kwantitatieve woningmarktanalyse U-16 gemeenten (Companen, 2020)', Fig. 7.1: 'Regionale spreiding woonmilieus', Pag. 25). Voor zover het gaat om de agglomeratie Utrecht bestaat er dan met name een 'mismatch' met 'centrum-stedelijke woonmilieus' en niet zozeer met 'landelijke woonmilieus' (zie in deze dus met name ook het rapport: 'Kwantitatieve woningmarktanalyse U-16 gemeenten (Companen, 2020)'), Hoofdstuk 7: 'Woonmilieus').

Dat dan het voorliggende: 'Stedenbouwkundig plan Vliegbasis Soesterberg (Würck, 2017)' met dus voor het grootste gedeelte grondgebonden koopwoningen uit het (zeer) dure segmenten zorgt voor de noodzakelijke doorstroming op de woningmarkt daar durft de Stichting Milieuzorg Zeist op basis van de in het bovenstaande gegeven reeds daartoe gegeven analyses dus sterk aan te twifelen.

Reactie Rechtbank Midden Nederland op reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op herstel motiveringsgebrek door de provincie Utrecht

Door de Rechtbank Midden-Nederland wordt dan in haar definitieve: 'Uitspraak' aangegeven dat *'een bestuursorgaan op het advies van een deskundige mag afgaan, nadat het is nagegaan of dat advies op zorgvuldige wijze tot stand is gekomen, de redenering daarin begrijpelijk is en de getrokken conclusies daarop aansluiten'*. In die zin geeft zij dat aan dat *'de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in haar reactie onvoldoende concrete aanknopingspunten naar voren heeft gebracht om daaraan te twifelen'*.

Het zal op basis van het voorgaande duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. die conclusie van de Rechtbank Midden-Nederland niet deelt. Natuurlijk er zal ook in Zeist en Soest, evenals in de aangegeven marktregio, dus in het voorkomende geval Zeist, Soest en Utrecht, is er een bepaalde behoefte aan woningen, maar voor zover deze gezien hetgeen in het voorstaande in die zin naar voren is gebracht, evenals ook gezien de op dit moment bestaande mogelijkheden tot de bouw aan woningen, is nu juist het belang om die extra woningen op de Vliegbasis te bouwen, dat dus ook gezien het belang van de zeer hoge natuurwaarden van het gebied van de Vliegbasis Soesterberg en met name ook van de er vele er voorkomende al dan niet beschermde soorten, onvoldoende aangetoond. Voor zover dat grote openbare belang van woningbouw dan toch zou zijn aangetoond, hetgeen o.i. dus geenszins het geval is, dan geldt dat dus o.i. al helemaal niet voor woningen uit het 'dure segment'. Dat niet alleen aangezien zowel Zeist als Soest beide al een relatief groot aanbod van die woningen heeft, maar ook aangezien het effect op de doorstroming, althans binnen

de betreffende marktregio gerekende gemeenten, dus Zeist, Soest en ook Utrecht, o.i. zeer beperkt zal zijn.

In die zin blijft het de grote vraag voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. of je dus gebieden die wat betreft de natuur en dan in bijzonder de vele er voorkomende bijzondere/beschermde soorten zo waardevol zijn en zeker wat betreft de schrale droge graslanden als het meest waardevolle natuurgebied binnen de provincie Utrecht kan worden aangemerkt, zo niet van heel Nederland, überhaupt, dat mede ook gezien de biodiversiteitscrisis, moet willen bebouwen.

2.2.2.3 Wettelijk belang Andere/Nationale soorten

M.b.t. 'Andere Soorten', dus in het voorkomende geval in ieder geval de Hazelworm, de Eekhoorn en ook de Kommavlinder, kan het belang, dat dan in aanvulling op de redenen die dan reeds als zodanig voor Habitatrichtlijnsoorten zijn aangegeven, dus wel óók verband houden met handelingen in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden of van kleinschalige bouwactiviteiten, met inbegrip van het daarop volgende gebruik van het gebied of het gebouwde.

Ook hier geldt evenwel dat zoals ook hiervoor reeds in het hoofdstuk 2.2.2.2: 'Wettelijk belang Habitatrichtlijnsoorten' aangegeven, dat dat wettelijk belang m.b.t. de volkshuisvesting o.i. onvoldoende is aangetoond.

Daarnaast blijft natuurlijk ook voor deze soorten overeenkomstig de Wet Natuurbescherming het vereiste van toepassing dat de 'gunstige staat van instandhouding' niet in gevaar mag komen, hetgeen voor bepaalde van de als zodanig aangegeven soorten o.i. dus wel degelijk het geval is, evenals ook dat er 'geen andere bevredigende oplossingen zijn' die er o.i. dus wel degelijk zijn (zie ook hierna).

2.2.3 Geen andere bevredigende oplossing

M.b.t. het gegeven of er 'geen andere bevredigende oplossing' is wordt dan door de Rechtbank in haar: 'Uitspraak' aangegeven dat wat betreft vleermuizen, waarvan de beoordeling nog open stond, de Rechtbank hetzelfde oordeelt als zij in de 'Tussenuitspraak' heeft gedaan m.b.t. het verstoren van de Hazelworm, de Eekhoorn en de Kommavlinder. Dus dat de beoordeling van andere bevredigende oplossingen moet worden gezien i.r.t. de vraag of er geen alternatieve maatregelen bestaan waarmee de nagestreefde doelstelling op een bevredigende manier kan worden bereikt die geen of een geringere overtreding van de verbodsbepalingen betekenen.

M.b.t. dat doel wordt dan zowel in de: 'Uitspraak' (m.b.t. de in het gebied van de woonwijk voorkomende vleermuizen), als in de 'Tussenuitspraak' (m.b.t. de Eekhoorn, de Hazelworm en de Kommavlinder) aangegeven, dat dat in dit geval de herontwikkeling van de voormalige Vliegbasis is, met als onderdeel het creëren van functies zoals wonen, werken en recreëren in het kader van een grotere gebiedsontwikkeling. Verder dat voor de bouwplannen voor de Vliegbasis al een onherroepelijk bestemmingsplan bestaat en dat daarmee de betreffende ontwikkeling vaststaat. Dat het door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in die zin aangedragen alternatief alleen om die reden niet tot een gelijkwaardig alternatief kan leiden. Ook geeft zij aan dat het mogelijk maken van bebouwing van het Kamp Zeist immers niet kan leiden tot het met de Ontheffing gediende doel van de herontwikkeling van de voormalige Vliegbasis Soesterberg.

Eerlijk gezegd kan de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ook deze redenering van de Rechtbank Midden-Nederland niet volgen. Zoals ook door de Rechtbank aangegeven maakt het programma van de beoogde herontwikkeling van de Vliegbasis, deel uit van een grotere gebiedsontwikkeling, namelijk van het: 'Programma Hart van de Heuvelrug'. In die zin moet het doel dus ook vanuit dat grotere perspectief worden beoordeeld. Ook het Kamp van Zeist maakt dan nadrukkelijk deel uit van dat Programma, zij het dat er daarbij voor is gekozen dat van rood naar groen te transformeren.

Zoals o.a. ook in de beide beroepschriften van de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. ten aanzien de beide bestemmingsplannen voor de Vliegbasis reeds aangegeven, dus zowel die voor Zeist als Soest, evenals in feitelijk ook in het: 'Beroepschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het besluit op bezwaar Ontheffing Wnb bouwplan Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 september 2021, heeft zij vanaf het begin zeer kritisch gestaan tegenover het: 'Programma Hart van de Heuvelrug'. Dat niet zozeer vanwege de aanleg van een vijftal ecoducten, hetgeen zij altijd al heeft bepleit, maar vanwege de toepassing van het 'Schaakbordmodel' en waarbij dan zonder dat feitelijk bekend was wat de effecten daarvan zijn, dat dus op basis van een grondige inventarisaties en ook waardebeoordelingen, gebieden tegen elkaar werden uitgeruild. Dat vanwege het principe dat de gehele exercitie budgetneutraal diende te zijn.

Voor zover het dan om het verbinden van het zuidelijk- en noordelijke gedeelte van de Heuvelrug gaat, hetgeen dan in het: 'Programma Hart de Heuvelrug' centraal staat, althans wat de natuur betreft, is het o.i. dan zo dat de aanleg van de daarvoor noodzakelijke ecoducten, hoe fantastisch ook, gewoon o.i. als maatregelen dienen te worden aangemerkt teneinde tot natuurherstel te komen, dat ook gezien de eerdere aantastingen die door de (eerdere) aanleg van de ter plaatse aanwezige wegen en ook spoorlijnen zijn veroorzaakt, met dus een vergaande versnippering als gevolg. Dat in die zin de daarbij betrokken overheden daarvoor dan ook gewoon hun verantwoordelijkheid dienen te nemen, wat in feite Rijkswaterstaat (m.b.t. het tweetal ecoducten over de A-28), evenals ook Prorail (met het ecoduct over het spoor tussen Utrecht en Amersfoort) ook hebben gedaan, maar de provincie Utrecht (m.b.t. het tweetal ecoducten over de N-237) dat dan kennelijk (mede) wil financieren met de opbrengsten uit het: 'Programma Hart van de Heuvelrug'. Dat terwijl vele van de andere binnen de provincie Utrecht inmiddels aangelegde ecoducten/ecopassages, zoals die over de N-225, de N-226, de N-227 en ook de N-237, 'gewoon' uit de voor natuur beschikbare middelen zijn gefinancierd.

Voor zover men dan wel een zorgvuldige inventarisatie van de bij het: 'Programma Hart van de Heuvelrug' betrokken (natuur)gebieden had uitgevoerd dan had men dus ook kunnen weten dat met name de Vliegbasis in ecologisch opzicht als een van de meest waardevolle, zo niet het als het waardevolste natuurgebied van de provincie Utrecht dient te worden aangemerkt, zeker waar het om de schrale droge graslanden op de Heuvelrug gaat. Natuurlijk er waren bepaalde provinciale inventarisaties bekend (zie in deze dus ook de betreffende Bijlage 12: 'Ecologisch advies Vliegbasis Soesterberg (Provincie Utrecht, Sector RER, 2003)'), maar mede door de later alsnog meer in detail uitgevoerde inventarisaties kwamen dan ook echt de grote natuurwaarden van dit gebied naar voren (zie in deze dus met name ook de diverse natuuronderzoeken van het Ecologisch Adviesbureau Van den Bijtel). Juist vanwege die hoge natuurwaarden had men dus ook toen al meteen o.i. de keuze moeten maken nu juist ook dit gebied in zijn geheel voor de natuur te reserveren, zoals feitelijk ook al in een vroeg stadium door het ULI is bepleit.

Reeds ook in de fase dat er voor de Vliegbasis Soesterberg het zogenaamde 'Ruimtelijk Plan' werd opgesteld, heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. er toen al op basis wel beschikbare natuurgegevens ervoor gepleit, dat overigens samen met vele anderen, om de Vliegbasis, dat juist ook gezien de er voorkomende zeer bijzondere natuur, dat inclusief ook vele al dan niet beschermde soorten, in zijn geheel te behouden, evenals heeft zij ook toen al de locatie van het Kamp van Zeist als eventuele alternatieve 'rode locatie' naar voren gebracht. De locatie van de Vliegbasis is gewoon echt wat betreft de natuurwaarden uniek, maar kennelijk wil de provincie Utrecht dat na alle onderzoeken nog steeds niet onder ogen zien.

Met name in de brief van de Provincie Utrecht m.b.t. het herstel van het in de: 'Tussenuitspraak' geconstateerde gebrek, d.d 22 november 2023, wordt dan aangegeven dat het Kamp van Zeist als alternatief ongeschikt zou zijn voor woningbouw. Dat aangezien de betreffende locatie midden in de waardevolle natuur op Heuvelrug ligt en dat in die zin de vergroening van het Kamp van Zeist tot een groter aaneengesloten bosgebied ten zuiden van de A-28 leidt. Daarnaast wordt aangegeven dat het gebied inmiddels een onherroepelijk bestemmingsplan met de functie (lees: bestemming): 'Natuur' heeft en dat deel van het Kamp van Zeist behoort tot het Nationale Natuur Netwerk (NNN). Verder zou het mogelijk maken van woningbouw op deze locatie o.m. ingaan tegen het dienaangaande gestelde in de 'Omgevingsverordening Provincie Utrecht 2021'. Bovendien wordt naar voren gebracht dat de Raad van State in een procedure van (o.a.) de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake het: 'Bestemmingsplan Oude Tempel (Soest, 2020)' (reeds) heeft aangegeven dat het Kamp van Zeist vanwege de natuurontwikkeling die ter plaatse heeft plaatsgevonden redelijkerwijs niet beschikbaar is voor woningbouw en daarmee geen geschikte locatie is.

Voorts wordt aangegeven dat het om een 'solitaire ontwikkeling' zou gaan, het een woonwijk langs de snelweg zou worden en in die zin ook niet zou aansluiten op het stedelijk gebied. Dat dat dan als ongewenst wordt aangemerkt aangezien het uitgangspunt van het: 'Programma Hart van de Heuvelrug' nu juist is dat bebouwing wordt toegevoegd op locaties die grenzen aan het stedelijk gebied.

Verder dat de 'integraliteit' van de gebiedsontwikkeling 'Hart van de Heuvelrug' van groot belang wordt geacht, waarbij het aantal hectares ontwikkeld gebied dat wordt toegevoegd (meer dan) in balans is met het aantal hectares aan natuurgebied en natuurontwikkeling. Dat daarbij dan (tevens) een belangrijk uitgangspunt is dat de opbrengsten van de woningbouw en werklocaties voor de financiering van de natuur en recreatie met elkaar in evenwicht zijn. In die zin wordt door de woonwijk Vliegbasis Soesterberg dan 380 ha natuur binnen het Park Vliegbasis Soesterberg bekostigd én wordt bijgedragen aan investeringen in de natuurontwikkelingen van het Programma Hart van de Heuvelrug, waardoor ecologische corridor (met 5 ecoducten) konden worden aangelegd en een sterk ecologisch netwerk is ontstaan.

M.b.t. de betreffende woonlocatie op de Vliegbasis zou daarbij dan zorgvuldig zijn gekeken – juist vanuit het natuurbelang en een goede ruimtelijke ordening – welke locatie het meest geschikt is voor woningbouw en welke locaties (dus) niet. Tevens wordt het van groot belang geacht dat specifiek met de betreffende woningbouwlocatie een kwaliteitsimpuls wordt gegeven aan de kern Soesterberg.

Wat betreft hetgeen door de Provincie Utrecht in de betreffende reactie naar voren wordt gebracht dat de alternatieve locatie van het Kamp van Zeist dus niet geschikt voor woningbouw, dat o.a. ook aangezien het deel is van het NNN, wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. daarbij het volgende aantekenen.

Laat het duidelijk dat ook de Vliegbasis Soesterberg ook altijd in zijn geheel deel heeft uitgemaakt van het NNN, maar is het deel alwaar dan overeenkomstig het: 'Ruimtelijk Plan Vliegbasis Soesterberg (Programmabureau Hart van de Heuvelrug, 2009)' woningbouw was voorzien daar toen alsnog, zoals ook hiervoor reeds onder het Hoofdstuk 1: 'Planproces' aangegeven, met de: 'Partiële herziening Herinrichting Vliegbasis Soesterberg (Provincie Utrecht, 2010)' binnen de zogenaamde 'rode contour' gebracht en dus buiten de EHS, thans NNN. Indertijd heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op die: 'Partiële herziening Herinrichting Vliegbasis Soesterberg' wel ook een (uitgebreide) zienswijze ingediend, maar heeft de provincie Utrecht deze naast zich neer gelegd. In die zin blijft het dan toch voor de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. onduidelijk waarom de provincie Utrecht een dergelijke procedure niet ook gewoon voor het Kamp van Zeist zou kunnen voeren, dat ook aangezien het om ongeveer dezelfde oppervlakte aan NNN gaat als wat er bij de Vliegbasis aan natuur verloren zou gaan.

Dan de reden waarom door de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. reeds in een heel vroeg stadium de locatie van het Kamp van Zeist en dat inderdaad in meerdere procedures als alternatieve locatie is aangegeven. Dat hangt er dan allereerst mee samen dat het Kamp van Zeist niet in een van de beide robuuste ecologische corridors tussen het zuidelijk en het noordelijke gedeelte van de Utrechtse Heuvelrug is gelegen, maar gewoon (vrijwel) direct aansluitend aan de kern van Soesterberg. Daarnaast wordt het gebied ook nu al aan beide zijden omsloten door 'rode gebieden', namelijk aan de zuid-westzijde door een 'Begraafplaats Soesterberg', een (kleinschalig) bedrijvencomplex, de gronden van een voormalige RWZI en enkele woningen (langs de Kampdwarsweg), evenals aan de noord-oostzijde door het 'Justitioneel complex Zeist' dat relatief ver het gebied in steekt (zie in deze dus ook onderstaande Fig.: '*Ligging Kamp van Zeist*')⁸.

⁸ Zie dus ook de betreffende bestemmingen op: 'www.ruimtelijkeplannen.nl'.

Fig.: 'Ligging Kamp van Zeist'

Verder is het Kamp van Zeist voor een aanzienlijke oppervlakte verhard, hetgeen dan mede ook uit de zogenaamde 'rood-groenbalans' voor het betreffende gebied kan worden afgeleid en waaruit dan naar voren komt dat dit gebied voor + 18 ha van rood naar groen op die balans staat. Natuurlijk er komen op bossen voor en er zijn ook gebouwbewonende vleermuizen waargenomen, maar qua natuurwaarde en landschapsecologische ligging weegt dit gebied dus o.i. op geen enkele wijze op tegen dat van de Vliegbasis⁹. Juist ook in de m.b.t. de Kamp van Zeist e.o. gevolgde procedures teneinde daar tot een bepaalde vergroening te kunnen komen, heeft de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. in die zin de provincie (in het kader van de in die zin gevoerde 'Streekplanwijziging' en ook de gemeente (in kader van de procedure: 'Bestemmingsplan Kamp van Zeist') ook op de kansen gewezen nu ook echt voor de natuur op de Heuvelrug te kiezen, namelijk door nu juist hier de keuze voor een rode ontwikkeling te maken en dan elders juist de aldaar aanwezige (zeer) waardevolle natuur te behouden, maar hebben beide overheden in die zin (desondanks) aan hun oorspronkelijke besluiten vastgehouden.

Dat het voorts om een 'solitaire ontwikkeling' zou gaan klopt o.i. ook niet. Allereerst ligt er nu juist vlak nabij de entree van het gebied een grote brug over de A28, die aldaar verdiept is gelegen, met direct aan de andere zijn dus de kern van Soesterberg. Verder zou nu juist ook hier o.i. een fantastische natuurinclusieve locatie kunnen worden gerealiseerd, waarbij nu ook door deze natuurinclusief aan te leggen en –bouwen ook echt voor de mens en de natuur van toegevoegde waarde sprake zou kunnen zijn en dat dan ook echt zonder dat daarvoor dan bijzondere en ook echt waardevolle natuur verloren hoeft te gaan, zoals dat met de Vliegbasis wel het geval is.

⁹ T.b.v. de sloop van bepaalde gebouwen en de vleermuissoorten die daardoor zouden worden geraakt is dan inmiddels op 13 juli 2023 door de provincie Utrecht een Ontheffing afgegeven.

Ook worden er nu al vele perioden grote aantallen asielzoekers op het Kamp van Zeist ondergebracht, hetgeen toch niet het geval zou zijn als het gebied daar totaal ongeschikt voor zou zijn.

Verder zijn er natuurlijk binnen Zeist en ook Soest nog tal van andere locaties waar nog woningen kunnen worden gebouwd (zie in deze wat betreft Zeist dus ook Bijlage 7: 'Beroepschrift SMZ e.o. inzake Ontheffing Wnb Woonwijk Soesterberg' en de dan daaraan toegevoegde Bijlage 8: 'Lijst met potentiële woningbouwlocaties gemeente Zeist 2021'), hetgeen zeker ook voor beide regio's geldt, dus zowel de Regio Utrecht, als Amersfoort, dat ook m.b.t. verschillende woningbouwcategorieën, zodat er ook in die zin wel degelijk andere bevredigende oplossingen zijn.

Door dus i.p.v. op de Vliegbasis een nieuwe woonwijk te bouwen op het Kamp van Zeist, alwaar het dan om een vergelijkbare oppervlakte aan rood gaat die dan overeenkomstig het: 'Programma Hart van de Heuvelrug' groen zou worden, namelijk 18 ha, als dat dat op de Vliegbasis van groen naar rood gaat, namelijk 20 ha, is het o.i. wel degelijk zo, dat de nagestreefde doelstelling van het: 'Programma Hart van de Heuvelrug' op een andere bevredigende manier kan worden bereikt die een geringere overtreding van de verbodsbepalingen betekent. Dat dus juist ook gezien het grote aantal beschermde soorten zoals dat thans ter plaatse van het beoogde woongebied i.r.t. dat van het Kamp van Zeist voorkomt.

3. Algehele conclusie

Op basis van het gestelde zal het duidelijk zijn dat de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. de mening is toegedaan dat door de ontwikkeling van de woonwijk op de Vliegbasis er wel degelijk voor bepaalde beschermde soorten de overeenkomstig de Wnb vereiste 'Gunstige Staat van Instandhouding (GSvI)' in het geding is, evenals het vereiste 'Wettelijke belang' onvoldoende is aangetoond en er wel degelijk daarvoor een 'Andere bevredigende oplossing' is.

Meer in het bijzonder is de Vliegbasis een echte 'natuurparel', zo niet dé natuurparel van de provincie Utrecht (zie in deze dus ook de vele nadere natuuronderzoeken), dat dus ook gezien de enorme soortenrijkdom met ook een aantal niet eerder in Nederland waargenomen soorten, waarbij het juist de Provincie Utrecht zou sieren als zij alsnog bereid zou zijn nu ook echt naar 'alternatieven'/'andere bevredigende oplossingen' te zoeken, die er o.i. dus wel degelijk zijn.

Tenslotte staan we m.b.t. de biodiversiteit met zijn allen voor grote opgaven. In die zin is er dan recent door het Europees Parlement alsnog groen licht gegeven voor de: 'Natuurherstelwet', zij het dat de Europese Commissie deze nog definitief moet goedkeuren. Hoe dat ook zij, het zou goed zijn, dat ook vanuit de 'Rechten van de natuur', dus het toekennen van de rechten aan de natuur en in het bijzonder ook van de soorten die daar deel vanuit maken, zowel het rijk, maar ook de provincies en gemeenten, evenals de (in rechtelijke zin) toetsende instanties, nu ook echt de stem van de natuur in hun besluit volledig mee laten klinken.

Gezien het gestelde wil de Stichting Milieuzorg Zeist e.o. u dan ook verzoeken om op basis van hetgeen in het vorenstaande in haar 'Hoger beroepschrift' naar voren is gebracht, de

'Uitspraak' van de Rechtbank Midden-Nederland en daarmee de eerder door de Provincie Utrecht verleende Ontheffing alsnog te vernietigen.

Hoogachtend,

P. Greeven

B. de Wolf

Los bijgevoegd:

- Statuten Stichting Milieuzorg Zeist e.o.
- Uittreksel Kamer van Koophandel, d.d. 01 februari 2024

Afz.: Stichting Milieuzorg Zeist e.o.

P/a: B. de Wolf

Kometenlaan 70

3721 IV Bilhoven

Bijlagen

- Bijlage 1: Uitspraak Rechtbank Midden-Nederland inzake beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake besluit op bezwaar provincie Utrecht Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 26 januari 2024, verzonden 06 februari 2024
- Bijlage 2: Tussenuitspraak Rechtbank Midden-Nederland inzake beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake besluit op bezwaar provincie Utrecht Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg
- Bijlage 3: Ontheffing Provincie Utrecht Wet Natuurbescherming Woonwijk Soesterberg
- Bijlage 4: Bezwaarschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake Ontheffing Wnb realisatie woonwijk Vliegbasis Soesterberg
- Bijlage 5: Aanvullend bezwaarschrift Ontheffing Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 12 mei 2021
- Bijlage 6: Besluit op bezwaar Provincie Utrecht inzake Ontheffing Wet Natuurbescherming woonwijk Vliegbasis Soesterberg
- Bijlage 7: Beroep Stichting Milieuzorg Zeist e.o. inzake besluit op bezwaar Provincie Utrecht Wet Natuurbescherming woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 september 2021
- Bijlage 8: Nadere memorie Stichting Milieuzorg Zeist inzake beroep Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 10 november 2022
- Bijlage 9: Aanvullend beroepschrift Stichting Milieuzorg Zeist e.o. besluit op bezwaar provincie Utrecht Wnb Woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 17 januari 2023
- Bijlage 10: Reactie Stichting Milieuzorg Zeist op Memo Koolstra Advies', d.d. 4 mei 2023
- Bijlage 11: Reactie Stichting Milieuzorg Zeist e.o. op nadere stukken m.b.t. herstel Provincie Utrecht motiveringsgebrek Ontheffing Wnb woonwijk Vliegbasis Soesterberg', d.d. 01 december 2023)
- Bijlage 12: Ecologisch advies Vliegbasis Soesterberg (Provincie Utrecht, Sector RER, 2003)
- Bijlage 13: Kommavinders op de voormalige Vliegbasis Soesterberg (Zeegers, K. et al, 2022)